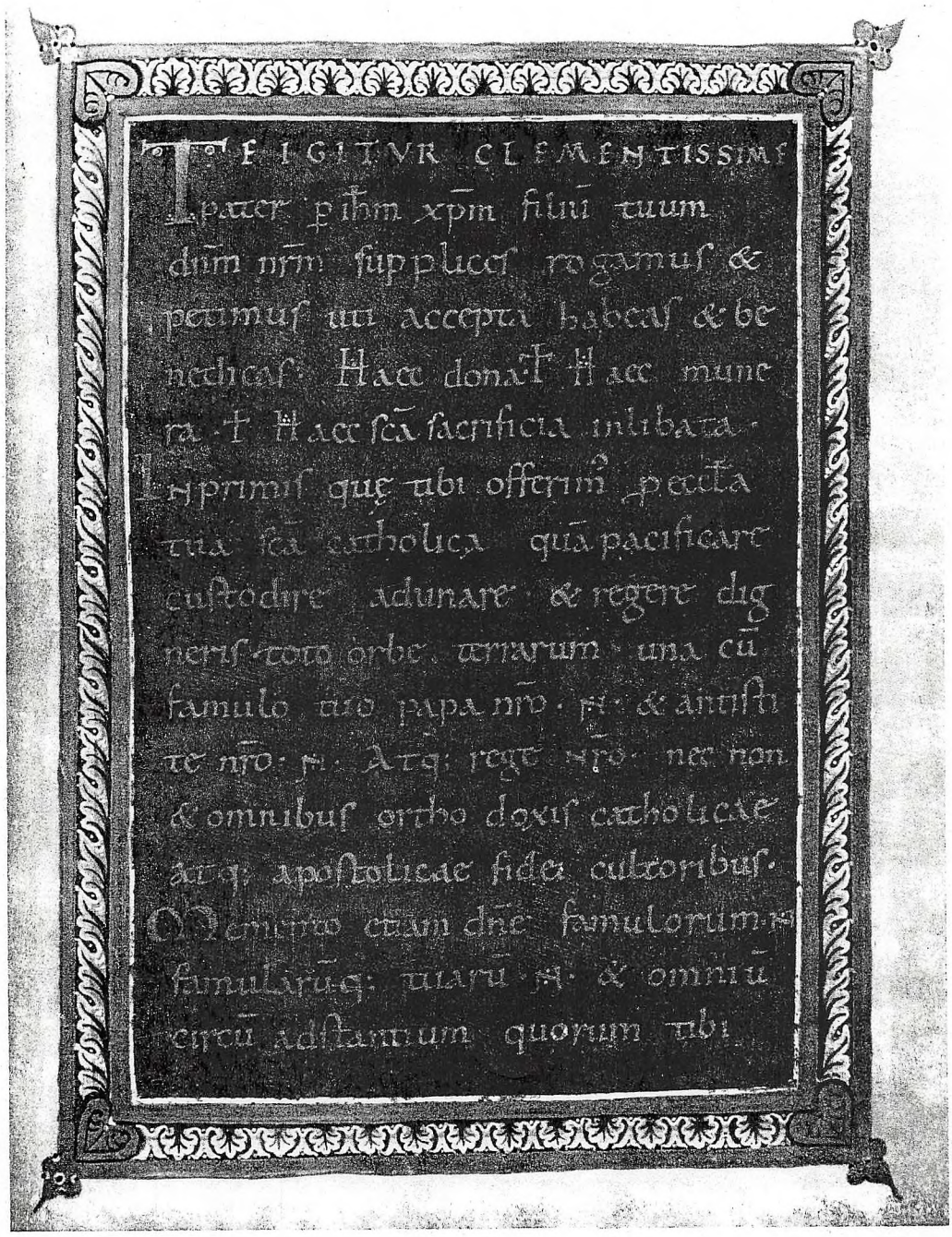

IV, fol. 14r Beginn der Praefation

Sakramentar aus St. Gereon in Köln
Paris, Bibliothèque Nationale: Lat. 817

IV, fol. 16r Canon Missae

Sakramentar aus St. Gereon in Köln
Paris, Bibliothèque Nationale: Lat. 817

cf. Darmstadt LB. Hs. 1640, f. 80ᵛ (Hilda-Codex)

D ̄ſ quicommunium rerum tibi seruientiū ALIA
naturam ꝓpriosq motus aeris adcultum tuę
maiestatis instituis tranquillitatē nobis mi
sericordiae tuae remotas largire terroribus
ut cuius iram expauimus clementiam sem
amus. ꝑ. SECRET.

P reueniat nos qs dn̄e gratia tua semp & sub
sequatur. & has oblationes quas ꝓpeccatis
nostris nomini tuo consecrandas deferimus.
benignus assume ut ꝓintercessionem scę tuę
cunctis nobis ꝓficiant adsalutem. ꝑ. AD COMPL.

P lepi tua dn̄e qs capiat sacre benedictionis
augmentum & copiosis beneficiorum tuorum
subleuetur auxiliis. quę tantis intercessionū
deprecationibus adiuuatur. ꝑ.

MISSA PRO REGE.

D ̄ſ regnorum omnium. & xp̄i ani maxime
ꝓtector impera. da seruo tuo regi nostro. H.
triumphum uirtutis tuę scienter excolere.
utqui tua constitutione est princeps. tuo sęp
munere sit potens. ꝑ dn̄m. SECRET.

XVIII.

IV, fol. 174v Textseite mit der Missa pro rege
Sakramentar aus St. Gereon in Köln
Paris, Bibliothèque Nationale: Lat. 817

IV, fol. 61r Zierseite

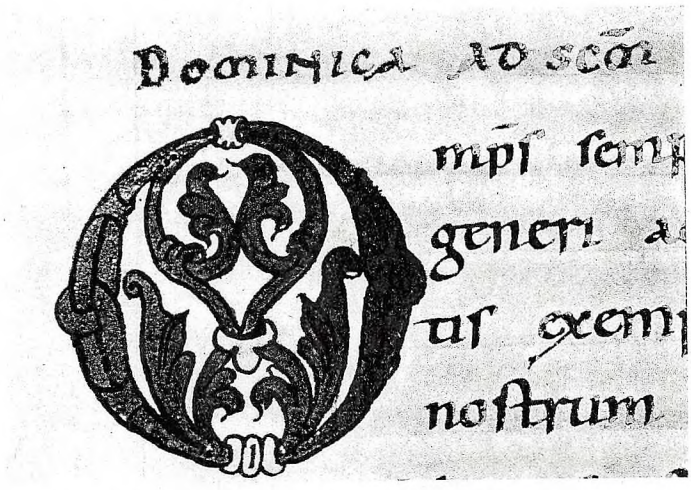
Sakramentar aus St. Gereon in Köln
Paris, Bibliothèque Nationale: Lat. 817

IV, fol. 22r Textinitiale zur ersten Weihnachtsmesse

IV, fol. 62r Textinitiale zum Ostermontag

IV, fol. 50v Textinitiale zum Palmsonntag

IV, fol. 54v Textinitiale zum Exultet

IV, fol. 72r Textinitiale zur Himmelfahrt

Sakramentar aus St. Gereon in Köln
Paris, Bibliothèque Nationale: Lat. 817

Paris BN lat. 9285 n. 1

Ste Ursule - 1

Iohannes epc̃s seruus seruorũ dei reuerentissimo confratrinrõ wigfrido scẽ coloniensis ecclẽ archiepõ seuerino clero & uniuerso populo olim sacẽ scẽ coloniensis ecclẽ dilectis filiis nrĩs. pastorali moderamini docẽt nos inperire Itaq; congruũ nostro apostolico postulari supplicibus cernuus & humiles precibus eoz supplicantiũ roborari. Idcirco quia suggessit nrã apostolatui Landsuid humilima abbatissa unacũ ceteris sororibus suis qualiter nrã apostolicã tuitionem susciperet monasterium uirginũ quod est situm ppe ciuitatẽ coloniensẽ quod quidã herimannus archiepc̃s reparauit In honore scẽ dei genitricis semp q; uirginis marie & undecim milia uirginum ut sub nostra apostolicã tuitione omnipotentis permanerent tempore p honore dnĩ nrĩ ihũ xpi & mercede animarũ nrãrũ ut nullus iniam sacro scõ ordini aliquid contrarium inferat. Sed qualiter herimannus archiepc̃s eum constituit uel sua scripcione roborauit Ego archiepc̃s ~~p~~ nostra apostolica protectione confirmo. & amen.

BIBL. NAT. PARIS

IRS. Qui parce seminat. parce & metet. Et qui seminat in benedictionibus. de benedictionibus et metet. Vnusquisq; prout destinauit corde suo. non ex tristicia aut ex necessitate. Hilarem enim datorem. diligit dñs. Potens est aut dñs omnē grām habundare facere in uobis. ut in omnib; semp omnem sufficientiam habentes habundetis. in omne opus bonū sicut scriptum est. Dispsit dedit pauperibus. iustitia eius manet in sclm scli. Qui autem amministrat semen semi nanti. & panem ad manducandū prēsta bit. Et multiplicabit semen uīm. & augebit incrementa frugum. iusticiæ uīæ.

IN N. SCI TYBVRTII MARTIRIS.

Reqre eptam in ītte uitalis. iiii. kt. mai.

IN NATAL. SCI. YPOLITI MART. AD TIMO

KL. Memoreſto dnm ihm xpm resurrexisse a mortuis ex semine dauid. scdm euāngliū meum. In quo

Paris BN. Lat. 9454, f. 87r

ihm xpm. dnm nrm.

In dieb illis. Aperiens petrus os suum. dixit. Viri israhelite. & qui timetis dm audite. Ds abrahā. et ds isaac. et ds iacob. ds patrū nroz glorificauit filiū suum ihm. quē uos quidem tradidistis & negastis ante faciem pilati. iudicante illo dimitti. Vos aut sctm & iustum negastis. & petistis uirū homicidā dari uob. Auctorē uite interfecistis. quē ds suscitauit amortuis. cuius nos testes sumus. Et nunc frs. quia ignorantiā fecistis. sicut et principes uri. Ds aut qui pnunciauit posomnium pphārū pati xpm suū. impleuit sic. Penitemini igit & cuertimini. ut deleant ura peccata.

scio

In dieb illis. Angls dni locutus est ad philippū dicens. Surge & uade contra meridianū. aduiā que descendit ab hierlm in gazā. hec est deserta. Et surgens abiit. Et ecce uir ethiops eunuchus potens. candacis regine ethiopū. qui erat sup omnes gazas ei. uenerat adorare in hierlm. Et

Paris BN. Lat. 9454, f. 59r

sacerdotes. dum offerrent sacrificium ꝑpto
ysrl. Ionatha inchoante. ceteris aut̄ respon
dentib; & dicentib;. Benefaciat uobis dns. et me
minerit testamenti sui qđ adabraham. & isaac.
et iacob. locutus est seruorum suorum fideliū.
Et det uobis cor omīb; ut colatis eum. & facietis
eius uoluntatem. Adaperiat cor urm in lege
sua & inꝑceptis suis. & faciat pacem. Exaudiat
orationē uam. & reconcilietur uobis. Nec
uos deserat intempore malo. dns ds nr.

acrificium salutare est adtendere
mandatis. & discedere abomī iniquitate. & de
ꝑcatio est discedere ab iniusticia. Tribuit gr̄am
qui offert similaginē. et qui facit misc̄iam
offert sacrificiū. Non apparebis uacuus ante
conspectū dī. Haec enī omia. ꝑpt̄ mandatum
dnī fiunt. Oblatio iusti inpinguat altare. et
odor suauitatis est inconspectu altissimi. In
xpo ihu. dno nro.

Haec dicit dns ds. Indie illa defertur munus
dno exercituum. & rex fortis dominabitur eor.

Paris BN. Lat. 9454, f. 126ra

S. i gregēs meos plus inambulando fecero
laborare: morientur cuncti una die.
Haec ergo aliaque testimonia dilectionis matris uirtutum sumens sicomā
tempore. ut & fortes sīt quo decipiant.
& infirmi non refugiant, & pcipue
ut psentē regulam in omnibus . & con
seruet: ut dum bene ministrauerit.
audiat ad hoc quod seruus bonus qui
erogauit triticum conseruis suis
in tempore suo, Amen dico uobis ait.
super oīa bona sua constituet eum. LXV.

DE PREPOSITO.

Saepius quidem contingit ut per ordinatiō
nē praepositi scandala grauia in
monasterijs oriantur dum sint aliqui
maligno spū superbiae inflati &
existimantes se secundos esse abbātes
Assumentes sibi tyrannidem scandala nutriunt. & dissensiones in con
gregatione faciunt. & maxime in illis
locis ubi ab eodem sacerdote uel ab

Paris BN. lat. 10884, fol. 42v

Latin 10814

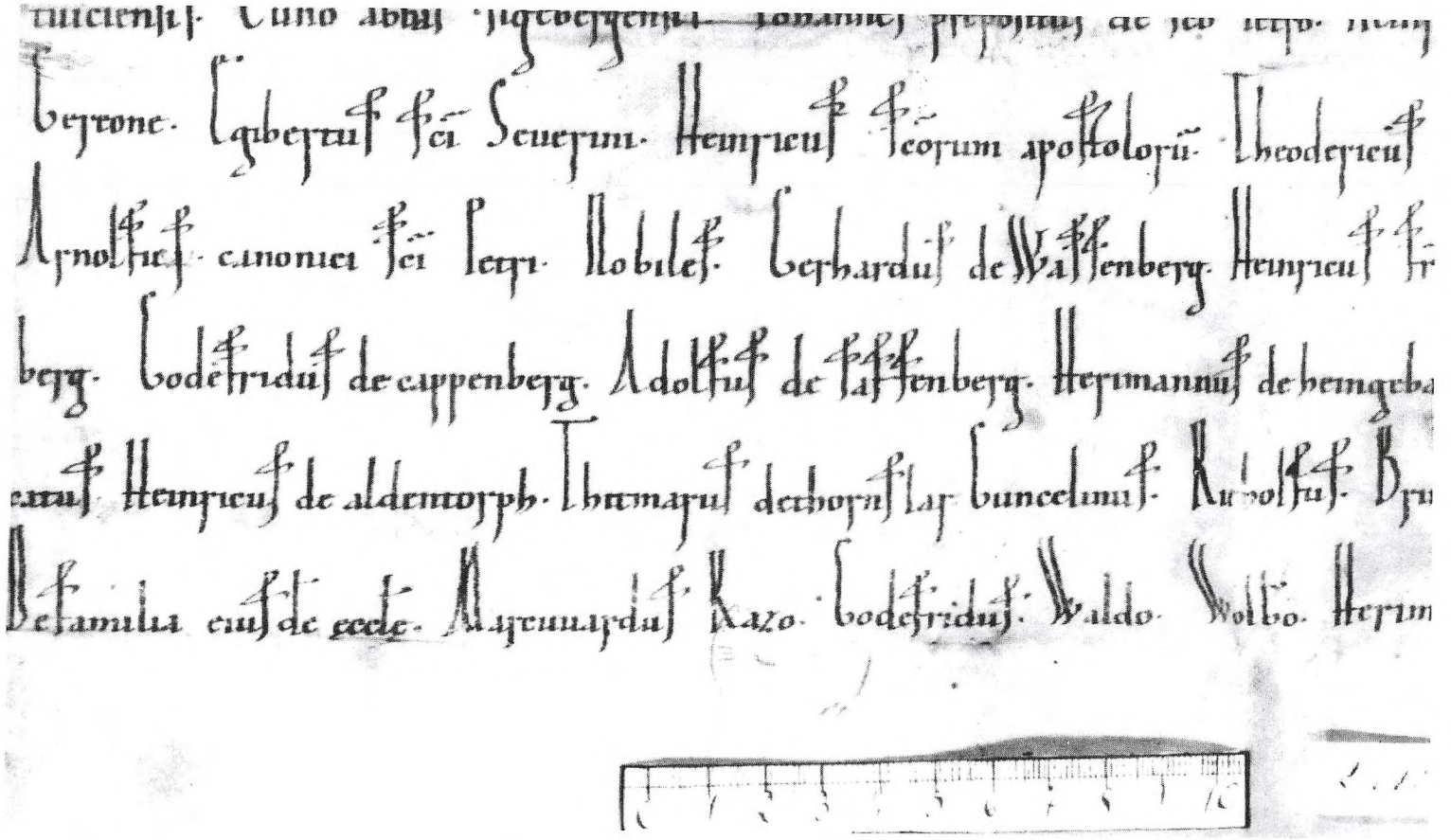
42v°

aluerudiantur; Et quia inomnilo
co unidño seruitur: uni regi mili
tatur; Quemsicliam talem ẽe per
spexerit abba: liceat cum insuperi
ori aliquantulum constituere lo
co; Nonsolumautem monachũ:
sedetiamdesuprascriptis gradib.
sacerdotum uelclericorum stabi
lire potest abba inmaior equamin
greditur loco: sicutsibi talem perspe
xerit ẽe utilem; Caueat autem
abba nealiquando dealiono to mo
nasterio monachum adhabitandũ
susceperit sineconsensu abbatis eius:
aut litteris commendatitiis; quia
scriptumest: quodtibinon uis fieri:
alii nefeceris; [illegible]

Siquis abba sibipraesbiterum uelcha
conẽ ordinari pcierit: desuis eligat
quidignus sit sacerdotio fungi; Ordina
tus autem: caueat elationem aut sup

Latin 10884

39R°

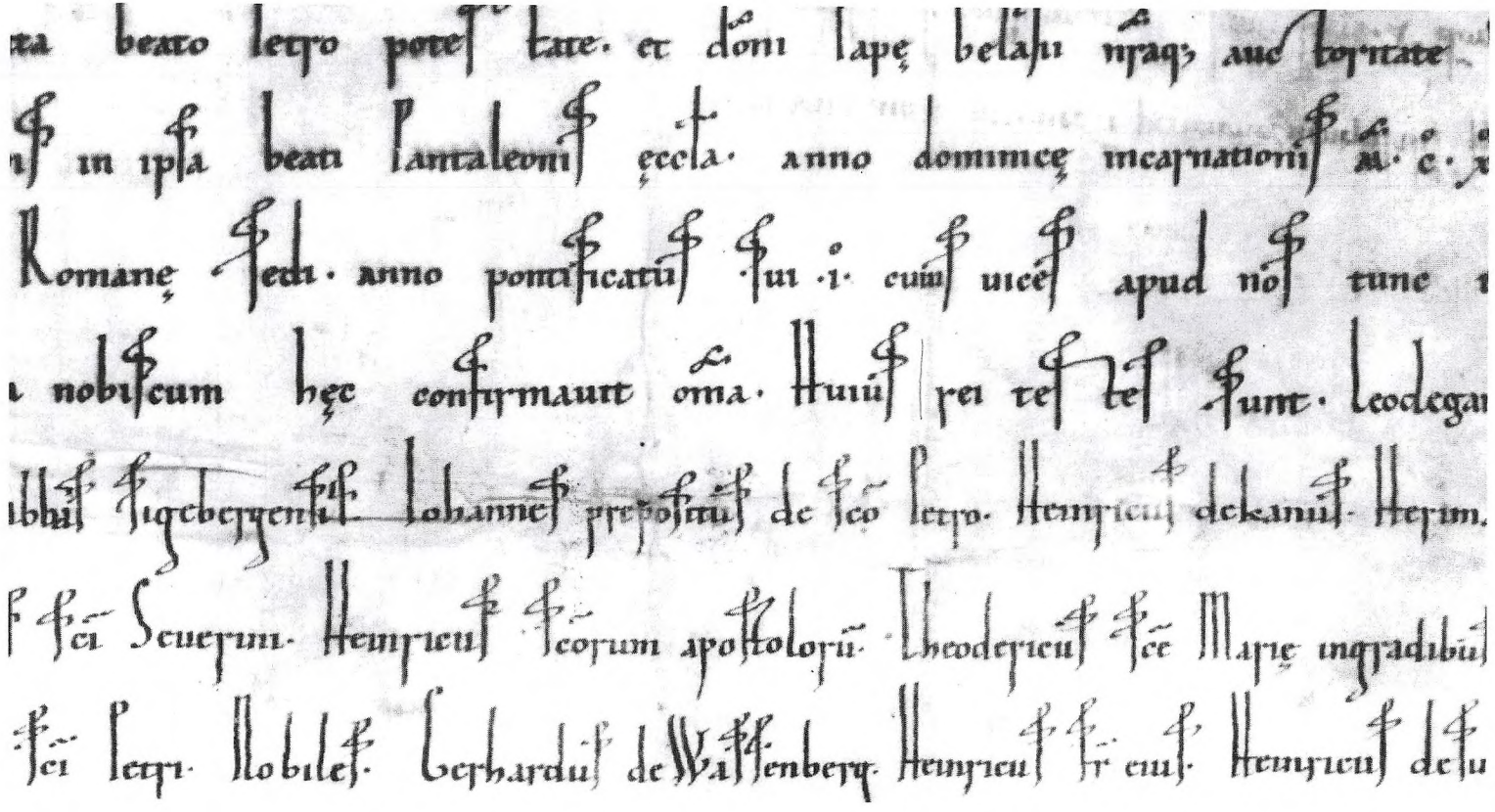
Paris BN. lat. 9284 ?

Kuipping Nr. 134

Kb. Friedr. I. v. Köln f. St. Pantaleon 1117

Gesprächsnotiz über einen Termin mit Ministerialdirigent Dr. M. Mihatsch
27. 11. 2013, 9.00-10.00

Das Gespräch fand in Anwesenheit von Dr. Brun statt, der offenbar in den Details weitestgehend selbständig handelt. Dr. Mihatsch ‚schwebt' darüber, sprach zu Beginn über den „Gemischtwarenladen", den er zu betreuen habe, und verwendete ansonsten das mittlerweile gut bekannte politische Vokabular. Ich hatte den Eindruck, dass M. sich von B. hatte brieven lassen und weitgehend nur noch einmal von mir die Sicht der MGH hören wollte, die dann von B. ‚korrigiert' wurde.
Das erste Thema betraf die Struktur der MGH, die sich M. von mir erklären lassen wollte. Es wurde dabei offenkundig, dass man im Ministerium mit der den deutschen Sprachraum betreffenden Komponente der MGH nichts (mehr) anfangen kann, sondern alles verengt auf den bayerischen Anteil und auch hier wiederum mit einem sehr engen institutionellen Vorverständnis betrachtet. Auf die Frage nach der Finanzierung warf B. ein, dass die MGH „zu 93%" von Bayern finanziert würden. Ich bemühte mich noch einmal, das Verhältnis zu den Akademien sowie die Koordination der freien Mitarbeiter zu erklären, was aber nicht viel fruchtete; letztlich wurde alles auf die Institutsfinanzierung reduziert.
Das zweite Thema betraf Umsetzung der Evaluation und nötige Entwicklung der MGH. Ich erwähnte zuerst, dass unsere eigene Kommission für die Selbständigkeit der MGH plädiert habe, was im Votum der Oberkommission zu Gunsten eines wie auch gearteten Zusammenschlusses mit der Akademie aufgegeben worden sei. Dann führte ich aus: Weiterentwicklung des wissenschaftlichen Programms sowohl inhaltlich als auch in Bezug auf neue Medien (elektronisches Publizieren), Nachwuchsförderung in Verbindung mit Universitäten usw. Hier wurde die Rolle der Zentraldirektion noch einmal angesprochen und von mir in Bezug auf das wissenschaftliche Programm erläutert. B. schaltete sich mit äußerst skeptischen Bemerkungen ein, M. meinte, es sei jetzt nötig, bald zu Umsetzungen „mit einem Zeitplan" zu kommen.
Das dritte Thema betraf „Synergien", die durch den Zusammenschluss der Verwaltung mit der Akademie entstehen würden. Offenbar wollte M. von mir ein Loblied auf diese „Synergien" hören, das ich aber nicht sang; vielmehr sagte ich, zu erwarten seien Probleme, wo vorher keine waren. Das nahm B. zum Anlass, darauf hinzuweisen, dass die „Bequemlichkeit" ja wohl kein Maßstab sei, die Institutionen sollten auch ihre rechtliche Selbständigkeit „vorerst" behalten, und ob (so M.) „in fünf Jahren jemand über weitere Fusionen nachdenken würde", sei jetzt nicht abzusehen.
Das vierte Thema betraf Probleme der Entwicklung der MGH. Ich wies auf die prekäre Haushaltssituation hin, die früher oder später (aber eher früher) zur Entlassung von Mitarbeitern führen würde, wovon notgedrungen die zuletzt Eingestellten zuerst betroffen seien. M. und B. bedauerten die allgemeine Haushaltslage, leider hätten ja Institutionen wie Akademie und MGH nicht vom „Geldsegen" der Exzellenzinitiative und anderer Programme profitiert. Ich hatte stark den Eindruck, dass die konkrete Gestaltung der Zuweisungen ausschließlich in der Hand von B. liegt.
Als fünftes Thema brachte ich meine persönliche Situation ins Spiel und sagte, in der gegenwärtigen Situation sei das Amt des Präsidenten keineswegs attraktiv, u.a. weil die Haushaltslage eigene Schwerpunktsetzungen und Neuausrichtungen der MGH verhindere, und ich wisse nicht, ob ich dieses Amt nach dem 31. März 2014 weiter innehaben würde. Daraufhin äußerte sich M. erstaunt über die Befristung (nach meinem Eindruck war das nicht gespielt) und mußte sich von B. erklären lassen, „wir haben beschlossen, um keine Vorfestlegungen zu treffen, dass…" (usw.). M. sagte dann selbst, dass man bis 31. März 2014 wohl kaum zu endgültigen Festlegungen hinsichtlich der künftigen Struktur der MGH kommen werde. M. war wohl auch wirklich nicht im Bild über die Konstruktion der bisherigen Bezahlung des Präsidenten über eine Professur und wurde darüber von B. aufgeklärt, der dann noch die Bemerkung machte, „leider" könne er der Präsidentin „keinen Cent" über die bisherige Bezahlung hinaus anbieten, da ich „als Großordinaria" schon soviel verdienen würde.
Zuletzt wollte M. noch wissen, ob die MGH denn schon jemals an die Öffentlichkeit gegangen seien, denn heutzutage müsse man „Tamtam" machen, das sei politisch wichtig; wenn man auf der Straße Leute fragen würde, würde kaum 1 von 100 die MGH kennen. Ich legte daraufhin unsere diesbezüglichen (vergangenen und geplanten) Aktivitäten dar, wobei mir klar wurde, dass M. anscheinend noch nie bei einem der Märzvorträge gewesen ist.

Paris BN. lat. 9284

Hs. Friedr. I. v. Klm. f. St. Pantaleon 117

Kuppitsch Nr. 134

2 Schreiber? Hd 1 bis oculis od. bis Heinrich?

E. Wolgast --- Vorschlag für einen Brief an den Minister persönlich

Die Zentraldirektion, ~~das Leitungsgremium~~ der Monumenta Germaniae Historica, ~~das aus 15 gewählten und acht von den deutschen Akademien der Wissenschaften sowie der Österreichischen Akademie der Wissenschaften entsandten Mitgliedern besteht~~, wendet sich mit der dringenden Bitte um Hilfe an Sie. Ministerialrat Dr. Brun, ~~der es sich in der Amtszeit Ihres Vorgängers offensichtlich zur Hauptaufgabe gemacht hat, bewährte und teilweise auf eine lange Tradition zurückblickende wissenschaftliche Institutionen mit Sitz in München in ihrer Eigenexistenz zu zerstören~~, hat kürzlich in einer Verhandlung mit Frau Prof. Märtl ultimativ kurzfristig zu erfüllende Forderungen zur Strukturveränderung der MGH gestellt, verbunden mit der Drohung finanzieller Sanktionen ~~bei Nichtwillfährigkeit~~. Die ZD ist durchaus bereit, bei Wahrung ihrer Eigenverantwortlichkeit für die MGH ~~den Empfehlungen der von Ihrem Amtsvorgänger eingesetzten Evaluationskommission zu folgen~~. Voraussetzung für jede Änderung ist jedoch, wie auch die Evaluationskommission empfohlen hat, die Neustrukturierung der Bayerischen Akademie der Wissenschaften. Diese ist aber noch nicht einmal in Umrissen erkennbar. ~~In dieser Situation die MGH zu Schritten zwingen zu wollen, die erst mit einer neu strukturierten BAW auszuhandeln wären, stellt eine unerträgliche Zumutung dar~~, gegen die wir uns verwahren müssen und gegen die wir Ihren Schutz anrufen. Wir sind zuversichtlich, dass es nicht im Interesse der Bayerischen Staatsregierung liegen kann, eine wissenschaftliche Institution wie die MGH, die seit nahezu 200 Jahren durch ihre Forschungsleistungen Entscheidendes zum internationalen Ruf der deutschen Geschichtswissenschaft beigetragen und seit mehr als 50 Jahren Wichtiges für das kulturelle Ansehen des Freistaates und für den Wissenschaftsstandort München ~~geleistet hat~~, ~~in der unwürdigen und unsachlichen~~ Weise, wie es gegenwärtig geschieht, zu behandeln. Wir bitten Sie daher eindringlich, nicht zuzulassen, dass ein Beamter Ihres Hauses weiterhin mit Ultimaten und unmöglichen Zielvorgaben unsere Institution unter Druck setzt.

Paris BN. Lat. 11638, fol. 28r°

peritię uarronis tribueretur. qđ scribens
deęedib; sacris tam multa ignorata cōme-
morat. Sed tunc interim elegans nonpesti
lentię depulsio. sed deorū excusatio pcurata est.

II Tamuero punicis bellis cūinteruterūq; imperi
um uictoria diu ancepsatq; incerta penderet.
populiq; duo pualidi impetus inalterutrū
fortissimos et opulentissimos ageret. quot
minutiora regna contrita sunt. quae urbes
amplę nobilesq; deletae quoq; afflictę. qt pclitae
ciuitates. quālonge lateq; totregiones terręq;
uastatę sunt. quotiens uicti hinc atq; inde uicto
res. quidhominū consūptum ē. uel pugnantiū
militū uel abarmis uacantium populorum.
quanta uis nauiū marinis etiā proeliis oppressa.
ut diuersarū tēpestatū uarietate sūmersa est.
Quę narrare uel cōmemorare conemur. nihil
aliud quā scriptores etiānoserim historiae.
Tunc magno mętu pturbata romana cūitas.
ad remedia uana et pridenda currebat. Insta
urati sunt exauctoritate librorū sibyllino
rum ludi saeculares. quorū celebritas int
centū annos fuerat institutа felicioribusq;
possent. fessis carthaginensib; imperasset.
Illius uri et captiuitatis inopinatissima et
seruitus indignissima et iuratio fidelissima
et mors crudelissima. si deos illos ñ cogit eru
bescere. uerū ē quod aer fusi sunt et non habent
sanguinē. nec mala illo tępore grauissima
intra moenia defuerunt. Nam exundante
nimis ultra morē fluuio tyberino. poene omā
urbis plana subūsar. alius impetu quasi torrentis
impulsus. alius uel uz stagno diuturno made-
factus atq; sublapsus. Ista deinde pestē ignis
pniciosior subsecutus est. qui correptis circa
forum quibusq; celsioribus. etiā tēplo uestę
familiarissimo nonpepercit. ubi ęternę
uritā ppetuam. diligentissima substitutione
lignorū nontam honoratę quādamnatę
uirgines donare consueuerāt. Tum uero
illic ignis nonpantū uuebat. sed etiam
saeuiebat. Cuius impetu exterritę uirgi
nes. sacra illa fatalia. quaeiam tres inquib;
fuerant. praesserant ciuitates. cūabsillo in
cendio liberare nonpossent. metellus pon
tifex suae quodammodo salutis oblitus. in ru

Tā publicus uſ illustr
ódu n̄ frat nigror t uno
domo. qđ duā uos n̄ hgnoss.

aquos ēē deos

iundacionē tiberis

hic refert qđ
ignis egrer
sus etiam
tēplum
uestę
q̄
ius
se
r
i
t

sacra urginis uestę.

Mallē ēē seqrū mętaxpi
gnā intempla uestę urgo.

ubi quant
du ln q̄bas
fidobant.

Fr̄qus demo
nū exagita

exauctoritate
sibillinoz li
brorū instau
rati sunt ludi
sęculares.

Prudēs salutē negligens. dus
quā por si n̄ habo
bant salutē ē
ferebat.

Abb. 141 b

tēporib; memoria neglegente perierat?
Renouarunt etiā pontifices ludos sacros
inferis etipsos abolitos annis retrorsum eli
oribꝫ. Nimirū enim quando renouatis.
tanta copia morientium ditatos inferos
etiā ludere delectabat. Cum profecto mi
seri homines ipsa rabida bella. et eruentas
anumositates funereasq; hinc atq; inde uicto
rias. magnos agerent ludos daemonū. et o
pimas epulas inferorū. Nihil sane misera
bilius primo punico bello accidit. quā quod
uita romani uicti sunt ut etiā regulus ille
caperetur. cuius in primo et altero libro
mentionē fecimus. uir plane magnus
et uictor antea domitorq; poenorum.
qui etiā ipsum primum bellū punicum
confecisset. nisi au ditate nimia laudis
et tristę duriores conditiones quā ferre

Lętas demonū dē epulas homi nes. gl. fabiē bol lor morien tes.

morientes

epulas infer

nox

Laus regulis n modica,

cessent nimia nocent eni.

ens. ea sem iustitiatus arripuit. Neq; enim
uel ipsū ignis agnouit. Haut uō erat ibi num
quod non etiā sifuisset fugisset. homo igit̄
potius sacris uestrae quālla hominū pdēt
potuerunt. Siaut ascipsis ignem nouere
pellebant ciuitatē cuius salutē tueri puta
bant. quid contra illas aquas flammasq; po
terant adiuuare. Sicut etiā respsa nihil
ea prorsus potuisse patefecit. haec ustis
nequaquā obicerentur. nob sulla sacra
dicerem non tuendis his bonis tēporalib;
instituta. sed significandis aeternis. et ideo
cūea quod corporalia uisibilia q; essent
petere contingeret. nihil his rebus minui
propter quas fuerant instituta. et posse
adeo idē usus denuo reparari. Nunc uero
cecitate mirabili eis sacris quae petere
possent fieri potuisse existimant. ut salus

R.

abiq; illudit et ripugnā dō.

Nimia que se ipsa nō po tuisse saluare. ostat ꝑ ce uitatē minime.

Abb. 141 b

Paris BN. lat. 11638. fol. 202 r°

dormierunt · sicomia pseuerant abinitio creaturæ ·
Latet enī illos hoc uolentes quia caeli erant olim
& terra de aqua · & per aquā constituta di uerbo · p
quē quod tunc erat mundus aqua inundatus deperiit ·
Qui autē nunc sunt caeli & terra eodem uerbo reposita
sunt igni reseruandi in diem iudicii & perditionis
hominū impiorum · hoc unū uero nō lateat uos
carissimi · quia unus dies apud dm̄ sicut mille anni ·
& mille anni sicut dies unus · Non tardat dñs pro
missum · sicut quidā tarditatē existimant · sed pa
cienter fert propter uos · nolens aliquos perire ·
sed omnes in paenitentiā conuerti · Veniet autē dies dni
ut fur · in quo caeli magno impetu transcurrent ·
Elementa autē ardentia resoluentur · & terra & que
in ipsa sunt opera exurentur · Hisergo omnib;
peractis qualis oportet uos esse in sanctis conuersatio
nibus & pietatibus · exspectantes & festinantes aduentū dei dni
quā caeli ardentes soluentur · & elementa igni ar
dore decoquentur · Nouos uero caelos & terram
nouā secundum promissa eius exspectamus · in quib; iusti
tia inhabitat · nihil hic dixerit de resurrectione mor
tuorū · sed sane de peditione mundi huius satis ·

minū impiorū · Nam & hominū propter magnā
quandā cōmutationē non dubitat dicere perditionē
futurā · cūtamen eorum quā uis inesse nisi poenitentia
mansura natura · Quaerat forsitan aliquis si post
factū iudicii iste mundus ardebit · ante quā per illo caelū
nouū & terra noua reponatur · Eo ipso tempore con
flagrationis eī habuerunt sancti cū eos habentes corpora ·
in aliquo corporali loco esse necesse sit · possumus respon
dere futuros eos esse in superioribus partibus · quo tra
nascendo & flāma illius incendii · quē admodū na
unda diluuii · Talia quippe illis inerunt corpora ut
illic sint · ubi esse uoluerint · Sed nec ignē conflagratio
nis illius premescerent immortales atq; incorrupti
biles facti · siue rerum terrū corruptibilia corpora
atq; mortalia in camino ardenti inlesa uiuere potuer
Multas euangelicas apostolicasq; sententias de diuino
isto iudicio nouissimo uideo mihi esse praeterundas · ne
hoc uolumen immensā longitudinē prouoluatur · Sed
nullo modo est praetereundus apostolus paulus · qui
scribens ad thessalonicenses · Rogamus inquit uos fra
tres per aduentū dni nri ihu xpi · & nrae congregationis in ipsū ·
ut non cito moueamini mente · Neque terreamini neq;

Ludicium anno ēflagrationē.

Tempore ēflagrationis mundi · ipsi dicendū ē ñ alios ascendere flā
mā · quā olī diluuii undā ·

Ignis ēflagrationis ī corporibus sanctor
rapturis ñ nocere.

Chr̃i & iam cõmemorans factum ante diluuium
uidet̃ur admonuisse quodammodo quatinꝰ
in fine huius scti mundi istum periturũ esse
credamus. Nam & illo tẽpore periisse dix̃ qui
tunc erat mundũ nec solũ orbẽ terre: uerũ & iã
celos. Quos utiq; istos aereos intellegimus quoꝝ
locũ ac spaciũ tunc aqua crescendo superauerat.
Ergo totus aut pene totus aer iste uenenosus. quod & apostolus
celũ & totus celos uocat. Sed utiq; istos imos
non illos supremos. ubi sol & luna & sidera con
stituta sunt. conũsus fuerat inumidã qualitatẽ
atq; hoc modo cũ terra perierat. Cuius terre
utiq; prior facies fuerat deleta diluuio. Quia aũt
nunc sunt inquit celi & terra eodem uerbo repo
sita. igni reseruandi in die iudicii & pditionis
hominũ impiorum. Proinde qui celi & que
terra. id est qui mundus ꝑeo mundo qui diluuio
perit. & eadem aqua repositus ẽ. ipse igni no
uissimo reseruatur in diẽ iudicii & pditionis ho
ꝑ spm. neq; ꝑ ubũ. neq; ꝑ epistolã. aquã ꝑ nos quasi missã
in fine dierum. Nequis uos seducat ullo modo. Qm
nisi uenerit refugã primũ & reuelatus fuerit homo
peccati filius interitus. qui aduersatur & supeꝝ extollitur
supra omẽ. qd dicitur dei. aut quod colitur. ita ut in
templo dei sedeat. ostentans se tamquã sit dei. Non
recinetis inmemoria quod adhuc cũ essem apud uos
hec dicebam uob. Et nunc quid detineat. scitis
ut reuel̃etur in suo tempore. Jam enim mysterium
iniquitatis operatur. tantũ qui modo ꝑ tenet teneat
donec de medio fiat. & tunc reuelabitur iniqus
quẽ dns ihs interficiet spũ oris sui. & euacuabit in
luminatione praesentiae suae. Cum cuius ẽ ꝑ
sentia secm operationẽ satanae in omni uirtute
& signis et prodigiis mendacii. & in omni seduc
tione iniquitatis. his qui pereunt. Pro eo qd
dilectionẽ ueritatis non receperũ ut salui fierent.
Et ideo mittet illis dei operationẽ erroris ut
credant mendacio. ut iudicentur omes qui non credide

Ottoreuertebat inlotheringos usq; adcapr monte uncaludouuicusrex gallie inuasit alsatiā. Tunc rex
ottoreuertensuenit adprisacā & obsedit eum. r ludouuicdiscessit. mtimū ebehart ducecōsulē. & gyslebtus duc
inpenosubmersusmortuusē. pea erat cū exercitu inlotheringos. & cōmissuosubiugauit imperio. pē merentiss
epm. necnon & fr eius heinricusprecostis armis uenit adeum.

pr̄	xvi		Dcccc Lxxiii	i	xiii	ii	ii	xi k apr̄	kt apr̄ xv
mai	xvii		Dcccc Lxxiiii	ii	xv	iii	iii	iiii ld ap̄	ii ld apr̄ xiii
ap̄	xx		Dcccc Lxxv	iii	vi	iiii	iiii	iii k ap̄	ii N apr̄ xviii
pr̄	xvi	B	Dcccc Lxxvi	iiii	xvii	v	v	xiiii k mai	viii k mai xviiii
mai	xvi		Dcccc Lxxvii	v	xviii	vi	vi	vii ld ap̄	vi k apr̄ xv
ap̄	xviii		Dcccc Lxxviii	vi	viii	i	vii	vi k ap̄	ii k apr̄ xviii
pr̄	xv		Dcccc Lxxviiii	vii	xx	ii	viii	xvii k mai	xii k mai xviiii
pr̄	xvi	B	Dcccc Lxxx	viii	i	iii	viiii	ii N ap̄	iii ld apr̄ xxi
pr̄	xviii		Dcccc Lxxxi	viiii	xii	v	x	viii k ap̄	vi k apr̄ xvii
	xviii		Dcccc Lxxxii	x	xiiii	vi	xi	ii ld ap̄	xvi k mai xviii
			Dcccc Lxxxiii	xi	iii	vii	xii	kt apr̄	vi ldus ap̄ xxi
		B	Dcccc Lxxxiiii	xii	xv	ii	xiii	xii k ap̄	x k apr̄ xv
			Dcccc Lxxxv	xiii	xvi	iii	xiiii	v ld apr̄	ii ldus ap̄ xvii
			Dcccc Lxxxvi	xiiii	vii	iiii	xv	iiii k ap̄	ii Non ap̄ xx
			Dcccc Lxxxvii	xv	xviii	v	xvi	xv k ap̄	viii k mai xxi
		B	Dcccc Lxxxviii	i	Nulle	vii	xvii	Non apr̄	

VICESIMUS QUINTUS CICT DECENNOVENNAL

ANNI ONI indic tpac Concur Cict xiiimae Dies do Luna

NOSTRI tio trac ren lu lunae minucie ipsius

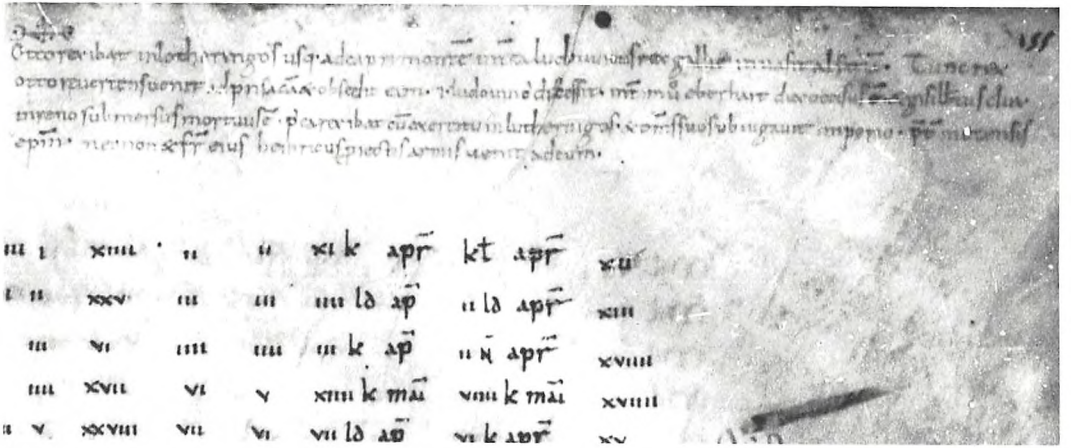
IHU XPI nes lun nes nat paschę festiuit

dies

BIBL. NAT. PARIS
SERVICE PHOTOGRAPHIQUE
859 Lat.4860 f.155

Les œuvres protégées par la législation sur la propriété littéraire et artistique (loi du 11 mars 1957), ne peuvent être reproduites sans autorisation de l'auteur ou de ses ayants droit.

Phot. Bibl. Nat. Paris reproduction interdite sans autorisation.

Tam BN. Latin 4860

R c 9

155 R°

notice marginale Haut droite.

mai	xii k mai	xviii
p	iii ỉa apr	xxi
p	vi k apr	xvii
p	xvi k mai	xviii
r	vi Iaul ap	xxi
p	x k apr	xv
pr	ii Iaul ap	xvii
p	ii Non ap	xx
p	viii k mai	xxi

ENNOHENNAT.

r	vi ỉa apr	xvi
p	ii k apr	xx
r	xii k mai	xxi
pr	non apr	xvii
?	vi kt ap	xviii
p	xvi k mai	xx
	kl apr	xvi
ia	xii kt ma	xvii
p	ii ỉa apr	xviii
	v k apr	xv
ia	xv k mai	xvi
r	v ỉa ap	xviii
pr	ii k apr	xxi

9.a

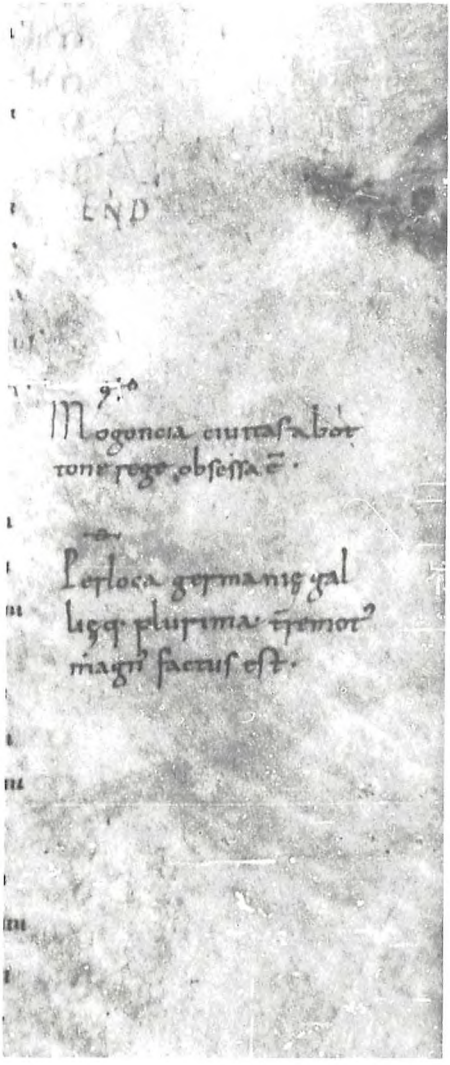
III ogenia ciuitas abor
tone rege obſeſſa.

Feloſa germania gal
lię. plurima. ſremor
magn facuit eſt.

BIBL. NAT. PARIS
SERVICE PHOTOGRAPHIQUE
REPRODUCTION INTERDITE

Les œuvres protégées par la législation sur la propriété littéraire et artistique (loi du 11 mars 1957), ne peuvent être reproduites sans autorisation de l'auteur ou de ses ayants droit.

Phot. Bibl. Nat. Paris reproduction interdite sans autorisation.

R 8112 -155 n°

notice marginale droite.

Paris BN. lat. 4860

Si multiplicaueris singulares numerū p decenum
numerū · dabis unicuiq· digito ·x/omī articulo· c·
Si multiplicaueris decenū numerū p decenū numerū ·
dabis unicuiq· digito · c · &omī articulo · mille ·
Si multiplicaueris decenū numerū p centenū numerū·
dabis unicuiq· digito mille · &omī articulo· decē milia.
Si multiplicaueris centenū numerū p centenū numerū·
dabis unicuiq· digito · decē milia ·;omī articulo centū
milia · decies centena milia ·
Si multiplicaueris centenū numerū p millenū numerū
dabis unicuiq· digito centū milia · &omī articulo
Si multiplicaueris millenū numerū p millenū numerū
dabis unicuiq· digito decies centena milia · &omni
articulo centies mille milia ·

BIBL. NAT. PARIS SERVICE PHOTOGRAPHIQUE 859, Lat. 4860, f. 168-172 v°

Les œuvres protégées par la législation sur la propriété littéraire et artistique (loi du 11 mars 1957), ne peuvent être reproduites sans autorisation de l'auteur ou de ses ayants droit.

Phot. Bibl. Nat. Paris reproduction interdite sans autorisation.

Si multiplicaueris singulare numerū p decenum
numerū · dabis unicuiq; digito · x · ōmī articulo · c ·
Si multiplicaueris decenū numerū p decenū numerū ·
dabis unicuiq; digito · c · ōmī articulo · mille ·
Si multiplicaueris decenū numerū p centenū numerū ·
dabis unicuiq; digito mille · ōmī articulo decē milia ·
Si multiplicaueris centenū numerū p centenū numerū ·
dabis unicuiq; digito · decē milia · ōmī articulo centū
milia · decies centena milia ·
Si multiplicaueris centenū numerū p millenū numerū
dabis unicuiq; digito centū milia · ōmī articulo
Si multiplicaueris millenū numerū p millenū numerū
dabis unicuiq; digito decies centena milia · ōmni
articulo centies mille milia ·

R 8112

168-172 v°

Paris BN. lat. 4860

Paris BN. lat. 10403, f. 47v

Paris BN.
lat. 10403
fol. 47v

Paris BN. lat. 10403, f. 48v

Paris BN. lat. 10403
fol. 48v

excitet intentionē· qui hanc
sacratissimā diem natiuitatis
filii sui fecit esse sollēnē· Qui
Et qui eum qui panis est an
gelorum· in p̄sepi ecclesię a
bum fidelium esse fecit anima
lium· ipse uos et in presenti sę
culo· degustare faciat aeter
norum dulcedinē gaudio
rum· et in futuro p̄ducat
ad sacietatē eternox p̄miorū·
Quiq, eius infantiā uilibus
indui uoluit pannis· ipse
uos cęlestium uestimento
rum induat ornamentis· Qui
Quod ipse p̄stare dignet·
Benedicat di patris·

Paris BN. lat. 13313, f. 3v

R7741
3v°

Tam BN. lat. 13313
fol. 3v

Accipit cerofrarium cum cereo ut
suis suos ad accendenda eccle
luminaria mancipari. Accipiat
urceolum dicente sibi epo.

Accipit urceolum adsuggeren
dum unum in eucharistia san
guinis xpi. Pfat deacolitus

Deum patrem omnipotentem
fris kmi supplicat depcem.
uros famulos suos. q. bene
dicere dignet. in ordine aco
litoru. quatin' lum uisibile
manibus pferentes. lumen
quoq. spiritale moribus pre
beant. adiuuante dno nro
ihu xpo. qui cum eo uiuit regn
ds in unitate sp sc per oma scl.

Paris BN. lat. 13313

R 7741

122 R°

Paris BN. lat. 13313

fol. 122 r

Hand C

stella fulgor nimio rutilat. Que regem regum
natum monstrat. Quem ueturum olim p̄phe
tia signauerat. Eamus ergo & inquiramus eum
offerentes ei munera aurum tus et myrram qui a
scriptum didicimus adorabunt eum omnes reges
omnes gentes seruient ei. Rex. Iecti oratores
qui sint inquirite reges aforeq̄uos nostris iam
fama reuolut moris. Nuntii Regi. Sint
completa citum uestra hec precepta p̄ actum.

Nuntii ad magos. Principis edictu reges p̄sore
uenimus quo sit directus hic uest & unde profectus

Magi. Regem quesitum duce stella significatu
munere prouiso properamus eum uenerando

Nuntii ad regem. Cu magi uenium & regem
regum natum stella duce requirum. Rex

Paris BN. lat. 1152, fol. 173v

uū di & hones tissimu sumi capuis menbru
qr adquecp curia adyascendu n insanieb
bebetem & ue corde dicebant. hic aut bea
tus & adsibi illatas inuurias putens ee dici
cepit. & subditoru kalamitatib. sic sep
ad ee festinabat. ut reru oportunitatem ad
pstolans. omib. omia fact. scis sep subdit.
egr malos ut conuertereru ad corrigen
du & exortandu assidue ppara. frequen
ti sua benignitate fructus sibi exptatio
cusione adquirebat. & ducru expectata sibi
credita fecisse multu gaudebat. Exorta
batur quos exortari debere uidebat.
increpabat duros & pfidos. obsecrabat
pios & benignos ad meliora ascendere.
quos u mans duritia incorrigibiles effi
ciebat. hos gladio & ignis diuine ani
aduersionis telisq spalib. psequendu per
petuniu expectatos. legib; etia adu
dicatos festinabat. Aliquando reseruu
& facultates depopulans. aliquando
castra eoru subuertens & terre eoquas

Paris BN. lat. 5673, f. 142

uiiᵏˡ nouēb· Ordinat' ē eode
anno vkl ianuar· transiit ex hac luce ad
beatā uitā & uerā lucē· anno dnice in
car nationis milleſimo indictione
regnante Heinrico rege anno reg
nſui cęlo uitē tramarinq; reg
nante & imperante dō & dnō nr̄o ihu
xp̄o· cui cū ęterno dō patre· & ęterno
dō spūscō eſt laus ꝑpetua· honor inde
ficiens· ugis gl̄a· in effabilis claritas·
incō parabilis magnitudo· dignitas in
finita· qui eſt beatitudo oīum scōr·
qui ē salus infirmor· qui ē remiſſio
peccator· qui ē salus uiuentiū· qui
ē resurrectio mortuor· & nunc &
semp· & ꝑ oīa sēcla sēclor· amen·

O omno Adalberoni· uenerando met
tensiū p̄sulī· Hildiuuardus· solo uix
nomine halberſtadensiū epſ· quod
frāt fr̄· qđ pat̄ filio· aeqi uirq; caro·

Paris BN. lat., 5673, f. 30r

PORTA SPECIOSA

Porta manet templi speciosa quam uocitarunt.
Egregium salomonis opus · sed manus in illa
Xpi opus emicuit · nam clodus surgere iussus
Ore petri · stupuit dampnatos currere gressus

VISIO PETRI.

Linteū qd̄ 111ti missum petro de celo summissi
Somnia illapsum petrus alto ex aethere discum · petre occide et manduca ·
Confertum omnigenis animalibus · ille recusat
Tangere · sed dns iubet omnia munda putare ·
Surgit · & immundas uocat ad misteria gentes ·

Linteū · est plenū cunctis animalibus dicitq; est et surge
plenū
ñ mole
quedā mundauit tu ē immune ne dixeris.
Dixit enī · Dñe nūq; ē immune aut im mundū comedi ·
petr̄.

Stanti baptizanti sorne liū eū omni domo sua hoc enim significabant illa animalia.

PASSIONIS.

Sic lupus ante rapax uestitur uellere molli ·
melius
Paulus qui fuerat · fit ad emptio nomine paulus ·
Mox recipit uisum fit apostolus · ac populorum
Doctor · & ore potens coruos mutare columbis ·

Saulus diminutiuū nomē est a simile.
precatorē
Mutato illā p̄ē et illa pe

APOCALIPSIS IOHANNIS.

Bis duodena senum sedes · pateris cytharisq;
ipsa sedes ex iiii coronatorū
Lucq; coronarum fulgens insignibus agnum
passione
Sede cruentatum laudat · qui uoluere librum
dignus ē agnus aperire librū
Intactum potuit signacula pandere solus ·

TRIAS SUO

1 uel 3 persone
deo pulcritudo sua uirgo
MAGISTRINUM SECLA
magistus una
UNUS IGOR UNUS

Corde patris genita est sapientia filius ipse ē ·

Paris BN. lat. 8088, fol. 93r

Latin 8088

93R0

Paris BN. Lat. 8088, fol. 4r

INCIP. LIB. PRIM. AURELII.

ER CLEMENTIS PRUDENTII.

annos.

QUINGENTA IAM DECEM

nisi mentior; uicimus.

Nifallor fummus feptimus infuper

annus. carbone quolubilitate ponit.

Annum cardo rotat dum frumus fole uolubili

Instar terminus. et diem

Vicinum senio iam ds applicat.

Quid nostrule tam spatio temporis egimus?

Cras prima crepantibus

Fleum subsequitur. mox docuit toga

Infectum unus falsa loqui. non sine crimine.

Jam lascua protervitas

Et luxus petulans heu pudet ac piget

Foedauit animum nequitiae sordibus ac uitio.

Hinc ingenia turbidos

Armarunt animos. et male pertinax

Illicendi studium subiacuit casibus asperis.

Et legum moderamina

Frenos nobilium proximus urbium

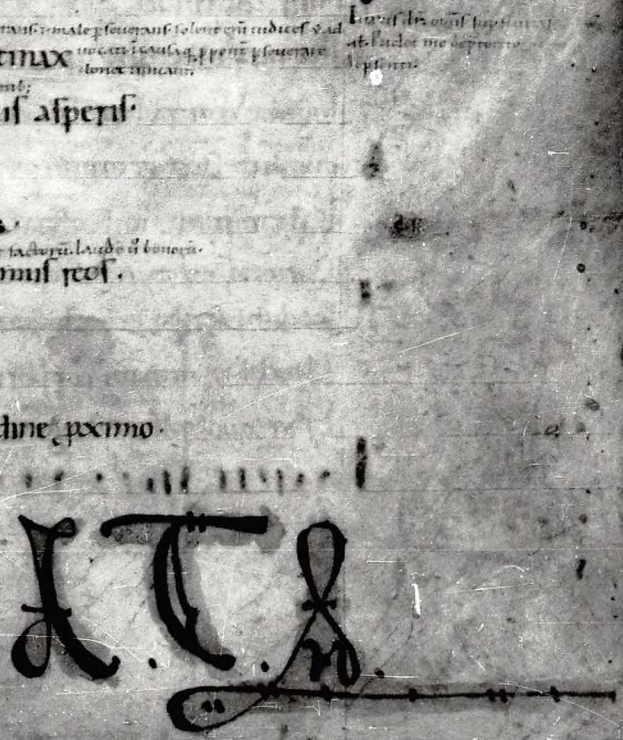
Hos cunctos bonos reddidimus. terruimus reos.

Eandem militiae gradu

Luctum pietas principis extulit.

Assumptam propius stare iubens ordine proximo

Dum uita uolans agit.

Latin 8088
4R0

PORTA SPECIOSA

Porta manet templi speciosa quam uocitarunt.
Sortes illa pepe
Egregium salomonis opus sed maius in illa.
Xpi opus effulsit emicuit. nam cloduf surgere iussus.
Ore petri. stupuit dampnatos currere gressus.

VISIO PETRI.

Linteū qd̄ vidit petrus descendens sibi missū
Omnia illapsum petrus alto ex aethere linteū dis cum. petro occide et manduca.
plenū
Confertum omnigenis animalibus. ille recusat
nūquā
quoniam mundatur tu cōmune ne dixeris. Dixit enī. Dñe nūq cōmune aut im
sed dñs iubet omnia munda putare. mundū comedi.
petr
Et inmundas uocat ad misteria gentes. Stati bapti Laur sorne
liū cū omni domo sua hoc
enim significabant illa
animalia.

CASUS SELECTIONIS.

Lupus ante rapax mdgnus uestitur uellere molli.
Saulus qui fuerat. fit ad exemplū nomine paulus. Saulus diminutiuū nomē est asinde.
Cepit uisum fit apostolus. ac populorum
Corde potens coruos mutare columbis. Mutauit illū pōr et illa pr

APOCALIPSIS IOHANNIS.

Et duodena senum sedes. pateris cytharisq
ipsa sedes xxiiii coronatorū
Aurea coronarum fulgens insignibus agnum
passione
Coronatum laudat. qui uoluere librum
dignus ē agnus aperire librū
Aperire potuit signacula pandere solus.

TETRASYON

uel trus personę
Deus pulcritudo una uirtus
MAGISTRINUM SECUM
maiestas una

VIGOR UNUS

Corde patris genita est sapientia filius ipse ē.

Paris BN. lat. 8088, fol. 93r

PORTA SELECTIONIS

Porta manet templi speciosa quam uocitarunt
Egregium salomonis opus sed maius in illa
Xpi opus emicuit nam clodus surgere iussus
Ore petri stupuit dampnatos carcere gressus

VISIO ELETRI

Omnia illapsum petrus alto exacthere discum
Confertum omnigenis animalibus ille recusat
Surgere sed dns iubet omnia munda putare
Surgit et inmundas uocat ad misteria gentes

PASSIONIS

Ne lupus ante rapax uictimas uellere molli
Paulus qui fuerat fit ad empto nomine paulus
Accipit uisum fit apostolus ac populorum
Doctor et ore potens coruos mutare columbis

APOCALIPSIS IOHANNIS

Bis duodena senum sedes patetis cytharisq
Quaq coronarum fulgens insignibus agnum
Passione coronatum laudat qui uoluere librum
Dignum et agnus aperire librum potuit signacula pandere solus

STRIAS VEL PASSIONES

MAGISTRINVM SECLI

VIGILANTIVS

Corde patris genita est sapientia filius ipse ē.

Exercens. Dño nūq ēmune aut in mundū comed.

Stans baptista cum cornu suo cū omni domo sua hoc enim significabant illa animalia.

Paris BN. lat 8088, fol. 93 r°

Paris Bib. Nat. 8088, fol. 47

INCIP. LIB. PRIM. CARELII.

CLEMIS. PRVDENTII.

QUINQUENNIA IAM DECEM

Nisallor fuimus septimus insuper

Annum cardo rotat dum frumus sole uolatili

Instat terminus et diem

Victimum senio lum dī applicat.

Quid nos simile tam sparso temporis egimus

cas prima crepantibus

Fleuit subserulis. mox docuit toga

Infectum unus falsa loqui. non sine crimine.

um lascua protervias

Et luxus pestilens heu pudet ac piget

Foedauit animum nequitiae sordibus ac luto.

Hinc uirgia turbidos

Armarunt animos. et male pertinax

Incendi studium subiacuit casibus asperis.

Il legum moderamine

Frenos nobilium reximus urbium.

Hus ciuile bonus reddidimus. terruimus reos.

andem militiae gradu

Fuerunt pacis principis exulit.

Assumptum propius stare iubens ordine proximo

Hec dum intra uolans agit

Paris Bib. Nat. 8088, fol. 47

Modo descripsimus annales ... ostendendo ... quibus ... postea ... hactenus ...

Serulas ... appellauit ... sicuti capsas ... Grammatici autem seruias ab seruando discipulos ... nos magistri ... seruulo subduximus.

Toga ... uestis ... sedentibus ... quod palam ... nobilium ...

Laudauit ... tangere ... quibus ... pugil ... audaciores ...

Paris BN. lat. 8088, fol. 1r

INCIP. LIB. PRIM. AURELII CLEMENTIS PRUDENTII

QUINQUENNIA IAM DECEM

Nisallor fuimus septimus insuper

Annum cardo rotat dum fruimur sole uolubili

Instar terminus et diem

Vicinum senio iam dies applicat

Quid nos simile tam spatio temporis egimus?

Cras prima crepantibus

Fleuit subtexilis. mox docuit toga

Infectum umis falsa loqui. non sine crimine.

Sum lascua protervitas

Et luxus petulans heu pudet ac piget

Foedauit animum nequitiae sordibus ac luto.

Hinc ursgia turbidos

Animarum animos. et male pertinax

Incendi studium subiacuit calibus asperis.

Ii legum moderamine

Primos nobilium proximus urbium.

Hic cuncte bonis reddidimus. tertiumus reos.

Eadem militiae gradu.

Tandem principis exulit.

Assumptum propius stare iubens ordine proximo.

Haec dum sicca uolans agit.

Lodo ... singulas ... agentes ... offendens ... ut universi ... posteā ... bene ... dolore ...

h Ferulae ... genus ... eadem sicuti capsa ... Grammatici autem ferulis ... feriendos discipulos ... hinc iuuenalis ... ferulo subduxamus.

o Toga ... uestis ... seruis ac liberis ... sed mihi ... quas calceos ac cetera non ... mutabant.

x Lachrymas ... quae ... dolentes ... quibus aliquando ... expiamus concludunt.

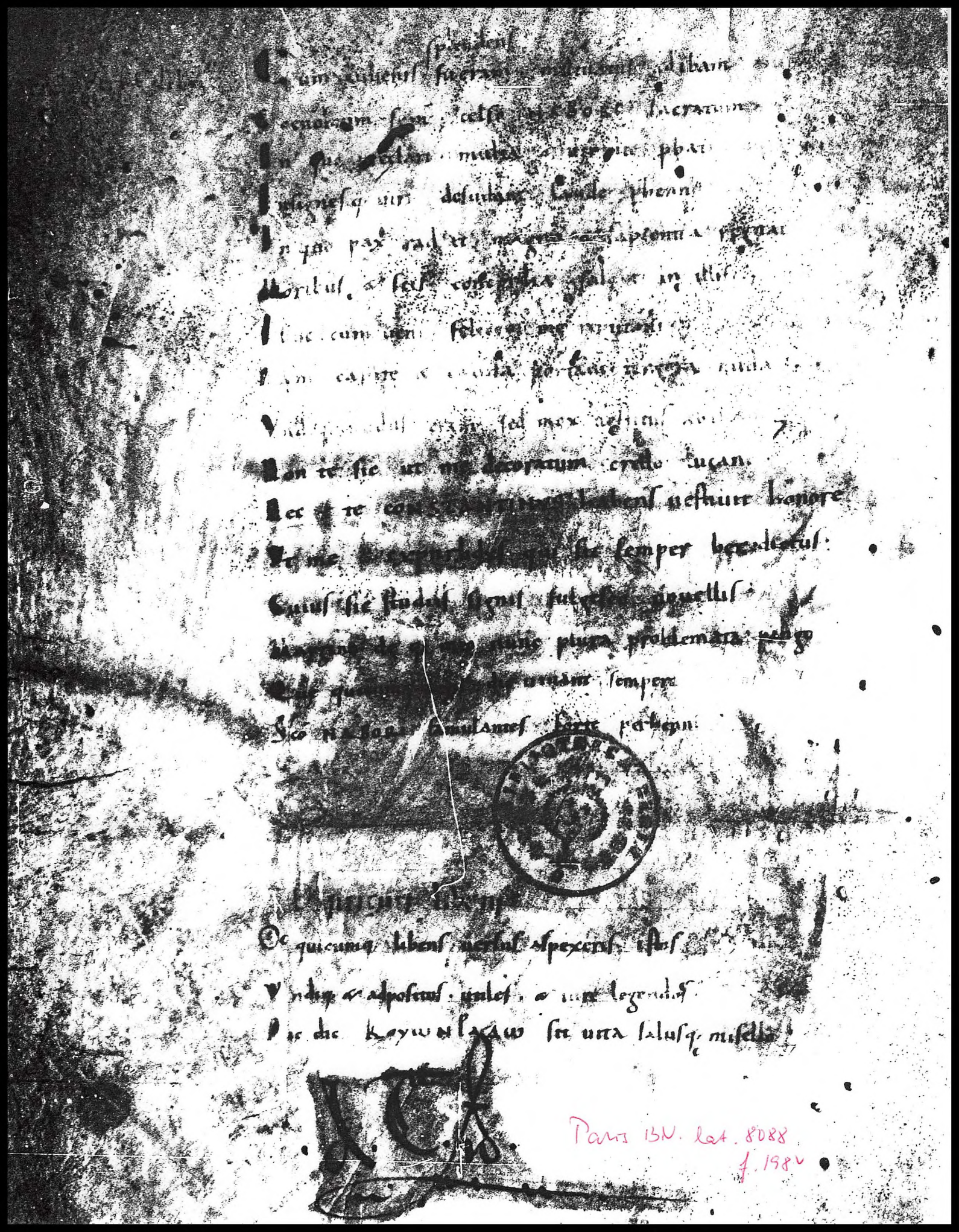
Lucas ... fletu ... me ... dispersit

Lam solus contenta feris infamis harena.
Nulla cruenta pollunt hominicida laudat in armis,
Sit deuota deo: fa tanto principe digna.
Et grauis potens sit crimine insula roma.
Quemque ducem belli sequimur pietate sequamur;
finit contra symmachum.

Discite quam uaria mihi sint incorpore monstra.
Quam uarios actus habeam mihi finis & ortus.
A sese distant. et membris membra repugnant.
Ortus inualidis. mihi terminus est in achiuis.
Dat mihi roma caput. reliquum nigra grecia corpus.
Sed capitis rabies. reliquas uult rodere partes.
Nec cessat rapere. quicquid ualet ore uorare.
Quos caput expoliat. his corpus tegmina donat.
Insequor atq; uoro ppriu caput & bene iuuo.
Quod si non ualco. medius me fluctibus undo.
Incolumis dum iu. forti sub pondere non sum.
Ventre sed abscisso. capitis quoq; fine recisso.
Fortior existo. nec onus portare recuso. finit.

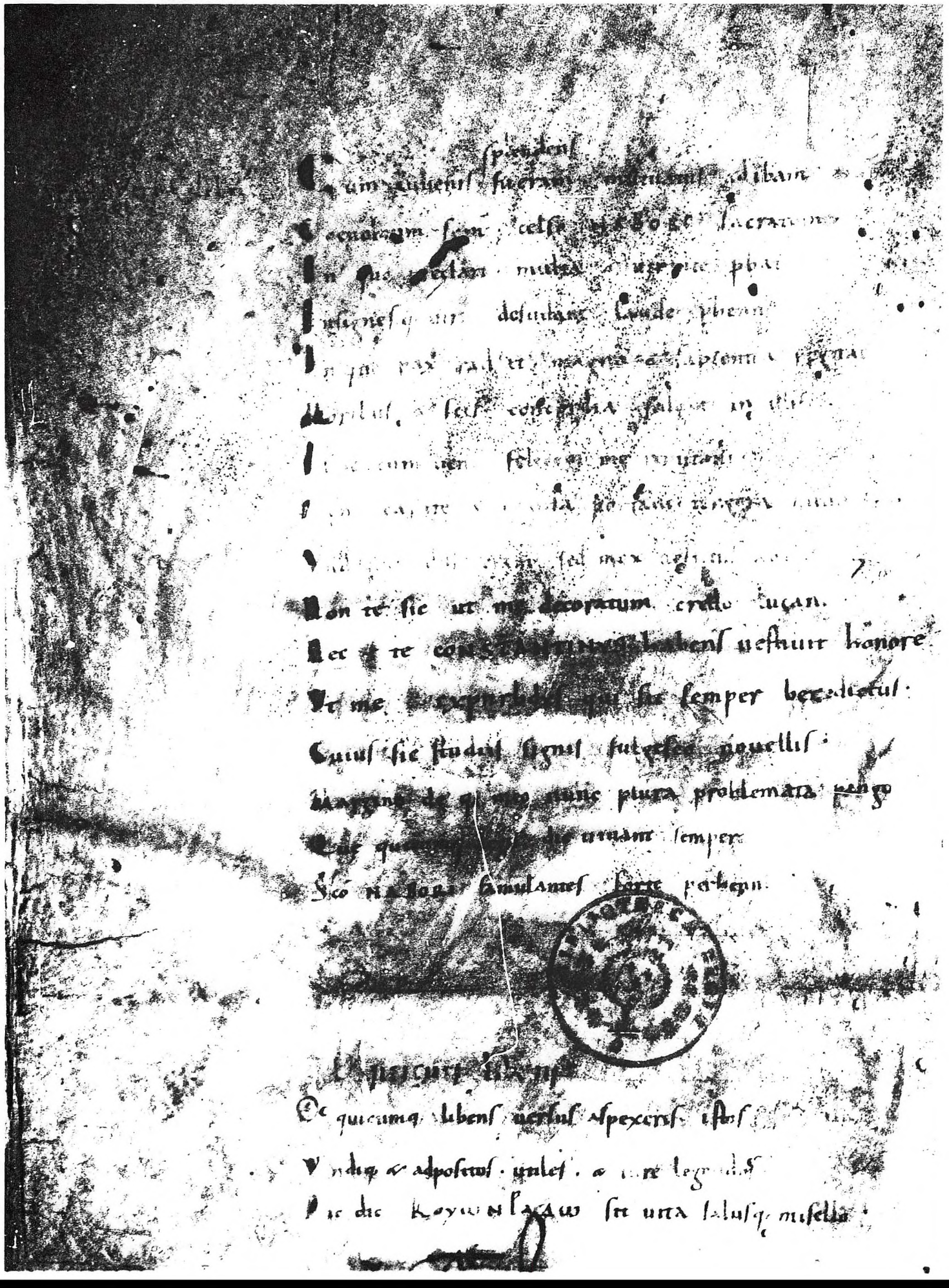
Si uentrem tuleris. remanebit petra molaris. De mosella.
Pes uenteri unctus. residendi fit locus aptus.
Si uorum tuleris. pisces tibi gallia mittit.

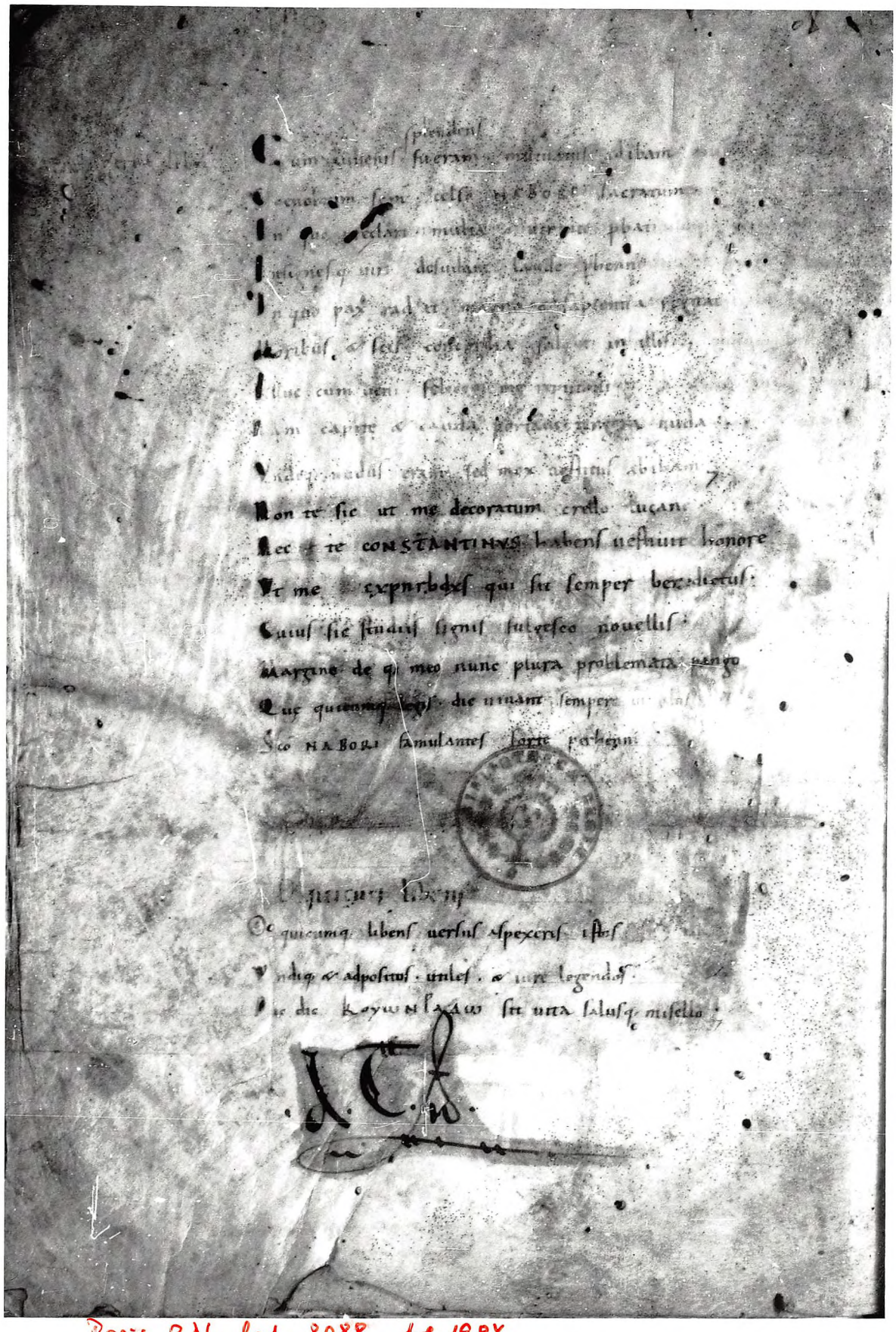
Paris BN. lat. 8088, fol. 191 rv

Paris BN. lat. 8088
f. 198v

Tours BN. lat. 8088, fol. 198v

Paris BN. lat. 8088, fol. 198v

Latin 8088

1980

Iam solus contenta feris infamis harena.
Nulla cruentatus homicidia laudat in armis;
Sit deuota deo si tanto principe digna.
Et uirtute potens et criminis inscia roma.
Quemque ducem belli sequitur pietate sequamur;
Finit contra symmachum.

Discite quam uaria mihi sint in corpore monstra.
Quam uarios actus habeam mihi finis et ortus.
A sese distant et membris membra repugnant.
Ortus meridiei mihi terminus est inachius.
Dat mihi roma caput reliquum nigra grecia corpus.
Sed capitis rabies reliquas uult rodere partes.
Nec cessat rapere quicquid ualet ore uorare.
Quos caput exspoliat his corpus tegmina donat.
Insequor atq; uoro ppriu caput et bene iuuo.
Quod si non ualeo medius me fluctibus indo.
Incolumis dum iu fortis sub pondere non sim.
Ventre sed abscisso capitis quoq; fine reciso.
Fortior existo nec onus portare recuso. Finit.

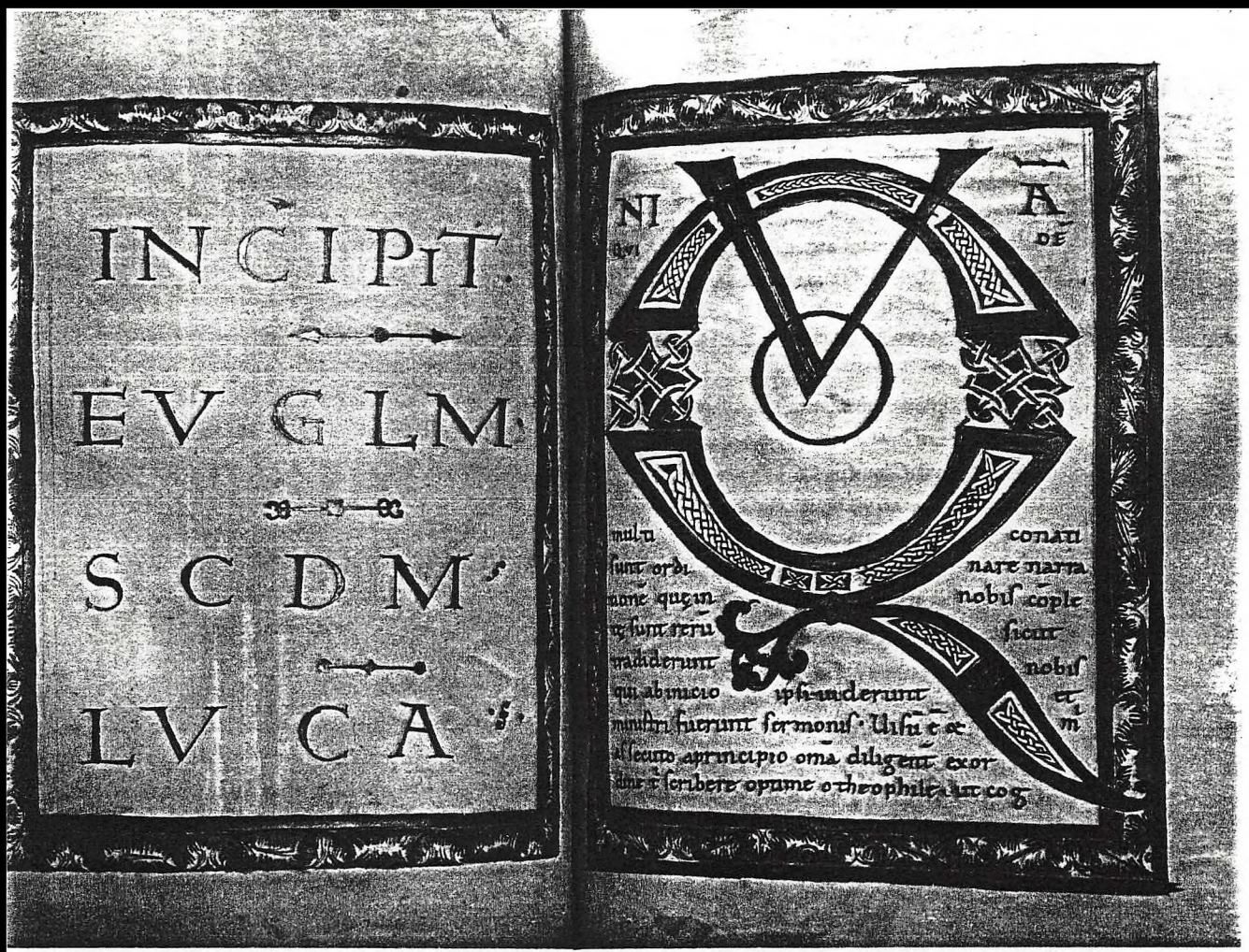
Si uentrem tuleris remanebit petra molaris. De mosella.
Pes uentri unctus residendi fit locus aptus.
Si totum tuleris piscis tibi gallia nutrit.

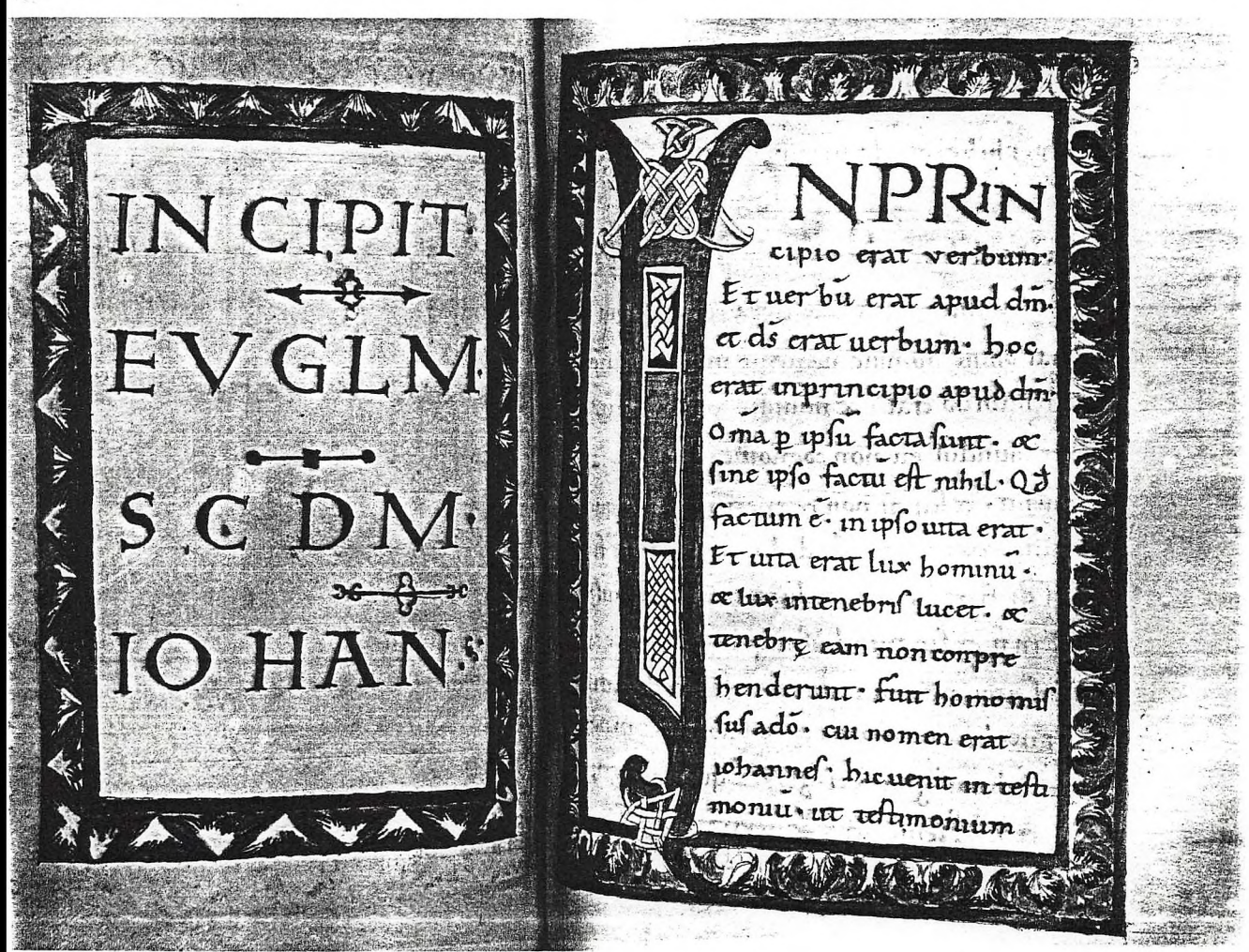
Paris BN. Lat. 8088, fol. 191v

Latin 8088

191v°

Tav. XLIX

L. Weber, Einbanddecken ... aus Metzer liturg. Hss. 1 (1913)

Lukas- und Johannes-Evangelium (Einleitung und Anfang).

Paris BN. lat. 9390

Taf. XLVII

Bibl. Nat., lat. 9390.

L. Weber, Einbanddecken ... aus Metzer Liturg. Hss. 1 (1913)

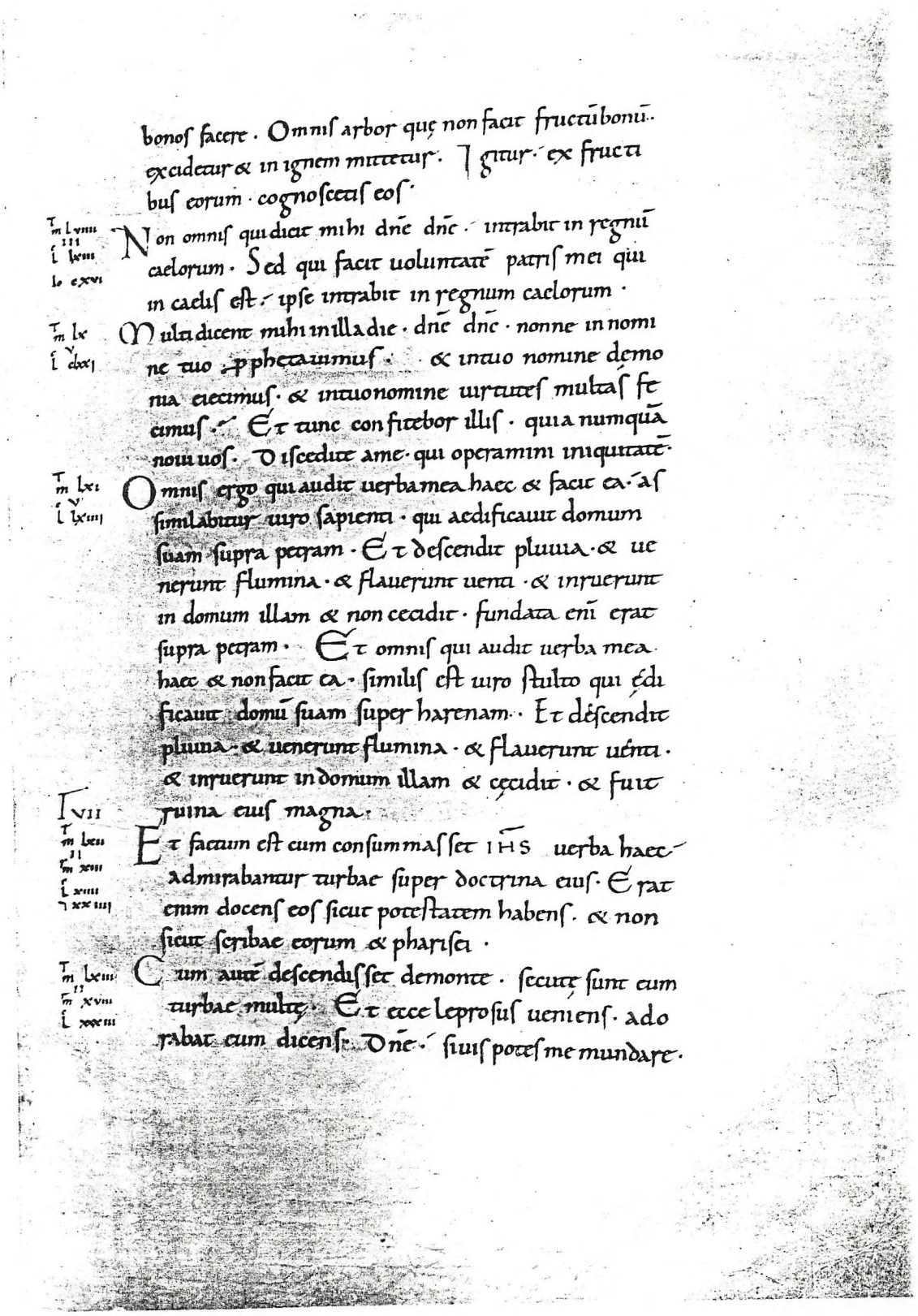
Paris BN. lat. 9390

LVRES FVISSE qui euangelia scripserunt · & LVCAS EVANGELISTA testatur dicens · quoniam quidē multi conati sunt ordinare narrationem rerum quę in nobis cōpletę sunt · sicut tradiderunt nob̄ qui ab initio ipsi uiderunt sermonē & ministrauerunt ei · & p̄scientia usq; ad p̄sens tempus monumenta declarant · quę aduersus auctorib; edita diuersarū hereseum fuere p̄incipia · ut est illud iux ta ægyptios · & thomā · & mathiā · & bartholomeū · cum xii quoq; apl̄os & basilidis atq; appellis ac reliquos quos enumerare longissimū est · cum hoc tantū in p̄sentiarū necesse sit dicere extitisse quosda qui sine spū & grā dī conati sē magis ordinare narrationē quam historię texere ueritatē · quib; iure potest illud p̄phet̄icū coaptari · Væ qui p̄phetant de corde suo · qui ambulant post spm̄ suū qui dicunt dicit dns · & dns non misit eos · De quib; & saluator in euangl̄o lohis loquit̄ · oēs qui ante me fuerunt fures sunt & latrones · qui uenerūt non qui missi sē · Ipse enim aiēt · Veniebant · & ego non mitte

Mathaus sicut in ordine primus ponitur · ita euangl̄m in iudęa primus scripsit · cuius uocatio ad dnm̄ ex publicanis acta b; fuit · duorum ingenerationē xp̄i principia p̄sumens · unius cuius prima circumcisio in carne · alterius cuius secundum cor electio fuit · & exutrisq; inpatrib; xp̄s · sicq; quaternario denario numero triformitē posito principium a credendi inelectionis tempus porrigens · & ex lectione usq; in transmigrationis diem dirigens · atq; a transmigrationis die usq; in xp̄m definiens decursum aduentus dn̄i ostendit generationem · ut & numero satisfaciens & tempori & se quod erat ostenderet · & dīmisę opus monstrans etiam quorū genus posuit xp̄i operanti a principio testimonium non negaret · quarum omnium rerum tempus ordo · numerus · dispositio uel ratio · Quod fidei necessarium ē · dī xp̄o est · Qui factus est ex muliere · factus sub lege · natus ex uirgine · passus in carne · omnia in cruce fixit · ut triumphans ea in semetipso resurgens in corpore & patris nomen in patrib; filio · & filii nomen patri restituens in filiis · sine principio sine fine · ostendens unum se cum patre & quia unus ē · In quo euangelio uale ē desiderantib; dm̄ · sic prima uel media uel

Evangelienhandschrift. Bibl. Nat., lat. 9391.

bonos facere · Omnis arbor que non facit fructū bonū · excidetur & in ignem mittetur · Igitur · ex fructibus eorum · cognoscetis eos ·

Tm Lviii
f 111
l lxiii
lo exvi

Non omnis qui dicit mihi dñe dñe · intrabit in regnū celorum · Sed qui facit uoluntatē patris mei qui in celis est · ipse intrabit in regnum celorum ·

Tm lx
f v
l lxvi

Multi dicent mihi in illa die · dñe dñe · nonne in nomine tuo · prophetauimus · & in tuo nomine demonia eiecimus · & in tuo nomine uirtutes multas fecimus · Et tunc confitebor illis · quia numquā noui uos · Discedite a me · qui operamini iniquitatē ·

Tm lxi
f v
l lxviii

Omnis ergo qui audit uerba mea haec & facit ea · assimilabitur uiro sapienti · qui aedificauit domum suam supra petram · Et descendit pluuia · & uenerunt flumina · & flauerunt uenti · & inruerunt in domum illam & non cecidit · fundata enī erat supra petram · Et omnis qui audit uerba mea haec & non facit ea · similis est uiro stulto qui ędificauit domū suam super harenam · Et descendit pluuia · & uenerunt flumina · & flauerunt uenti · & inruerunt in domum illam & cecidit · & fuit ruina eius magna ·

Tm lxii
Tm xviii
f xviii
l xxiiii

Et factum est cum consummasset IHS uerba haec · admirabantur turbae super doctrina eius · Erat enim docens eos sicut potestatem habens · & non sicut scribae eorum & pharisei ·

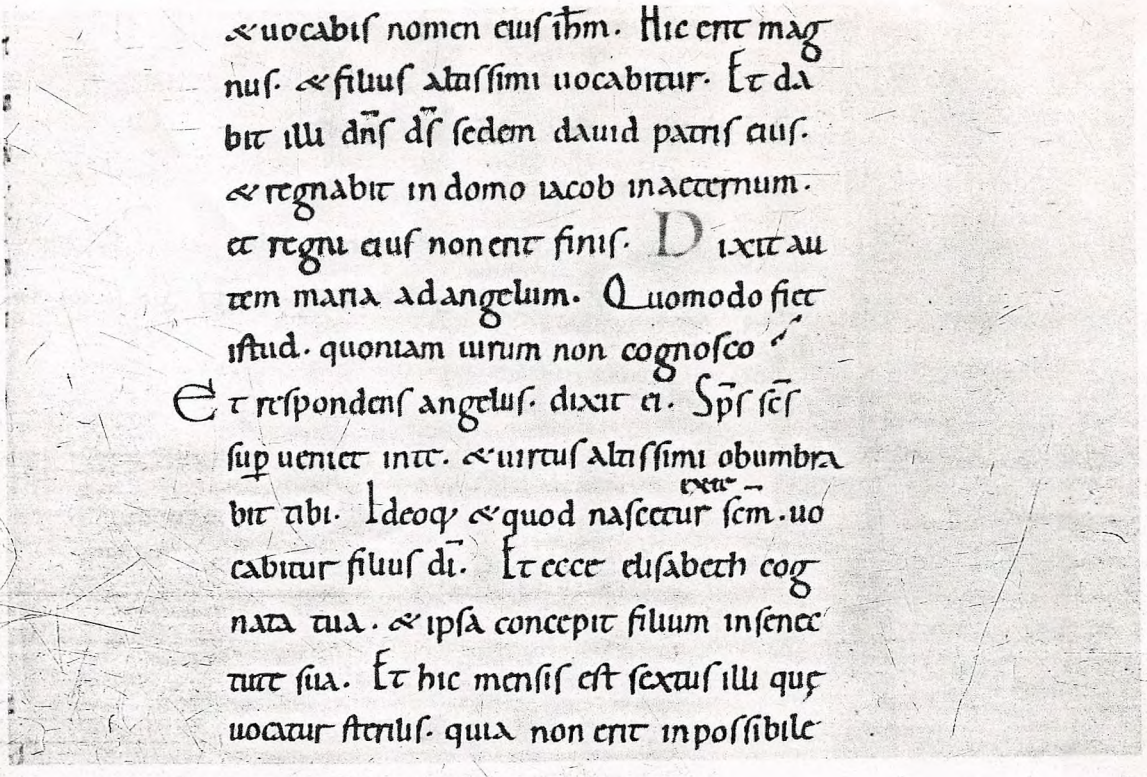
Tm lxiii
Tm xviii
f xxxiii

Cum autē descendisset de monte · secutę sunt eum turbae multę · Et ecce leprosus ueniens · adorabat eum dicens · Dñe · si uis potes me mundare ·

Schriftprobe.

L. Sehr, Musikdrucke, Reformationsplakate, Kirchenlieder, Schriftproben aus Metzler Ausstellung. Nr. 1 [1913]

Paris, Bibl. nat. lat. 9392, fol. 66 — **S. Pierre de Sénones** [début du XIe s.]

& uocabis nomen eius ihm. Hic erit mag
nus. & filius altissimi uocabitur. Et da
bit illi dns ds sedem dauid patris eius.
& regnabit in domo iacob in aeternum.
et regni eius non erit finis. Dixit au
tem maria ad angelum. Quomodo fiet
istud. quoniam uirum non cognosco
Et respondens angelus. dixit ei. Sps scs
sup ueniet in te. & uirtus altissimi obumbra
bit tibi. Ideoq & quod nascetur scm. uo
cabitur filius di. Et ecce elisabeth cog
nata tua. & ipsa concepit filium in senec
tute sua. Et hic mensis est sextus illi qui
uocatur sterilis. quia non erit impossibile

Paris, Bibl. nat. lat. 9392, fol. 121 v° — **S. Pierre de Sénones** [début du XIe s.]

Pl. CCLIII

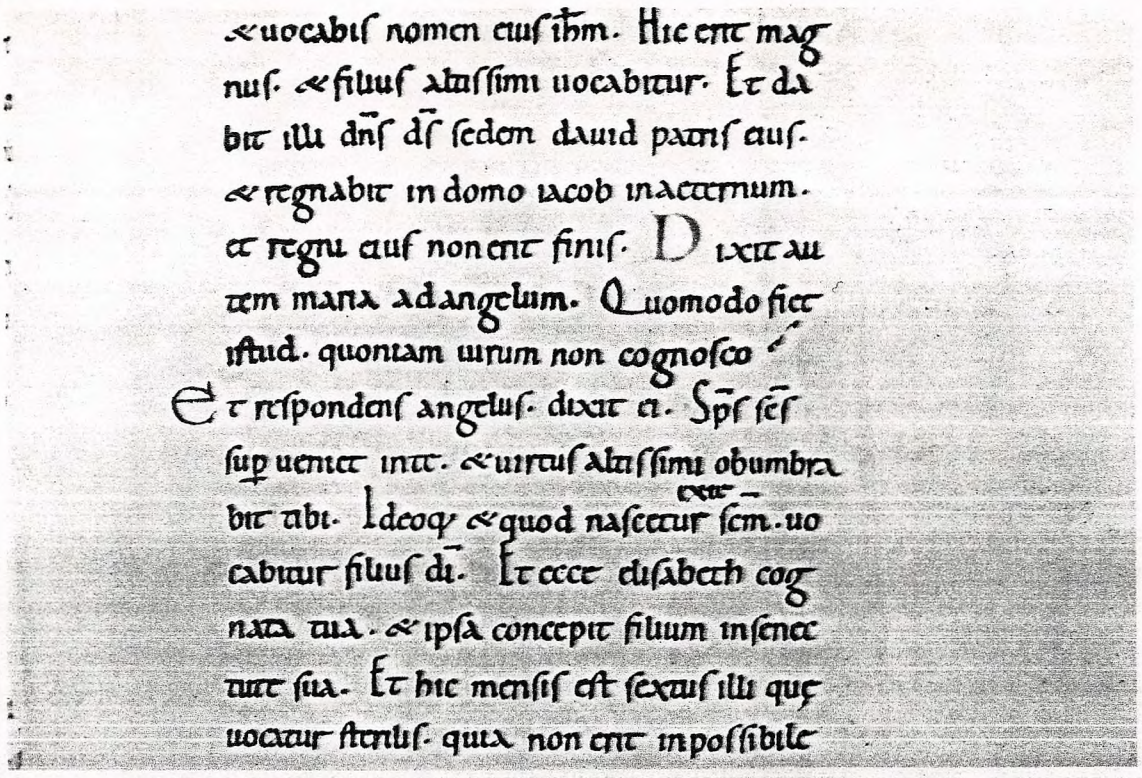
S. 107 : Evangeliar

170 Bll. 29 x 22,5 cm

m 1 Hand

f. 10 : Deo trogic domino s. Petro
pro remedio animę mę et Sithardis
fenomensis abbas
c. XI in.

Paris, Bibl. nat. lat. 9392, fol. 66 — S. Pierre de Sénones [début du XIe s.]

& uocabis nomen eius ihm. Hic erit mag
nus. & filius altissimi uocabitur. Et da
bit illi dns ds sedem dauid patris eius.
& regnabit in domo iacob in aeternum.
& regni eius non erit finis. Dixit au
tem maria ad angelum. Quomodo fiet
istud. quoniam uirum non cognosco &
Et respondens angelus. dixit ei. Sps ses
sup ueniet in te. & uirtus altissimi obumbra
bit tibi. Ideoq; & quod nascetur sem. uo
cabitur filius di. Et ecce elisabeth cog
nata tua. & ipsa concepit filium in senec
tute sua. Et hic mensis est sextus illi qui
uocatur sterilis. quia non erit impossibile

Paris, Bibl. nat. lat. 9392, fol. 121 v° — S. Pierre de Sénones [début du XIe s.]

Pl. CCLIII

Samaran / Marichal, Cat. des mss. en écriture latine 3 (1974)

Vat.
Lat

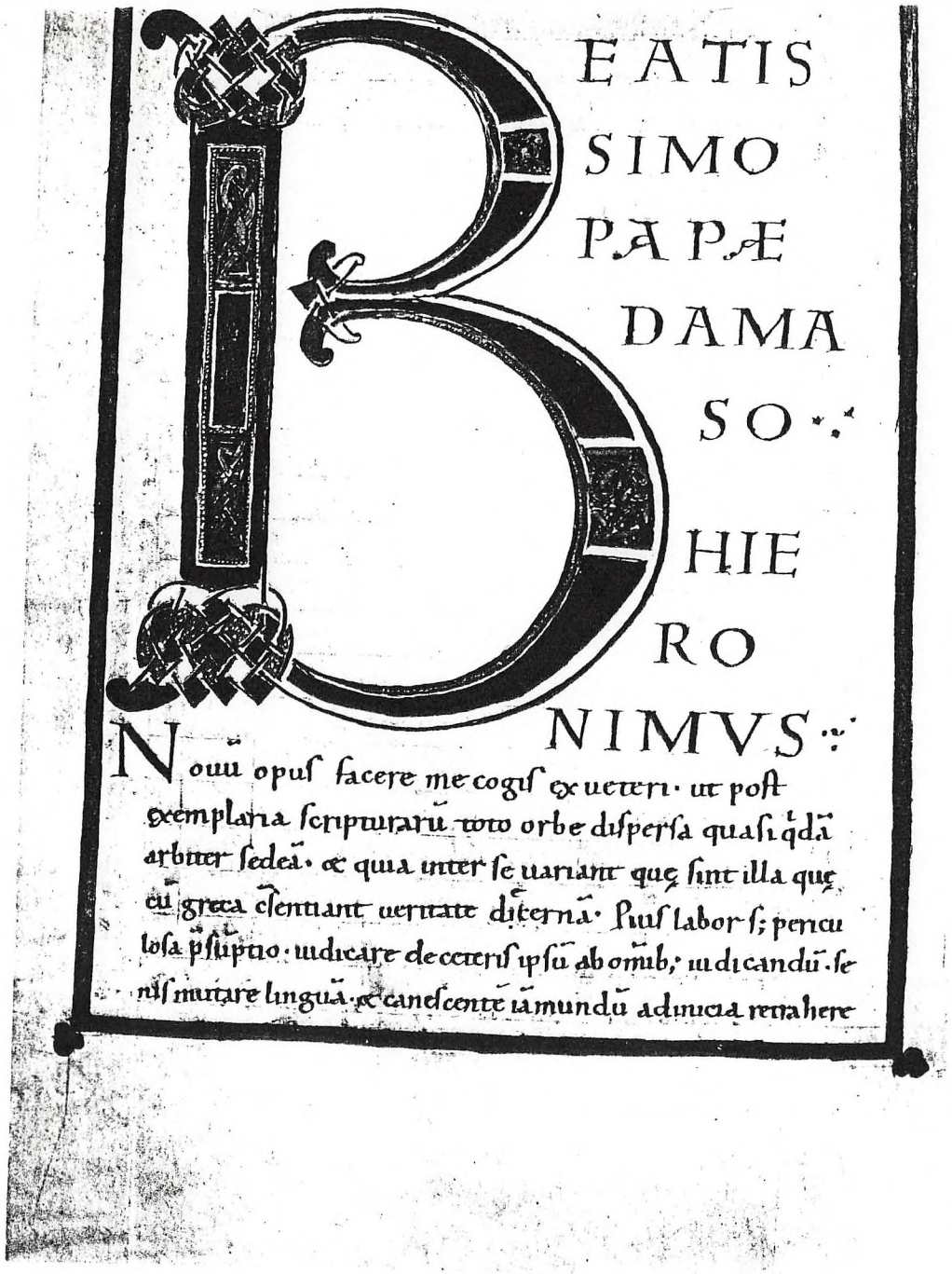

Fig. 1. Prolog des hl. Hieronymus z. d. Evangel. (Anfang).

Paris BN. lat. 9393

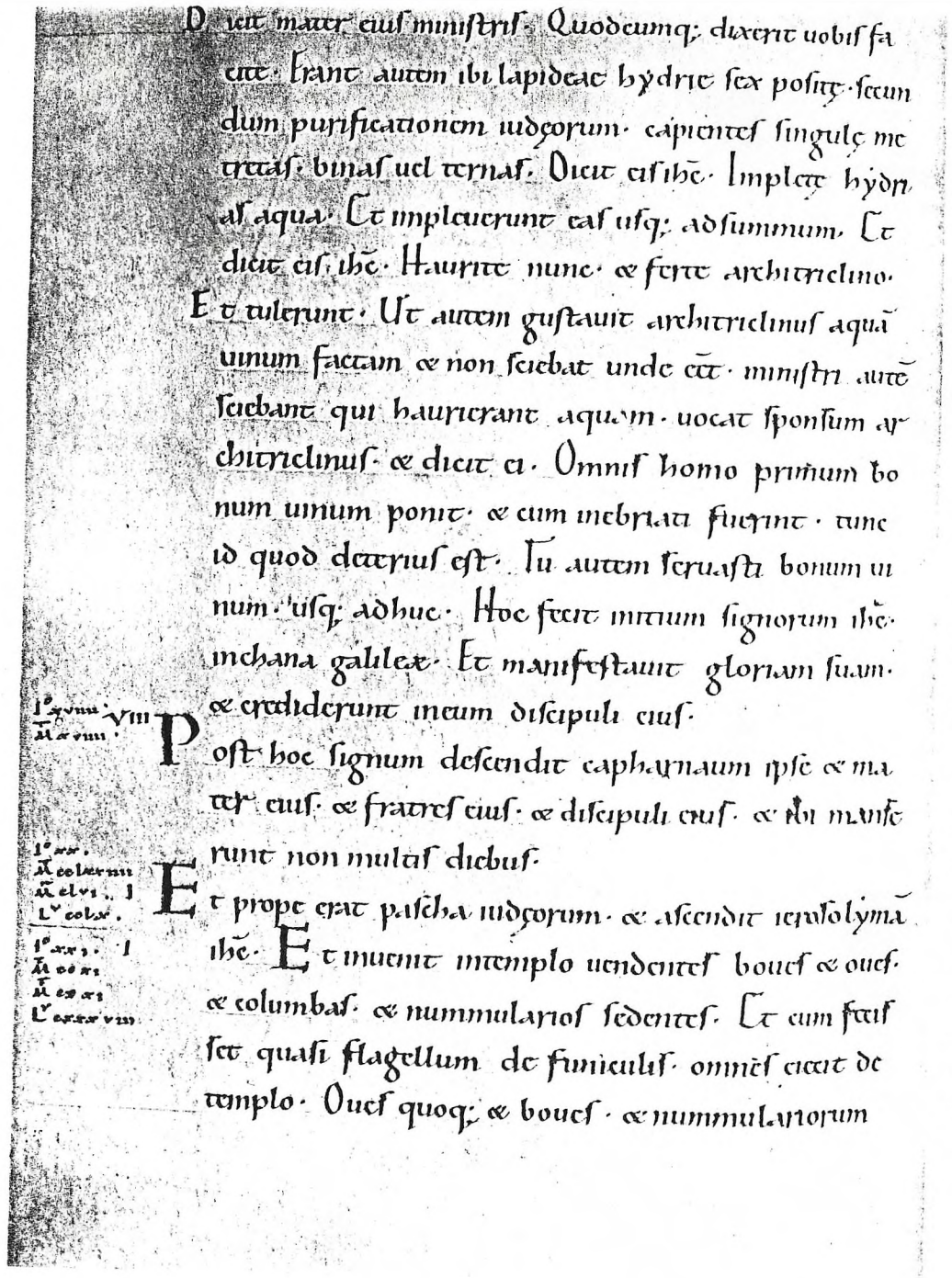
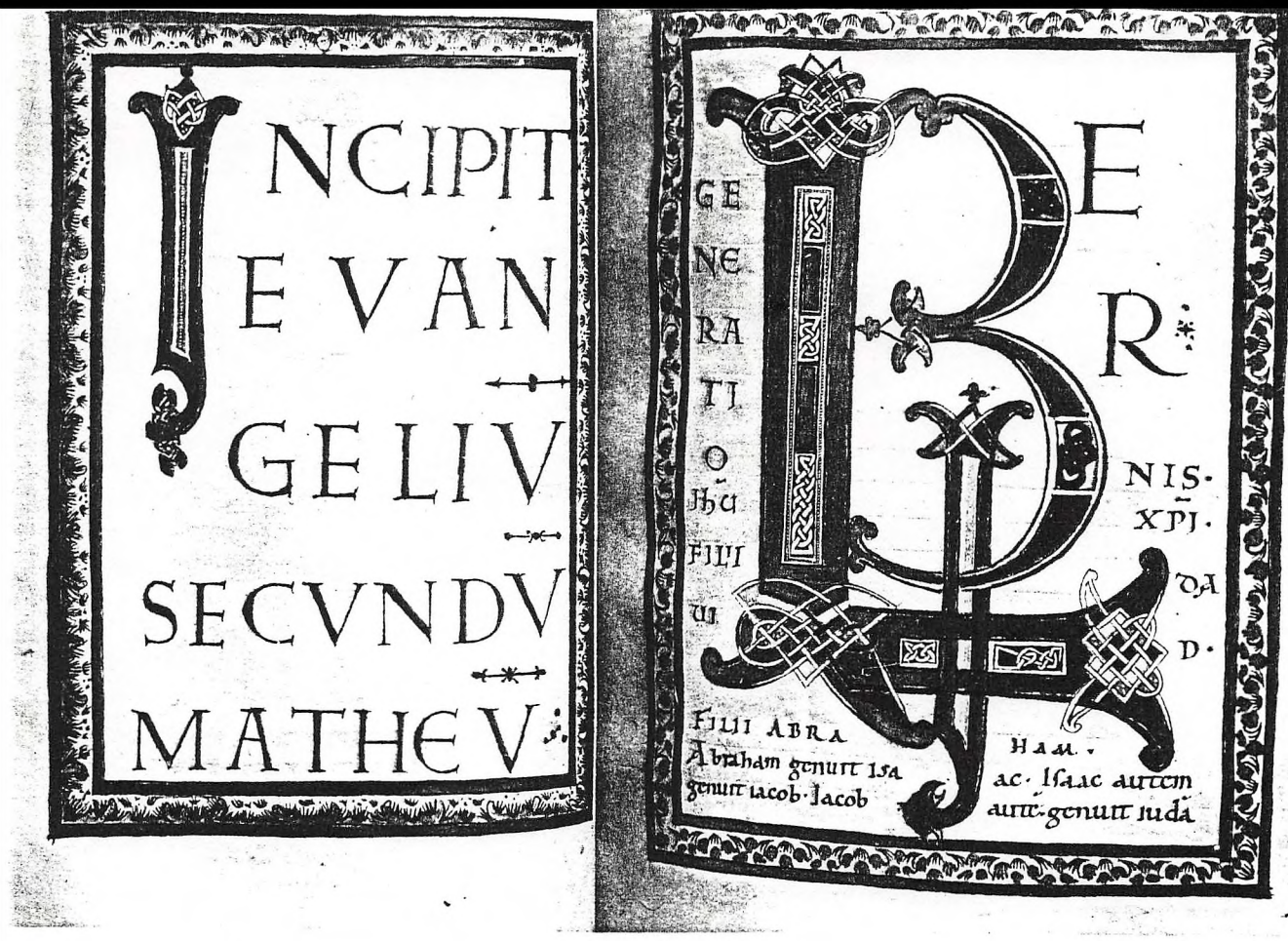
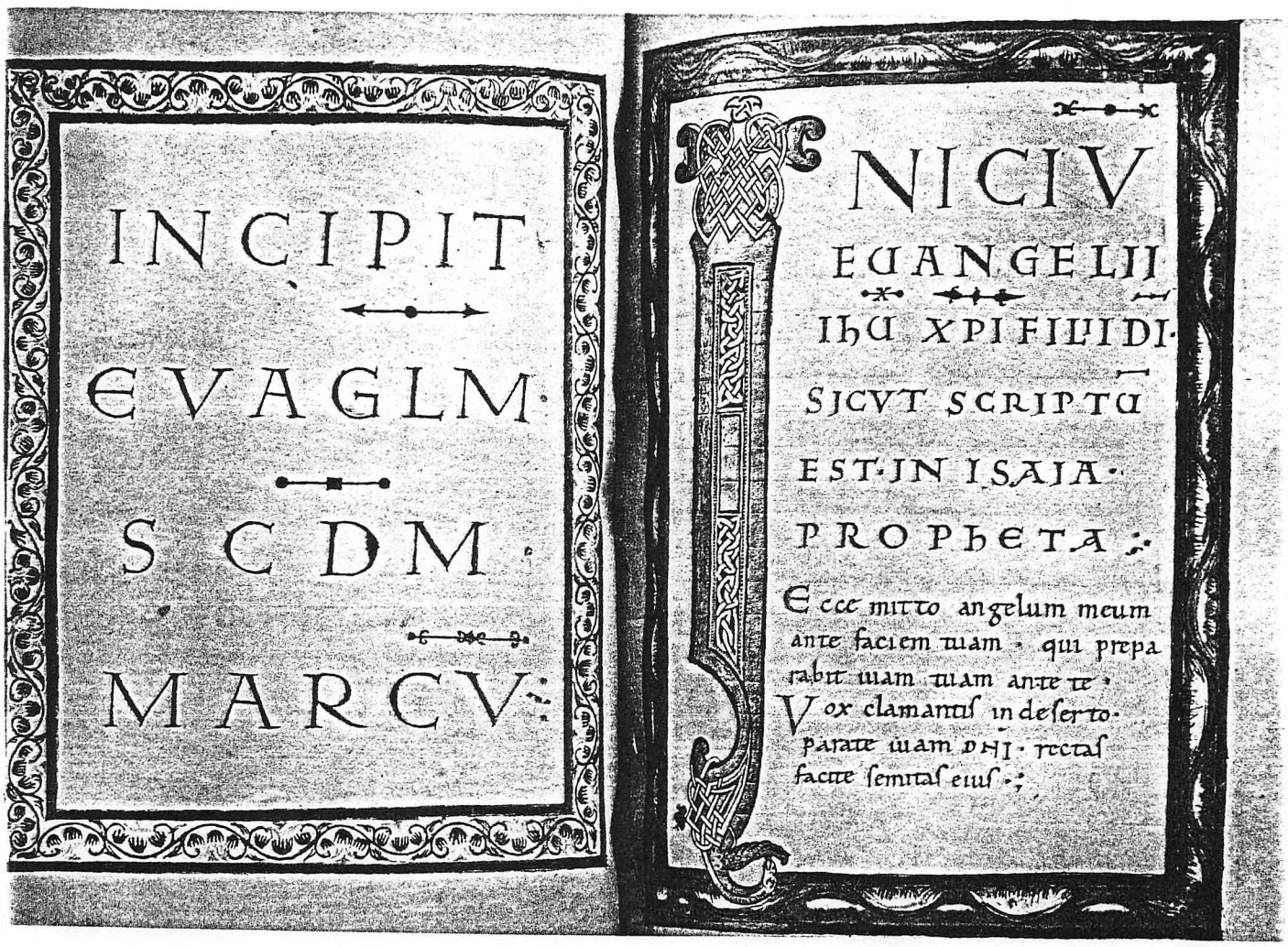

Fig. 2. Schriftprobe.

L. Weber, Einbanddecken ... aus Metzer Liturg. Hss. 1 (1913)

Taf. LIII
Par. 11
BN. Cat.
S 393

L. Weber, Einbanddecken ... aus Metzer liturg. Hss. 1 (1913)

Matthäus- und Markus-Evangelium (Einleitung und Anfang).

L. Weber, Einbanddecken, Elfenbeintafeln, Miniaturen, Schrifttproben aus Metzer liturgischen Hss. 1 (1913)

Lukas- und Johannes-Evangelium (Einleitung und Anfang).

Evangelienhandschrift.

Bibl. Nat., lat. 9394.

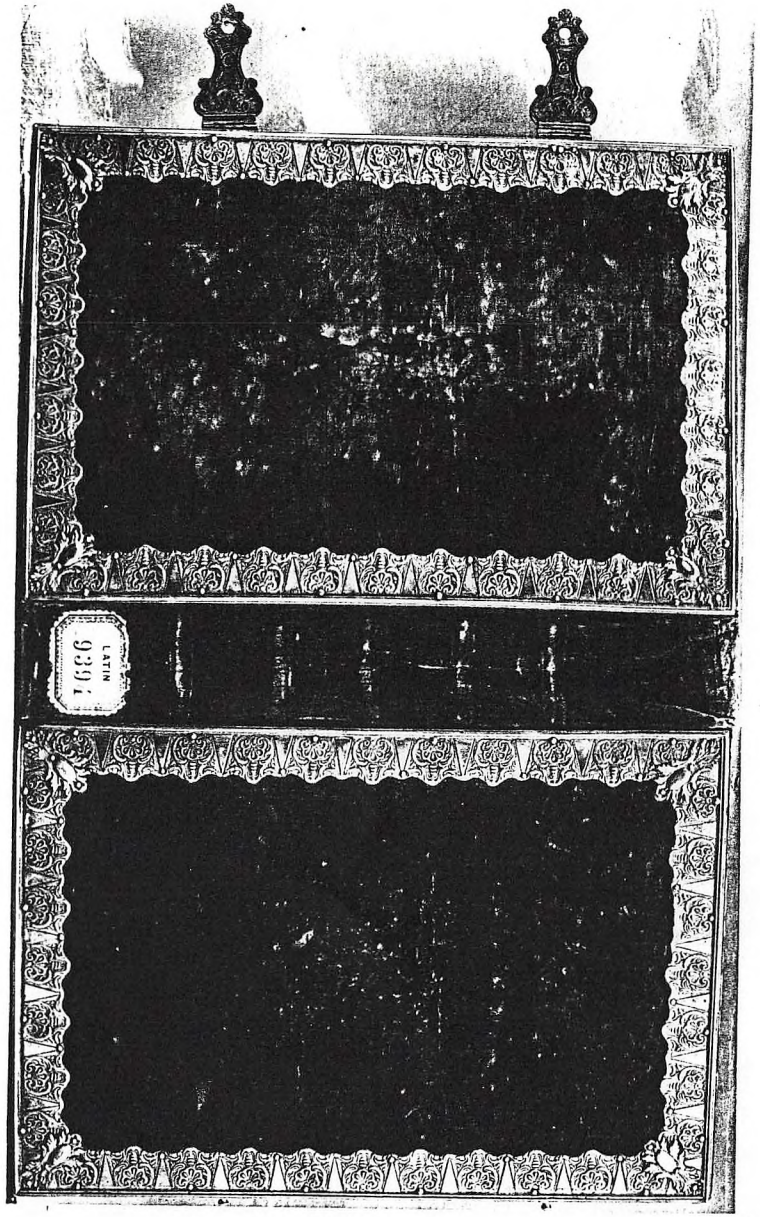

Fig. 1. Einband.

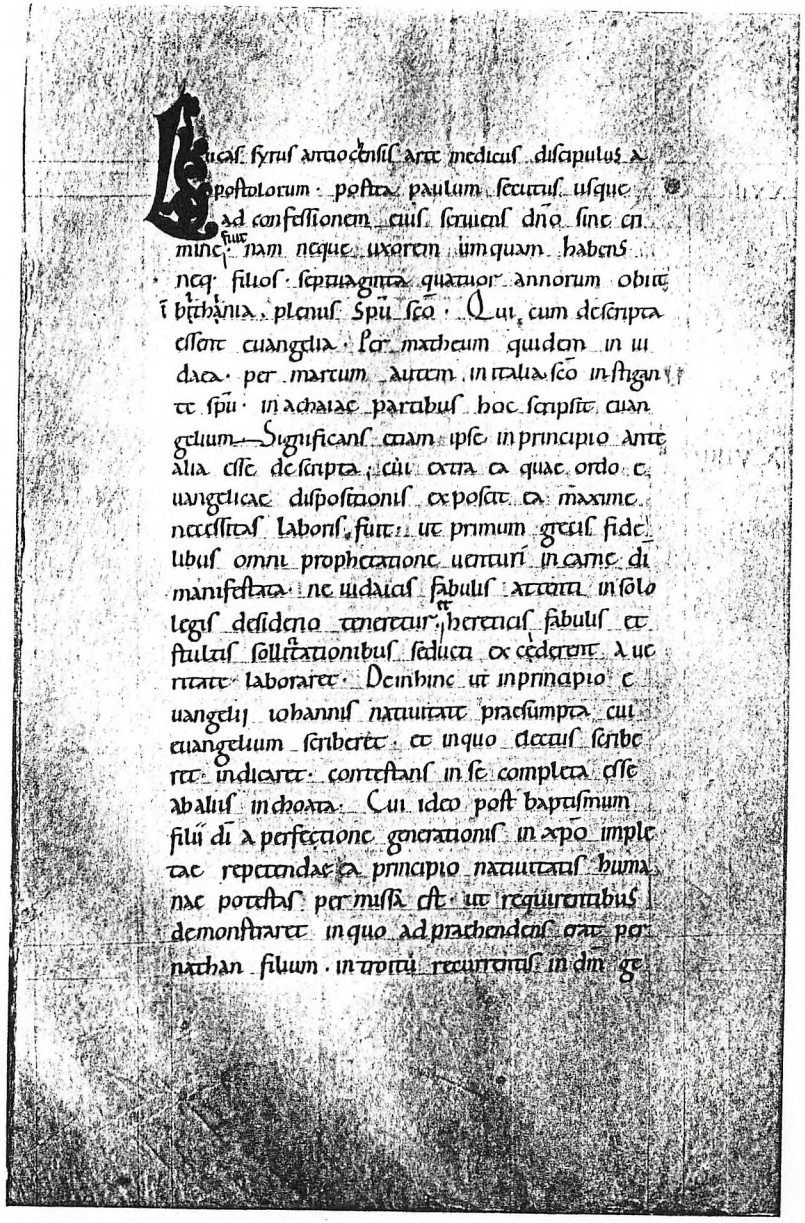

Fig. 2. Schriftprobe.

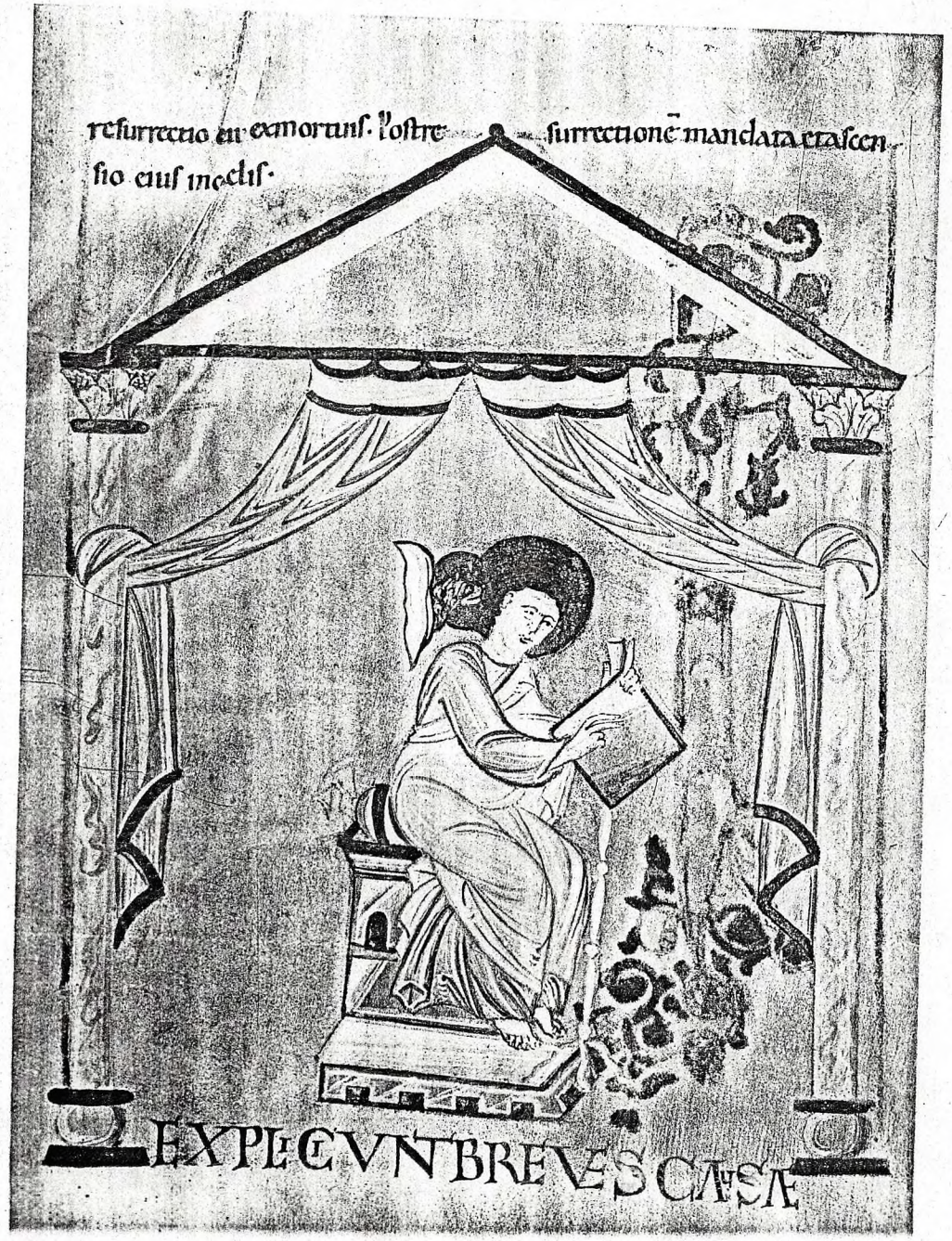
L. Weber, Einbanddecken ... a s Metzer Liturg. Hss. 1 (1913)

Tab. LX

Evangelienhandschrift.

Taf. I

Paris Bibl. Nat., lat. 9395.

L. Weber, Einbanddecken

Paris Bibl. Nat., lat. 9395. Fol. 51

ihſ· locutus est eis dicens·
Data est mihi omnis potestas
in cælo & in terra· Euntes
ergo docete omnes gentes
baptizantes eos in nomine
patris & filii & spſ̃ sci· Docen
tes eos seruare omnia quæ
cunq; mandaui uobis· Et
ecce ego uobiscum sum om
nibus diebus usq; ad consu
mationem sæculi Amen·

EXPLETEVA
GELIVM SECV
DVM MATHE
VM: INCIPIT
PROLOGVS

ar[illegible] eus
euangelista [illegible]r di[illegible] cepert
mbaptismate filius·
atq; induitur sermone
discipulus· sacerdotum in
israhel agens secundū carne
leuita· conuersus ad fidem
xpi· euangelium in italia
scripsit· Ostendens in eo
quid ergenen suo deberet
et ex eo· Nam in initium prin
cipii in uoce prophetice ac
exclamationis instituens
ordinem leuiticæ electio
nis ostendit· ut præcedens
præ destinatum iohannē
filium zachariæ in uoce

angeli adnuntiantis emis
sum· Nō solum uerbum
caro factum· sed corpus
dñi in omnia per uerbum
diuinæ uocis animatum
in uno euangelicæ prædi
cationis ostenderet· Ut
qui hæc legens sciret· eū
in unitum carnis in dño et
ihū aduenientis habita
culum caro deberet ag
noscere· Atq; in se uerbū
uocis quod in consonanti
bus perdiderat inueniret·
Oenique et perfecti euangeli
um in transl̃ abbatismo dñi
prædicare· dñi in choan
Non laborauit natiuitatē
carnis quam in nominibus
uiderat dicere· sed totus
in primis expositionem
deserti icunium numeri
temptationem diaboli·
Congregationem bestiarū

et ministerium promulgan
gelorum· Ut in stituens nos
ad intellegendum singula
in brem in compingens· Nec
auctoritatem factæ rei de
meret· et perficiendo operi
plenitudinem non negaret·
Oenique amputasse sibi post
fidem pollicem dicatur· ut
sacerdotio reprobus haberē
tur· Sed tantum consenti
ens fidei prædestinata potu
it electio· ut nec sic in opere
uerbi perderet· quod prius
meruerat in genere· Nam
alexandriæ episcopus fuit·
cuius per singula opus sciret
et euangelii in sedicta dispo
nere· & disciplinam in se le
gis agnoscere· et diuinam
in carne dñi intellegere na
turam· quæ in nos primū
oportuit requiri· Deinde in
quisita uolumus agnosci·

Schriftprobe.

L. Weber, Rindb. decken

minctuo etfiliituui dixcdninrihū
xpi. etspſſci. benedicimuſ etſcifica
muſ. ignemhunc. xdiuuxnoſpeund
dnmnrmihm xpm filiumtuū. quit

MISSA GENERALIS.

Pietate tua qs dnē nrorum ſolue uincula
omnium delictorum. et intercedente
beata et gloriosa ſemper q; uirgine dī gen
trice maria cum omīb; scīs. domnū apoſto
licum. Regeſ nrōs. pontificeſ et abbateſ nrōs.
nec non congregationeſ. et plebeſ illiſ cōmiſ
ſas. et nos famulos tuos atq; loca nrā abomī
iniquitate. et aduerſitate eripe. et in omī
scītate et religione cuſtodi oms q; familia
ritate et conſanguinitate nobiſ coniunc toſ
seu etiam oms fideles xpianos auxiliſ pur
ga. uirtutib; illuſtra. pacem et ſalutem no
biſ tribue. hoſteſ uiſibileſ et inuiſibileſ re
moue. carnalia deſideria extingue. ſpualia

Paris BN. lat. 10501

Paris BN. lat. 10501

fol. 174r

cultatio ihū · infantes interficiuntur · ſ nazarei.

II Regressio ihū exegypto innazareth. Iohanne inIordane bap

III Ihs tentatus adiabolo. Uidit petrū eandreā. Iacobū eIohannem piscatores uocat. Et curmiens uarios languores hominū curat.

IIII Debeatitudine et ceteris mandatis. Rationē docet. et intēcetera mandata nonesse cogitandum deuicau et uetamento dicit.

V Non esse preproperē iudicandum. Demargaritis ante porcos non mittendis. Petendū et querendū et pulsandū. Apseudoppheta cauendū. Quia nonomnes quidicunt mihi dne dne intrabunt in regnum celorū. Dedomo edificata suppetrā vel arenam.

VI Leprosum mundat. Puerū centurionis paralyticum curat. Socrī petri afebribus liberat. Plurimos curat. et vt mortui mortuos suos sepeliant cuidam dicit.

VII Nauigans tempestatē sedat. Interra gerasenoz demonia eicit.

VIII Paralyticus curatus lectum suū baiulat. Matheū uocat. Dicit phariseis non esse opus ualidis medicus. Parabolam panni et uasis sutē et uini ponit. Mulierem ypfluuio liberat. Et filiam cuiusdam mortuam suscitat. Cecis oculos aperit. Surdum et mutum sanat. & demonium eicit.

VIIII Duodecim aptos premittit cū omī doctrina. Adducit quodnon uenerit pacem mittere sup terram sed gladium. ſ leuiesse.

X Ihs testimonium de iohanne dicit. Atq increpat ciuitates que credere noluerunt. Confessio ihū adpatrē. & lugū dnī

XI Discipuli spicas uellunt. Manum aridam habentem sanat. Hominē ademonio cecum et mutū liberat. & inprincipe demoniorum id facere opinantes destruit. Signum ionae & ninuitarū phariseis tradit. Matrem et fratres spernit.

XII Denauicula turbis parabolas exponit. Prophetam inpatria sua sine honore dicit esse.

Paris BN. lat. 11961, f. 16ᵛ

Paris BN.
Cat. 11961
f. 16r

uenturus est fortior me est. cuius
non sum dignus calciamenta porta
re. ipse uos baptizabit in spū sco et
igni. Cuius uentilabrum in manu
sua. et permundabit aream suam.
Et congregabit triticum suum in hor
reum. paleas autem conburet igni
inextinguibili. Tunc uenit ihs
a galilea in iordanem ad iohannem.
ut baptizaretur a eo. Iohannes au
tem prohibebat eum dicens. Ego
a te debeo baptizari. et tu uenis ad me.
Respondit autem ihs. et dixit ei. Sine
modo. Sic enim. decet nos implere
omnem iustitiam. Tunc dimisit eum.
Baptizatus autem ihs. confestim as
cendit de aqua. Et ecce aperti sunt
ei cęli. et uidit spm dī descendentē
sicut columbam. et uenientem sup
se. Et ecce uox de cęlis dicens.
Hic est filius meus dilectus. in quo
mihi complacui. Tunc ihs ductus
est in desertum a spū. ut temptare
tur a diabolo. Et cum ieunasset
quadraginta diebus et quadraginta

Paris B.N. Lat. 11961, f. 21

Paris
BN
lat. 11961
f. 21r

H. Hoffmann
Par. BN
Pat 11961
"Metz, 11. Jh. (2. Hälfte, 3e-4e Viertel")

Sacrum eam neque ignarum exsi
militudine numerorum error inuol
uit. Quod sicubi in subnotatione ca
nonum distantiarum in canone
quolibet vel euangelista bis uel
ter vel quater. aut eam amplius eundem
numerum ordinem habuerint adnotatum.
& quatus contrario discrepans quod id
quod vel illi in eo loco semel dixerunt quatuor
uoluens in corpore voluminis suponat. quo
niam diuersi numeri in eius canone positius
contra præcedentium numerorum consuetas
similitudines. Item si in uno quolibet eorum
aut eam duobus ibidem in canone numerus
bis. ter. aut eo amplius reperiatur in ordine
collocatus. ex disparis inueniatur in queris.
Dubium non erit quin id quod illius illorum ue
canones numeris. bis. ter. repetitum abhis in
uolumine semel dictum sit. Alteri uero eorū
uoluens in uno atq eodem sensu loquantur.
quos uoluens præcesserint in numerorum adnota
tione distantiam. Hoc autem omnium nouem
canonum collatione scrutabitur. Caetum in
decimo qm propria singulorum tantummodo
continentur. non potest contra id compara
tio esse quod solum est. Opto ut in xpō ua
leas. amantissima papa beatissime. TARV
ITEM PROLOGVS · IIII EVANGELIS
tres fuisse qui euangelia scripserunt.

Metz od. Umgeb.
s. XI

sepulcr̃u ut prius ob cludunt & munium.

Quieuit inde loco corpus sacratissimu usq; ad
tempora imperatoris pissimi lodouuici. Ka
rolo famosissimo ac maximo imperatore ꝓgeniti.
Ubi plurib; sefrequent̃ urgo beata publicauit uir tu
tib; multaq; infirmantiu curatio scitatis ei & meriti
apud dn̄m prestantissimi testimonio fuit. Ea quã
uis incuria antiquitatis scripto minussint tradita
memoria tamen exnarratione p̃cedentiu subin
de insuccedentes transfusa. que res omis uetusta
te & senio fugientes durabiliter parat nouitate. sep
ea ostensione signoꝝ floruisse nitet. Que aut̃
posteriori ętate otho iã segnori submoto litteꝛe
signauerit. facile insinuant quanta fides ꝓteritis pos
sit haberi. nec min̄ claris nullo tam tẽporis spatio

BIBL. NAT. PARIS 5506 Lat. 13766 fol. 17

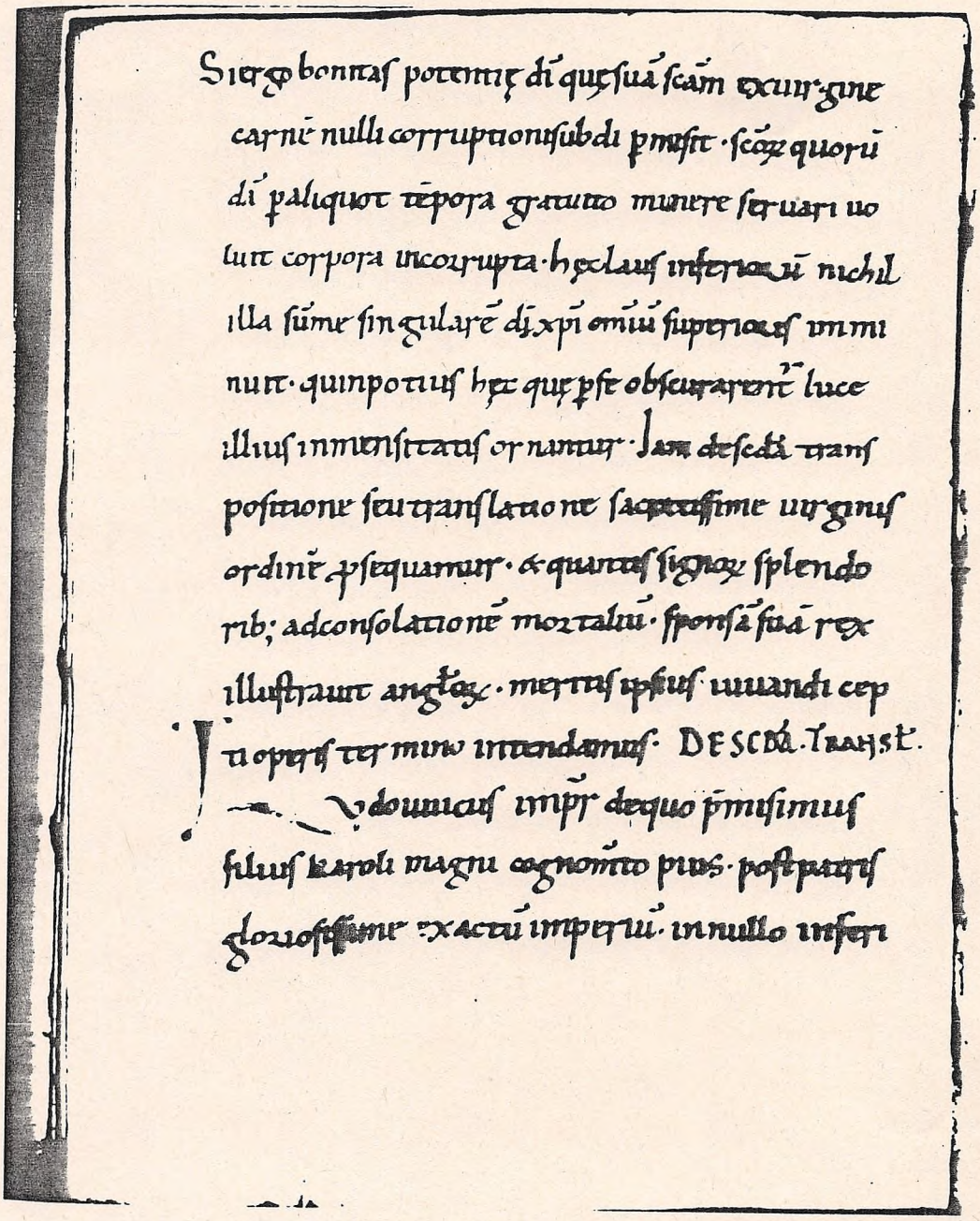
tepe · facturumē · & diē tuo sana & incolomis sed
ditae · ut pristinu dolorus nequestiguū quidē aliqd
inse psentis & · & de reliquo in eodē monasterio sub
habitu religionis pmansit ·

Item femina quedā duodecim annoy pedes lan
guidos qabes nomine alda · ad monasteriū adduc
ta · p sex annos ibidē debilis mansit · Cumq; cre
bris coram altare supplicationib; diuinū sibi adee
sepius pcaret auxiliū · die quadā inopinato · ita
pfecte sanatae · ut libero gressu ubiq; gaudens in
Demoniacus quidā exulla mar cederet ·
lei uolferus dictus · ita atrocissimo & uesano spū
fuerat puasus · ut omnium se notitiā habere in
guarū · & situs cunctarū iactare & nosse terrarū ·
Hic ad sacrū pductus monasteriū · ac p dies octo ibi

BIBL. NAT. PARIS 5506 Lat. 13766 fol. 42

Bestellnummer

T. Chr. Jacobsen, Die Vita des Joh. v. Gorze + ihr literar. Umfeld, in: M. Parisse - O. G. Oexle, L'abbaye de Gorze au Xe s. (1993) p. 25-50

Vie et Miracles de Sainte Glossinde, BN lat. 13766, fol. 19v°

f. 1^v - 47^v

38,5 x 27 cm
aus Tausse an
den Kanzlei in
Metz, für
Senones (Höz
Tarl, ehe alkings
in Metz bestä-
tigt.)

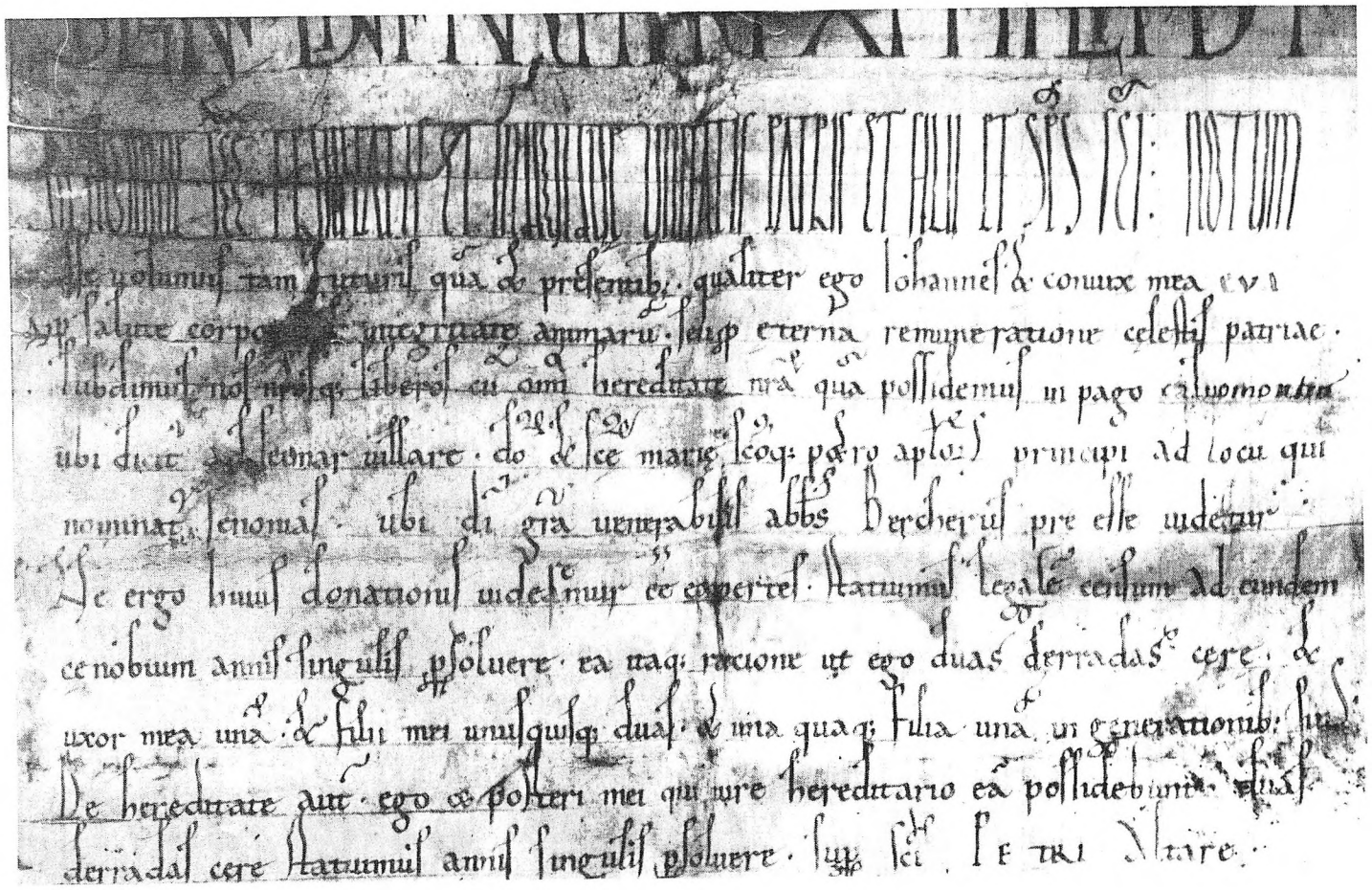

Fig. 5 1059 Bibl. nat. Paris, nouv. acq. lat. 2551 (1)

= Taf. IX

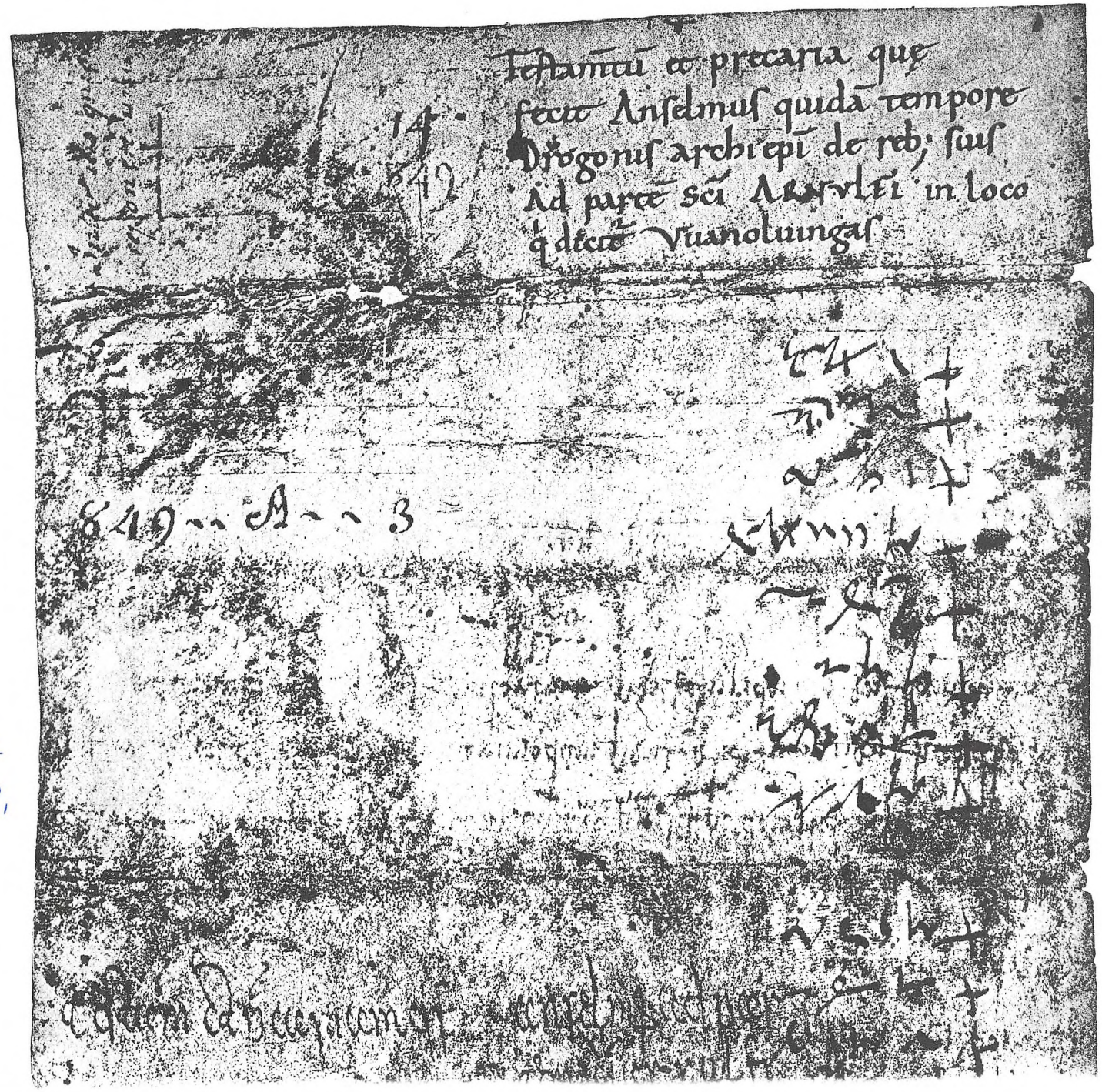
Doc. s rares ou inédits des Vosges t. V

Tausse, in: AfD 32, bes. p. 555

Michel Parisse, Remarques sur les chirographes et les chartes-parties antérieurs à 1120 et conservés en France, in: AfD 32 (1986) 546-567

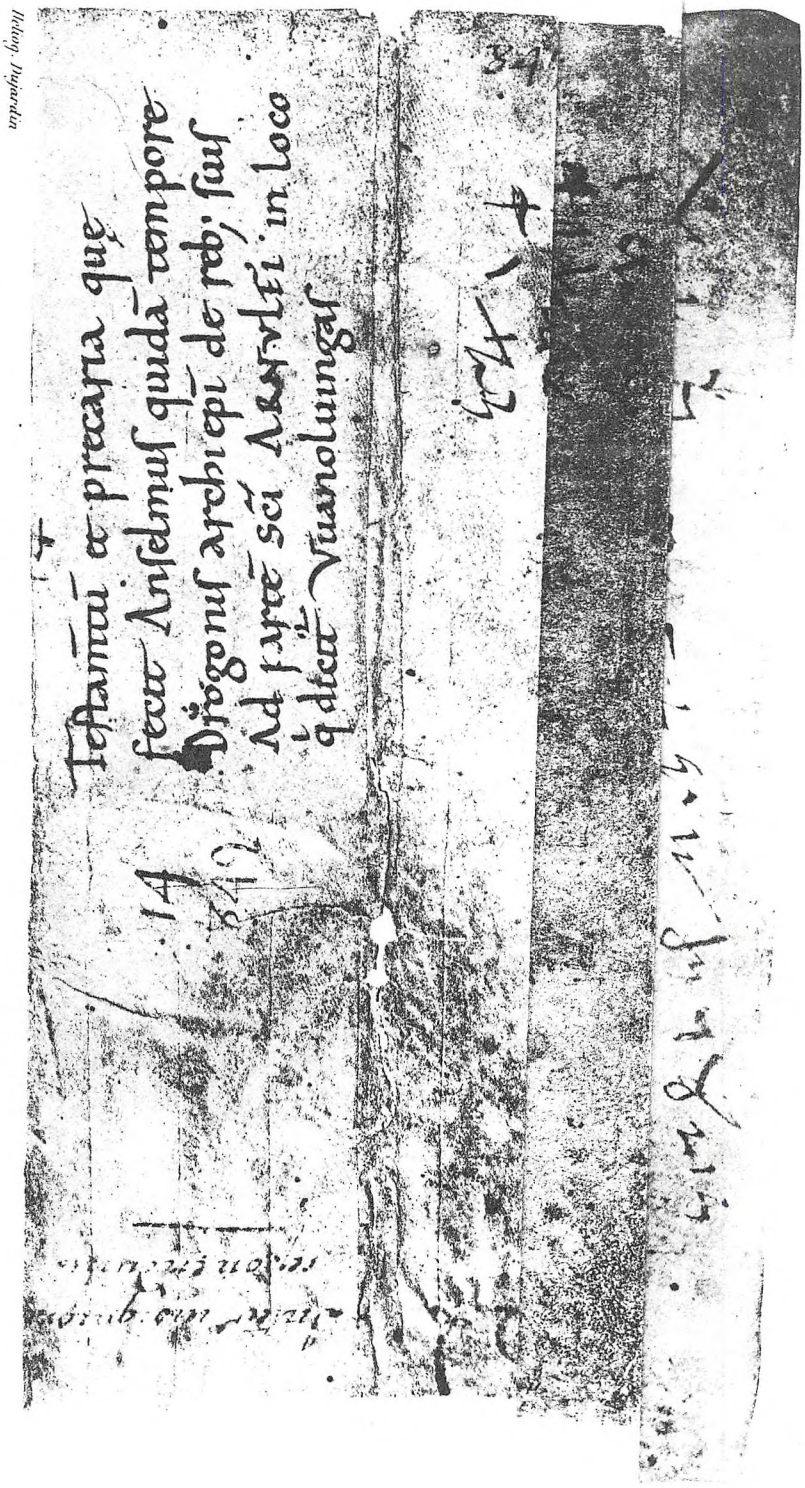
DACL 11.1.486. 8034

LETOUZEY ET ANÉ, ÉDITEURS.

Paris, BN., Coll. de Lorraine 980, pièce 2v

Julien Havet, Charte de Metz accompagné de notes tironiennes (27 décembre 848), in: BEC 49 (1888) S. 95–101, dazu drei Faltafeln

Bibl. nat. Lorraine 980, pièce 2 (verso)

Ainsi, au milie
de la gestion des
usage ou pour cel
détails d'une affai
niennes qu'en lett
bien l'usage de c
devenu courant et

Les notes tironi
ralement figurées
est pas toujours d
notes a subi des
dans le déchiffrem
vite que de bien é
tés du parchemin,
il n'a pas craint d
a souvent substitu
une inclinaison irr
le fac-similé héliog

On pourra rema
ne figurent pas da
sont celles qui ont
expressions compo
6, 14), *de rebus* (
syllabaire tironien,
ou moins barbares
dans l'acte. On che
sentent ici les sylla
dra (13), *dul* (23),
nol (2 4), *nul* (2, 5
wa (4, 25), *wal* (15
syllabe du nom p
par la note qui ex
tif *iste* (Kopp, p. 1
qui commençaient
ciation usuelle ajou

1. Ce fac-similé rep
(environ 8 centimètres
voir en transparence
nettement sur la plan
miroir.

2. *Palaeographia cr*

mirū si nunc pmū deliquerit. Nā necesse. eū q uelit peccare. aliq̄ndo pmū de
relingere. Sin uita ante acta ignorabit. hoc loco pterito. & cur ptereat demonst
trato. argumēta accusatione stati cfirmare oportebit. Defensor aut pmū si
poterit debebit uitā ei q insimulabit aq̄m honestissimā demonstrare, ld facie &
si ostendet aliq̄ ei. & nota cōmunia officia, q̄d genus. inparentes. cogna
tos. amicos. affines. necessarios. Juę magis rara et eximia sē. si abeo cū magno
aliq̄ labore. aut periculo. aut utraq; re. cū necesse nō eēt officii causa aut in
rē publicā. aut inparentes. aut maliqs exq̄m exposiri sē facta ee dicet.
Deinde se nihil deliquisse. nulla cupiditate impediti ab officio recessisse.
Q̄d eo cfirmatius erit. si cū potestas impune aliq̄d faciendi mul honeste
fuisse dicet. uoluntas ei faciendi demonstrabit abfuisse, hoc aut, ipsū genus
erit eo firmius. si eo ipso ingenere q̄ arguet. integer antea fuisse demonstra
bit. Vel si cū auaritię causa fecisse arguat. minime omī munera pecunię cupi
dus fuisse doceat. Hīc illa magna cū grauitate inducet indignatio iunc
ta cōquestioni. pquā miserū facil ee. & indignū demonstrabit. cū animū munera
fuerit omīa utriusq; remotissimū. eā causā putare q̄ homines audaces infraudē
rapere soleat castissimū q̄q; hominē adpeccandū potuisse impellere. aut iniquū
ee. & optimo cuiq; pretiosissimū. nī utrā honeste actā tali intēpore q̄m pluri
mū pdesse. si subita exercitatione q̄ cfigi facile possit. nī exante acta uita.
q̄ neq; adtēp fungi. neq; ullomodo mutare possit facere iudicū. Sin aut in
ante acta uita aliquę tpis tudines ert. aut falso uenisse in eā existimatio
nē dicent. & aliquę inuidia. aut obtrectatione. aut falsa opinione. aut
imprudentię necessitudini. & psuasioni adolescentię. aut alicui nī malitiosę
animi affectioni adtribuent. aut dissimili ingenere utriq;. ut animū nī omīno
integer. sī abeali culpa remot ee uideat. Nec si nullomodo uitę turpitudo aut
infamia leniri poterit oratione. negare oportebit de uita ei et de moribus
quęri. sī de eo crimine q̄ de arguat. Quare ante factus omissis. illud q̄d uisum
agi oportere. Ex facto aut ipso suspitiones ducent. sit rotius amministratio
negotii ex omībus; partib; prępetrabit. Atq; eae suspitiones. partī ex negotio
separatī. partī cōmunitē expsonis atq; ex negotio pficiscent. Ex negotio du
ei poterunt. si ea res q̄ negotius attribuię sē diligentē cōsiderabim. Ex his q̄ in
hanc cōstitutionē cuenire uident gnia exq̄ omīa. partes generū plerūq;. Vide
re q̄ pmū oportebit q̄ sint cōnexa cū ipso negotio. hoc ē q̄ abre separari nō
possint. Quo in loco satis erit diligentē cōsiderandū. q̄d sit ante rē factū. ex
q̄ spes pficiendi nata. & faciendi facultas q̄ sita uideat. Q̄d in ipsa regenda.
q̄d postea consecutū sit. Deinde ipsius ē negocu gesto practanda. Nā hoc genus
eare rest q̄ negotio s adtribuię. Secundo ī loco anob. ē. exposturū. Hoc q̄ī gnre

Loci defensoris apsona.

Dic in conjectura omnia genera incidere. non omnes partes. aut in continentia negocii. ante negocium. in negocio. post negocium facta omnia in suspicione uocem. Ite integer hone negocii. loco. tempo. occasi one facultas. modi aut quanta pars. hanc cjecturā nō potuim. q. rei manifeste. & confesse mod adiungit. In hac aut cjectura factum ccedit. sed negatur.

Paris BN. lat. 2335, f. 126ra

uindicationē · obseruantiā · ueritatē · ℣religionē ea q̄ in meru & ceremonia deor
(sit appellant ℣pietatē q̄ erga patriā aut parentes aut alios sanguine coniunctos
officiū ē seruare moneat ℣gratiā · que in memoria & remuneratione officiorū · et
honoris · et ammuarū obseruantiā teneat ℣undicationē p̄ quā um & ceumeliā
defendendo · aut ulciscendo p̄pulsamus · nob & nr̄is qui nob cari ee · debem · & p
quā peccata punim. ℣obseruantiā · p̄ quā aetate · aut sapientia · aut honore · aut
aliq̄ dignitate ante cedentes ueremur & colimus · ℣ueritatē p̄ quā dam operum
neq̄d aliē quā ē firma uerimus fiat · aut factū · aut futurū sit, de natura quidem
iura minus ipsa q̄runt adhanc controuersiā · qd neq; in hoc ciuili iure uersantur
& uulgari intellegentia remouora sē · Adsimilitudinē ū aliquā aut adrē āplican
dā sepe sunt inferenda ℣consuetudinis autē ius ee putatur · idqd uoluntate omniū
sine lege uetustas cōprobauit · Inea aut q̄dā se iura ipsa iā certa p̄pē uetustatē · Quo genere
& alia se multa · & eox multo maxima pars q̄ prętores edicere consuerunt · q̄dā aut genera
iuris iā certa consuetudine facta se · qd genus pactū par iudicatū; ℣pactū · qd inter aliqs
ēuenit · qd iā ratum putat · ut iure p̄stare dicat · ℣par qd inomis equabile · ℣iudicatū
dequo iā ante sententia alicuius aut aliquorū ēstitutū ē · ℣iā iura legitima ex legib;
cognosci oportebit · Illis ergo exparub; iuris qd aut explare · aut ex simili · aut maio
minore uenasci uidebitur · attendere atq; elicere p̄ceptando unā quā q; iuris partē
oportebit · Locorū aut cōmunū quō ut ante dictū · duo genera se · quorū alterū
dubię rei · alterū certe cōtrouersię amplificationē · qd ipsa causa de · er qd augeri p
cōmunionē locū possit & oporteat considerabitur · Nā certu qui momis incidat
loci · p̄scribi non posse · Implerisq; forasse abauctoritate iuris consultorū · & ceta
auctoritatē · duci oportebit · Attendendū · aut & in hac & in omnibus nū quos
locos cōmunes preter eos quos nos exponimus ipsa res ostendat · ℣Nunc iuri dicialis
genus et partes consideremus · Iuridicialis ē in qua equi & iniqui natura & p̄mii aut
pene ratio quęritur · Huius partes duę sunt · Quarū altera absoluta · assumpta
altera nominamus · Absoluta ē q̄ ipsa in se non ut negotialis simplicite & absconditę
dite sed patentius et expeditius recti & non recti questionē continet · Ea est huius
modi · Cū thebani lacedemonios bello superauissent · & feremos eos graios cū inter
se bellū gessissent · ut hi qui uicissent tropheū aliqd in finib; statuerent · uictorię
solummodo in presentia declarandę causa · & non in perpetuū belli memoria manere · & aeneū
statuer tropheū · accusantur apud amphictyonas · id · aput cōmune graecię
cōsiliū · Intentio est · Non oportuit · Depulsio ē · Oportuit · Questio ē · oportuerit ne
ratio est · Cam enim ex bello gtam uirtute peperim · ut eius aeterna insigna
posteris nr̄is relinq̄re uellem · Infirmatio est · At tamen aeternū inimicitiarū
monimentū graios de graios stare non oportet · Iudicatio est · Cū summę uirtu
tis concelebrandę causa · grai de graios aetnū inimicitiarū monimentū statuerunt

℣religionē
℣pietatē
℣gratiā
℣undicationē
℣obseruantiā
℣ueritatē
℣Id ius ē consuetudinis
℣Pactū · cū cuem · unece · legem.
Pactē ut legata melius mali possessores tur.
℣Qd pactū
℣Qd par
℣Qd iudicatū
Ut cleptici armis ñ utantur · iudicatū ·
Ut ius ē consuetudinis
℣Iuridicialis.
Absoluta · cum ipsum qd ē factū · ut melius forsitan dicatur rectum ee
Iudicialis.

Paris BN. lat. 2335, f. 129v

Incipit Cui cucesio dñi nri ihu xpi. Rome natal sci almachii martiris.
qui iubente urbis pfecto cū duceret hodie octauo kalendas ianuarii sc. cessan-
tes spectaculis ludorū a gladiatoribus occisus est — via appia coronā
martirii xxx sub diocletiano imperatore. Item rome sce marcelle uir-
ginis. Que sub alexandro imperatore diuersis tormentorū generib. cru
ciata tandem gladio martirii palmā adepta est. Apud spoletū sci con
cordii pbri et martiris. tēporibus antonini imperatoris. Qui primo
fustib. cesus. deinde equuleo suspensus. aferro post incarcere ma
ceratus. ibiq. angelica uisitatione consolatus. demum gladio ul
timo finitur. Ineptiarū capadocie. depositio sci basilii epi. ca
tus celebritas octauo decimo kalendas ianuarii potissimū recolitur. In affrica beati fulgentii ecclie ruspensis epi. qui obeatho
licam fidē eximiā doctrinā exilio relegat. tandē adpropriam
ecclam redire pmissus. uita et uerbo clar. sco fine quieuit.
Interitorio lugdunensi. sci Eugendi abbatis. cuius uita mir-

Paris BN. lat. 5347. f. 6r

Huiusmodi libri domni Abbatis adsonis quos in arcariis reppperim. post quā ipse hierosolimā petiit

i. Isagoge porphirii. fo xiii Quedā libelle in quos ppositi sunt predicabilium omnium
ii. Cathegorie aristotelis. tiam tituli.
iii. Trē cathegorie sci augt. fo xiiii Expositio sup eglogas virg. & sup georgica
iiii. Quedā libellus de x. cathegoriis uticus. i.
goriis sine inscriptione fo xvi Quedā libelle quē martinelli nominat
v Rethorica tullii. fo xvi Glosarius. i. palfabetum. fo logie.
vi Seruii sup virgilii. fo xviii eglosarii sup martianū de nuptiis phi
vii Seruii. ii. fo xviiii Beda de metrica ratione.
viii Sedulii. i. fo xx Historia cuidā freculfi luxouiensis.
x Ambrosii de sacramis. fo xxi Declinationes. i
xi Vita sci iohis elemosinarii. fo xxii Expositio haimonis sup ptam pauli ad
xii Meridach supputatiū. fo xxiii Excerpta ex libris pompei festi

BIBLIOTHECA REGIA

Paris BN. lat. 5547, f. 104v

Latin 5547

1044

→ H. Hoffmann? lat. 14192, f. 81 Paris BN.

Wahrscheinlich Skt. Gallen, 1. Hälfte 11. Jh.

1 Blatt → Rückseite benutzt innerhalb einer Kopie der Krönungs-Ordo d. Kön. v. Frankreich, Provenienz Beauvais

ORDO CONSECRATIONIS ECCLAE

primum uchiat eps indutus

uestimentis sacris & deinde si

multq ante ostiu ecclae & ab

epo consecret sal & aqua in conse

cratione ecclae. Dedicato trib' uicib'

O frna adiutorium meum intende

cum gloria patri Absq; alleluia

Deinde benedicens salem & aquam cu

uttra cinere mixta dicens

Exorcizo te creatura salis in

nomine dnī nr̄ ihv xpi qui

a postolis suis ut sis salt

terrae & p ipm dicat cor

um sale sit conditū ut sīficeris ad con

secratione istius ecclae ad expellendas

Oratoriu

starken st. gall. Anflug, also kann St. Gallen selbst, will Murbach

a. X²

seu contra fidelium uota. Decimum

iam quoq; caeli regia. Max & subsequen

tium clara uisura milia. Quorum pre

cibus tua nos dne regat gratia. Tanta

ducis ut mereamur sequi fida monita.

Spatia uitae ser cuncta. Mirabilis deus. Posuerunt mortalia

seruorum tuorum domine escas uolu

talibus caeli carnes sanctorum tuorum

bestiis terrae secundum magnitudinem

brachii tui posside filios mortis puniendorum.

Paris BN. lat. 9448

R 13454

71R°

Paris BN. lat. 9448, fol. 71r

seu camera fidelium uera · D ecimum

iam quęq; cæli regia · Qui et subsequen

tium clara uisura milia · Quorum pre

cibus tuamur dñe regat gratia · T ua

ducis ut mereamur sequi fida monita ·

S pata urtae SER CVNCTA · OS

Mirabilis deus · cc · l · osuerunt mortalia

seruorum tuorum domine escas uola

tilibus cæli carnes sanctorum tuorum

bestiis terrae secundum magnitudinem

brachii tui posside filios mortis puniendorum ·

Paris BN.
lat. 9448,
fol. 71r

℣. Confessio & pulchritudo in conspectu e-
ius sanctuarium & magnificentia in sanc-
tificatione eius. V. Cantate domino
canticum novum cantate domino om-
nis terra. V. Cantate domino
benedicite nomen eius benenuntiate
ate diem in die salutare eius.

Qui mihi ministrat me sequatur & ubi
ego sum illic & minister meus erit.

Paris BN. lat. 9448

69v

Paris BN. lat. 9448, fol. 69v

℣ Confessio & pulchritudo in conspectu e-
ius sanctuarium & magnificentia in sanc-
tificatione eius. ℣ Cantate domino
canticum novum cantate domino om-
nis terra. ℣ Cantate domino
benedicite nomen eius benenuntia-
te die in die salutare eius. ℣
Qui mihi ministrat me sequatur & ubi
ego sum illic & minister meus erit.

Paris BN. lat. 9448, fol. 69v

HINCIPIT PASSIO SCORŪ MARTYRUM /XXX
CHRYSANTI ET DARIAE M̄SE [redacted] DIE

istoriam priorū scōrū adedificationē nostrī dīuolu
it peuenire· nūc audibus mortalium pascerā eos quos
immortalitatis dapibus reficit· seductos exemplo eo
rū docear presentis seculi blandimenta contēp
nere· & adinquisitionē sēpit̄nae gloriae labentē
ac momentaneā angustiā nontimere· Omnis enī do
lor aut leuis est· et sufferri potest· aut grauis et
finē imponit· Sed siuterq; tm̄ dulcē· ratioē ut
ille qui eternus ē nēcēpnatur· Si enī isti dolores
quibo die minant· & erus uacuant· quibo die exar
descunt et eras refrigescunt· quibo die oriuntur
eras finiunt· tā diri tam seuisunt· quī grauiores
erunt illi dolores· qui sic inchoant ut crescant ac
die· sic intāū capiunt ut omnino finiri nō possint·
Hanc denīq; imaginē tenent· qui sēpnitauit aut
secari a medicis aut ignīri cauterīs· aut amari

Λ

aut· tā diutē decunt chrisame plibrorū tenebr
curarū tuarū frena laxare· quādiu ad lum̄ pan
gere uerituus· nonē prudentiae· ut ad tenebras
redeamus alumne· perdim̄ qd laborauimus·
si fructū laboris amittamus· fructus aūt la
boris hicē· quē adō datum querentibus legi
mus· Sic enim legimus dm̄ hominibus prece
pisse· querite ut inueniatis· siqd quesiuimus
et inuenimus dimiserimus· erimus fatuus et
stultissimus cōparandi· Teneam ergo qd teneo
dū ē animo· et comma quere spuenda sunt
relinquam· Fit enī ut cura laboriose in
quisitionis meae· sit teneā uirilit̄ qd inueni·
Diu laborauu querendo· inueni aurū· inueni
argentū· inueni lapides preciosos· Sic deoqꝫ
sim ut inuenire· ideo inueni ut teneā· iam nō pa
tiar mihi eripi qd inueni· teneā· utar pfru
ar· quia haec erit sūma laboriosę inquisitio·

Paris BN. lat. 13764, f. 118v

Paris BN. lat. 13764

R 8719 . 120

R 8719 . 118 V

IN XPI NOMINE

157

PROLOGUS UUANDALBERTI DIACONI IN UITAM ET ACTUS ATQUE MIRACULA BEATI GOARIS. EDITUS AD INLUSTREM UIRUM MARCUUARDUM ABBATEM MONASTERII PRUMIAE

INCIPIT FELICITER.

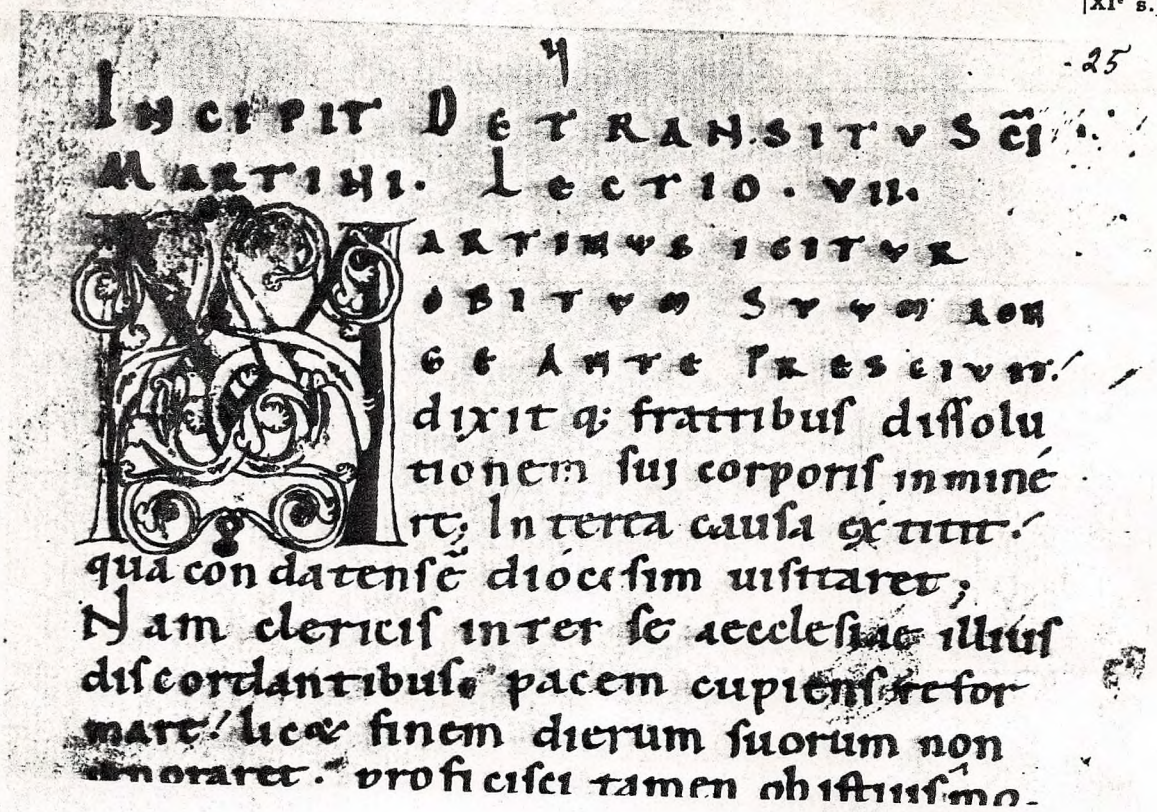
Paris BN. lat. 13764, f. 157ª

cio. iurisiurandi condicio caus: dicto monasterii tunc raberto nomine est constituta qua ille postea cum alus duodecim firmauit possessionem supradictam nonnec ecclesie treuirorum. sed domino regio tantum competere; hoc ergo modo re definita. et episcopo tandem adquiescente. famosissimus rex cum suorum consensu. cellam sciuuri monasterio prumie tradidit. edicto traditionis eiusdem priuilegio quo firmauit. testatusque est se pro amore xpi. et elemosina parentum suorum. pippini uidelicet regis et regine bertrade. cellam ipsam hac lege iam dicto monasterio subdere. ut omni dem cepis tempore rectores monasterii eiusdem eam tenere. et rebus eius liberacondicione inuisus suorum dōq; seruientium fratrum necessarios uti. ac

Paris BN. lat. 13764

Paris, Mazarine 2009, fol. 25

[XIe s.]

INCIPIT DE TRANSITV SCI MARTINI. LECTIO. VII.

MARTINVS ITAQVE OBITVM SVVM LONGE ANTE PRESCIVIT. dixit q; fratribus dissolutionem suj corporis imminert; Interea causa extitit. qua condatensem diocesim uisitaret; Nam clericis inter se aecclesiae illius discordantibus. pacem cupiens reformare. lucae finem dierum suorum non ignoraret. proficisci tamen obstinatissimo.

APPAR. DIPL. UNIV. GOTTINGENSIS

Paris, Mazarine 2009, fol. 58

[XIe s.]

58

subuenit inmemoriã etiã destramine inquo martinus iacuerat. factã ee uirtutẽ; Restat gestaẽ

Claudio magistruc ẽ inc̃ fini obi VIII. turicũ atq; turonorũ; Ecctã ibi ẽ celebrissdigione scorũ nec min̄ gtosa sanctarũ uirginũ multitudo; Puenienssergo martinus insecretario aecte habuit mansionẽ; Post discessũ illius cunctę insecretariũ illud uirgines irruer̄; Allãbunt singulaloca ubi aut sederat uir beat aut steterat; Dimittũ etiã inq quieuerat partiunt̄; Vna earũ post dies paucos partẽ straminis quã sibi pbenedictione collocrat: ineroumino quẽ sos.

Samaran / Marichal, Catalogue 1

mundatis quod deforis est calicis & parapsidis.
Intus autem plenisunt rapina & immundicia.
Pharisaee caece. munda prius quod intus est ca
licis & parapsidis. ut fiat & id quod deforis est
mundum.

Vae uobis scribae & pharisaei hypocritae. quia
similes estis sepulchris dealbatis. quae a foris
parent hominib: speciosa. Intus uero plena sunt
ossibus mortuorum. & omni spurcitia. Sic & uos
a foris quidem paretis hominib: iusti. Intus autem
pleni estis hypocrisi & iniquitate.

Vae uobis scribae & pharisaei hypocritae. quia
dificatis sepulchra prophetarum. & ornatis mo
numenta iustorum. & dicitis. Si fuissemus in diebus
patrum nrorum. non essemus socii eorum in sanguine
prophetarum. Itaq: testimonio estis uobismet
ipsis. quia filii estis eorum. qui prophetas occider-
tuos implete mensura patrum uroru. Serpentes
genimina uiperarum. quomodo fugietis a iudi
cio gehennae.

Ideo ecce ego mitto ad uos prophetas. & sapientes
& scribas. Et ex illis occidetis. & crucifigetis. &
ex eis flagellabitis in synagogis uris. & perseque
mini de ciuitate in ciuitatem. Ut ueniat sup uos
omnis sanguis iustus. qui effusus est super terram.
a sanguine abel iusti. usq: ad sanguinem

§ MAT

Inscr. Dicebat ihs turbis
iudeorum et principibus iudeo-

sec. XI
inizio -
Dove?

Parigi, Lat. 257, f. 48.

ieiunare. Venient aũt dies
cum auferetur ab eis sponsus.
et tunc ieiunabunt in illis
diebus. Nemo ad sumentum
panni rudis adsuit uestimẽto
ueteri: alioquin auferet sub-
plementũ nouũ a ueteri. &
maior scissura fit. Et nemo
mittit uinũ nouũ in utres
ueteres: alioquin disrumpit
uinũ utres. & uinũ effundet.
et utres peribunt. Sed uinũ
nouũ in utres nouos mitti
debet.

mh xxxiii
mh xxxiii
l xli

Et factũ ẽ iterũ cũ sabbatis
ambulare per sata. & discipuli
eius coeperunt pregredi et
uellere spicas. Pharisei aũt
dicebant ei. Ecce qd faciunt
sabbatis. qd non licet. Et ait
illis. Nũquã legistis quid
fecerit dauid quando neces-
sitatẽ habuit. & esurit ipse
et qui cũ eo erant. Quomodo
introiit in domum dei sub
abiathar principe sacerdotũ.
et panes propositionis man-
ducauit. quos non licebat
manducare nisi sacerdotibus.
et dedit eis qui cũ eo erant.

mh xxxv
mh xxxvi
l xlii

Et dicebat eis. Sabbatũ propter
hominẽ factũ ẽ. & nõ homo
propter sabbatũ. Itaq; dns est
filius hominis. etiã sabbati.
Et introiit iterũ in synagogã.
Et erat ibi homo habens manũ
aridã. & obseruabant eum
si sabbatis curaret ut accusa-
rent illũ. Et ait homini habẽ-
ti manũ aridã. Surge in
medium. & dicit eis. Licet
sabbatis bene facere an male.
Animã saluã facere an perdere.
At illi tacebant. Et circum-
spiciens eos cũ ira. cõtristatus
sup cecitatem cordis eorum.
dicit homini. Extende manũ
tuã. Et extendit. Et restituta
est manus illi.

mh xxxvi
mh xxxvii
l xxxiii

Exeuntes aũt pharisaei cũ
herodianis consiliũ faciebant
aduersus eũ. quomodo eum
perderent. Et ihs cũ discipulis
suis secessit ad mare.

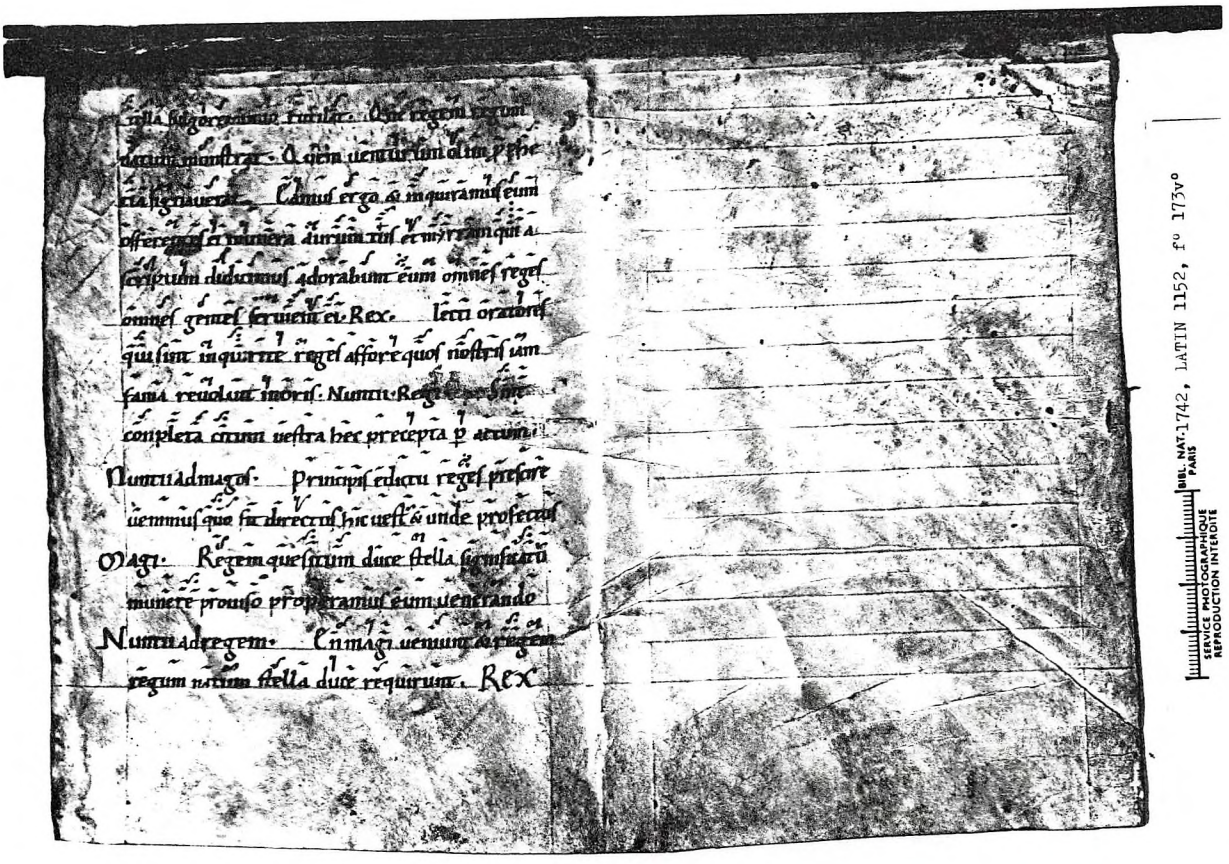
mh xxxvii
mh xxxviii
l xlv
l xlvi

Et multa turba a galilea et
iudea secuta est eum. & ab
ierosolymis. et ab idumea. &
trans iordanen. & qui circa
tyrũ & sydonẽ multitudo
magna audientes quę faciebat

Paris BN. lat. 275

10 #6

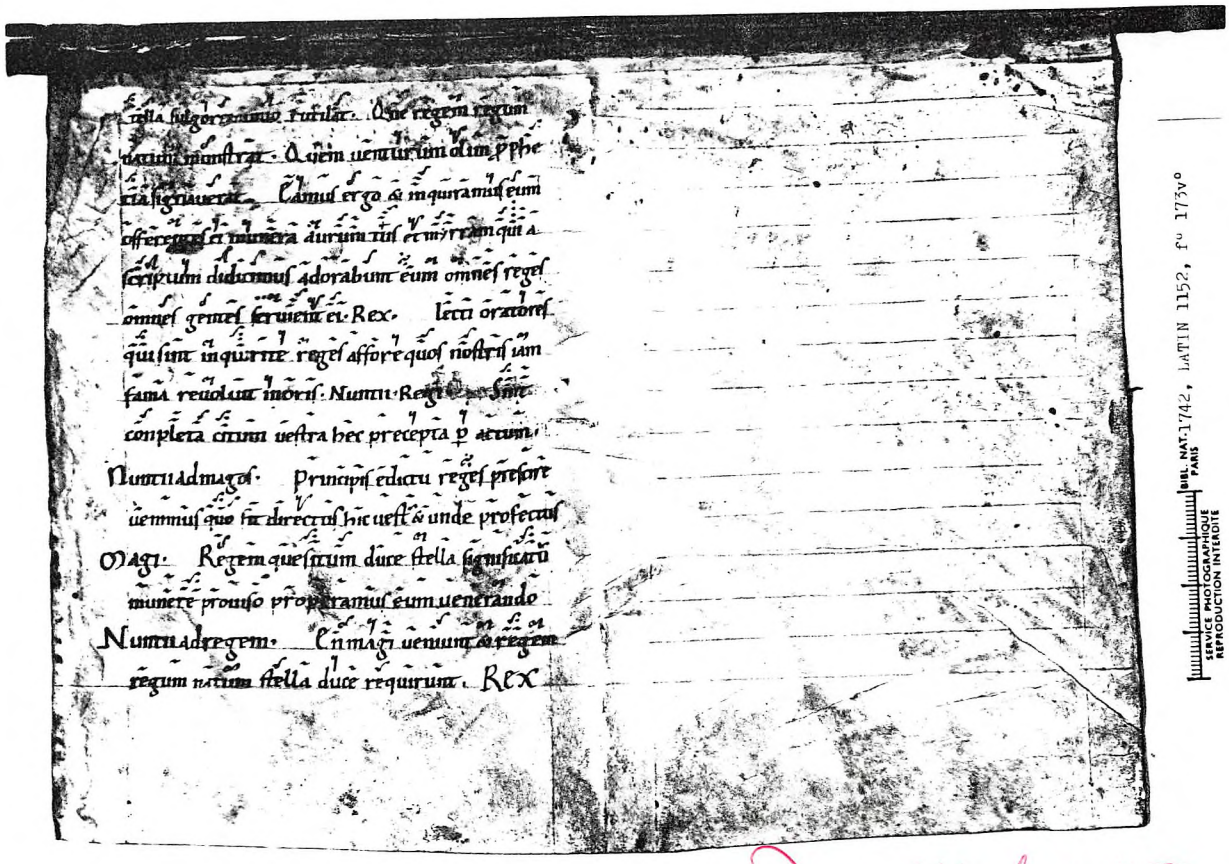
Paris BN. lat. 275, fol. 42r

BIBL. NAT. 1742, LATIN 1152, f° 173v°
PARIS
SERVICE PHOTOGRAPHIQUE
REPRODUCTION INTERDITE

Paris BN. lat. 1152

PBN 1152 (1)

stella fulgorem mire fulsit. Que regem regum
natum monstrat. Quem uenturum olim pphe
cia significauerat. Eamus ergo & inquiramus eum
offerentes ei munera aurum tus et myrrham quit a
scripcum duximus adorabunt eum omnes reges
omnes gentes seruient ei. Rex. Lecti oratores
qui sunt in quirite reges affore quos nostris iam
fama reuolui moris. Nuntii Regi. Sunt
completa citius uestra hec precepta p actum.
Nuntii ad magos. Principis educti reges presore
uemmus quo sit directus hic uest & unde profectus
Magi. Regem quesitum duce stella significatu
munere prouiso properamus eum uenerando
Nuntii ad regem. Cum magi uenium & regem
regum natum stella duce requirunt. Rex

BIBL. NAT. PARIS
SERVICE PHOTOGRAPHIQUE
REPRODUCTION INTERDITE

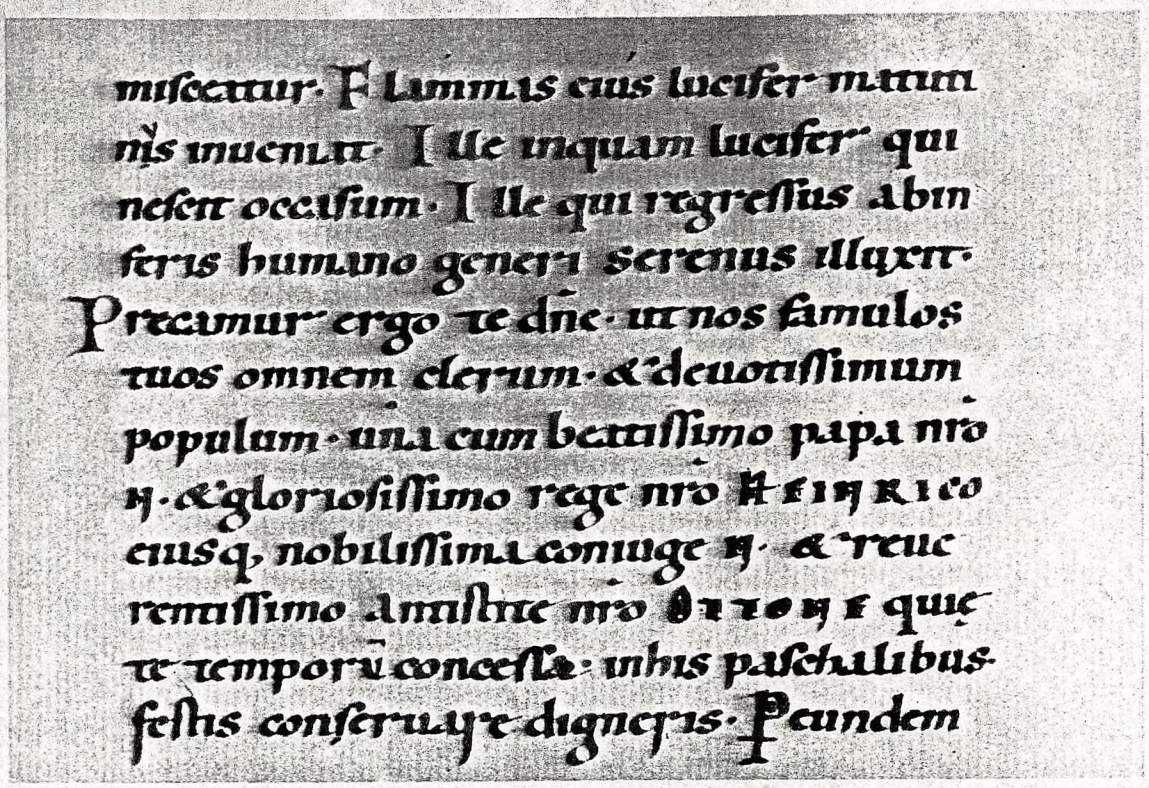
LATIN 1152, f° 175v°

Paris BN lat. 1152

Mss. dat. 2, 5, 59

Ps. Louis de Kalk
donné à Colbert par les chanoines de Metz

Paris, Bibl. nat. lat. 1231, fol. 163 v° [1060-1089]

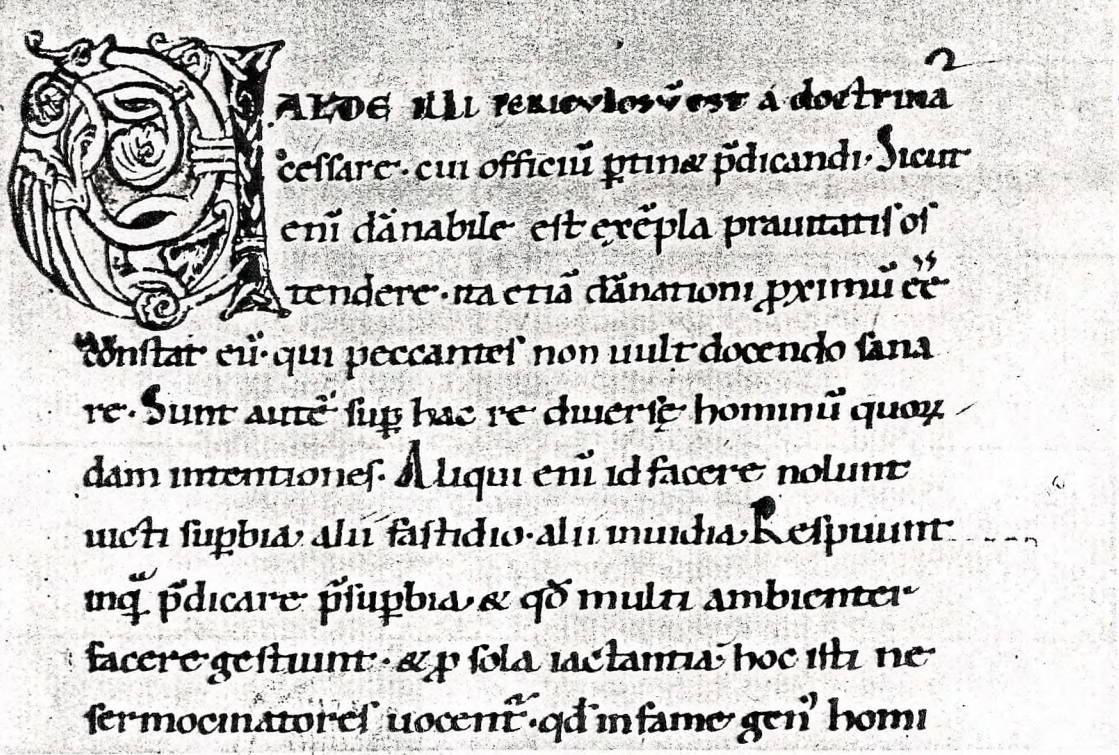
miscetur. Flammis eius lucifer matutinis inuenitur. Ille unquam lucifer qui nescit occasum. Ille qui regressus ab inferis humano generi serenus illuxit. Precamur ergo te dne. ut nos famulos tuos omnem clerum. & deuotissimum populum. una cum beatissimo papa nro H. & gloriosissimo rege nro HENRICO eiusq, nobilissima coniuge H. & pene remissimo Amistite nro OTTONE quie te temporu concesse: ut his paschalibus festis conseruare digneris. Eundem

cf. Wolfenbüttel StA VII B Hs. 167

Regensburg?

Paris, Bibl. nat. lat. 2500, fol. 2 [1113-1124]

Gilbert v. Nogent

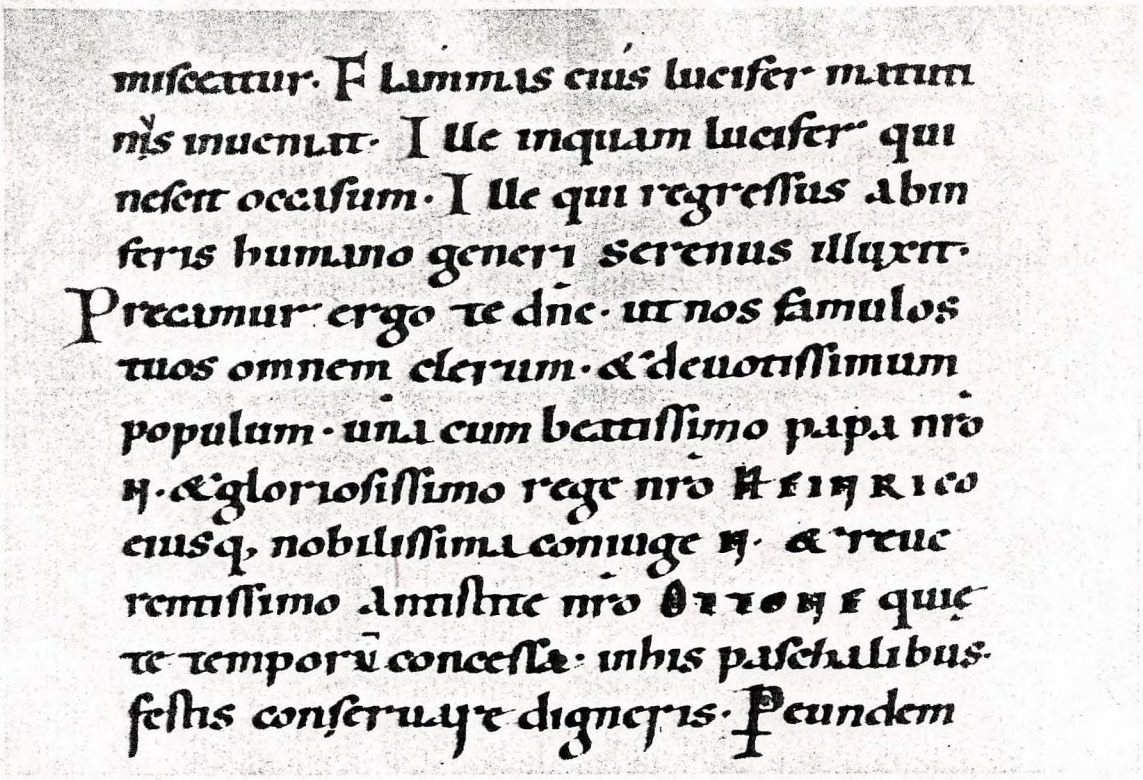

Moralia in Genesim

CALDE illi reuelos est a doctrina cessare. cui officiu ptinet pdicandi. Sicut eni dnabile est exepla prauitatis ostendere. ita etia dnationi pximu ee constat eu. qui peccantes non uult docendo sanare. Sunt aute sup hac re diuerse hominu quoq, dam intentiones. Aliqui eni id facere nolunt uicti superbia. alii fastidio. alii mundia. Respuunt unq, pdicare p superbia. & qd multi ambienter facere gestiunt. & p sola iactantia. hoc ita ne sermocinatores uocent. qd infame genus homi

Samaran / Marichal, Catalogue 2

Paris, Bibl. nat. lat. 1231, fol. 163 v° [1060-1089]

miscetur. F Lumnis eius lucifer matutinis inuenit. Ille inquam lucifer qui nescit occisum. Ille qui regressus ab inferis humano generi serenus illuxit. Precamur ergo te dne. ut nos famulos tuos omnem clerum. & deuotissimum populum. una cum beatissimo papa nro H. & glorioſissimo rege nro HENRICO eiusq. nobilissima coniuge H. & reuerentissimo Amistite nro OTTONE quiete temporum concessa. in his paschalibus festis conseruare digneris. P eundem

---

Paris, Bibl. nat. lat. 2500, fol. 2 [1113-1124]

ALDE illi reuelos est a doctrina 2
cessare. cui officiū ptinet pdicandi. Sicut
enī dānabile est exēpla prauitatis ostendere. ita etiā dānationi pximū est
cōstat eū. qui peccantes non uult docendo sanare. Sunt autē sup hac re diuersę hominū quoꝫ
dam intentiones. Aliqui enī id facere nolunt
uicti supbia. alii fastidio. alii mundia. Respuunt
inq. pdicare p̄ supbia. & qđ multi ambienter
facere gestiunt. & p̄ sola iactantia hoc ibi ne
sermocinatores uocent. qđ infame genus homi

Paris, Bibl. nat. lat. 1231, fol. 163 v° [1060-1089]

miscetur. Flummis eius luciser matutinis inuenit. Ille inquam lucifer qui nescit occasum. Ille qui regressus ab inferis humano generi serenus illuxit. Precamur ergo te dne. ut nos famulos tuos omnem clerum. & deuotissimum populum. una cum beatissimo papa nro H. & glorioſissimo rege nro HEINRICO eiusq, nobilissima coniuge H. & reuerentissimo Amistite nro OTTONE quiete temporū concessa. in his paschalibus festis conseruare digneris. Peundem

---

Paris, Bibl. nat. lat. 2500, fol. 2 [1113-1124]

SALOE illi reuelatū est a doctrina cessare. cui officiū ptinet pdicandi. Sicut enī dānabile est exēpla prauitatis ostendere. ita etiā dānationi pximū ee constat eū. qui peccantes non uult docendo sanare. Sunt autē sup hac re diuerse hominū quorundam intentiones. Aliqui enī id facere nolunt uicio superbie. alii fastidio. alii mundia. Respuunt inq, pdicare p superbia. & qđ multi ambienter facere gestiunt. & p sola iactantia. hoc illi nescire mocinatores uocent. qđ infame genus homi

ꝓcedit ad sanctificandam creaturā. sed simul deutroq; procedit. quamuis hoc filio pater dederit. ut quę ammodum de se ita de illo quoque ꝓcedat. Neq; enim possum dicere quod non sit una spūs sc̄i. Cum una pater. Una sit filius. Ac ꝑhoc sic pater cum habeat una in semet ipso. sicei dedit una ꝓcedere de illo. sic ꝓcedit de ipso, hęc de illo sermone in hunc librum transtuli. sed fidelibus. non infidelibus loquens; Verum si adhuc ymaginem concuendam. & aduidenda ista quę uera sint. quę ueorum mentes sunt. Nec ea sicut sunt. ut ea res ꝑsonę sint. sed omnia ea hominis sunt. quę una ꝑsonae munus. idonei sunt. Cur non de illa summa quam tacet quę de se ꝓclamat potius quod in sacris. liceat inuenitur. quę apostolum liquidissima reddi sibi ratione. quę ab humana mente tarda sęculo & infirma q; non capitur. & cęste aut inconcusse credidere runt scripturis sc̄is tacquę ueracissimus testibus agant. orando & querendo & benemerendo. ut intellegant. id est ut quantum uideri potest uideatur mente quod teneatur fide.

Item idem in omelia super Io hannem :: Hic aliquis forsitan quęrat. utrum a filio ꝓcedat spūs sc̄i. Filius enim solus patris: & filius. & pater solus filii pater. spūs aut sc̄i non est unus eorum spūs sed amborum. habens ipsum dum dicente. Honerum uos estis quis loquimur. sed spūs patris uri quis loquatur in uobis. Habes & apostolum. Nusquid dsinquid spm filium clamante in cordibus ura. Hum quid duo sunt. alius patris. alius filii. absit. Unum enim corpus sunt. Cum significaret ecclesia. mox q; addidit. & unus spūs. & uide quomodo illic impleat trinitatem. sicut uocatis inquit in una spe uocationis ure. Unus dns. hic utique xps intelligi uelut. restat ut & iam pater nominet. Sequatur ergo. Una fides. unum baptisma. Unus ds & pater omnium. qui sup omnes & per omnes. & in nobis. Cum ergo sic unus pater &

INCIPIT LIBER SCI

AVGVSTINI DE MORIBVS SANCTAE

AE CCLESIAE CATHOLICAE

NA LIIS LIBRIS SATIS OPINOR EGISSE NO

quemadmodum manicheorum inuectionib' quib' inlegem qđ
uetus testamentum uocatur: imperite atq' impie ferunt
se seq' inter imperitorum plausus manu iactatione uentil
re possimus occurrere. quod breuiter & iam hic commem
rari ame potest. Quis enim medio criter sanus non fac
intelegat scripturarum expositionem ab his petendam
esse. quarum doctores esse pfitentur. fieriq' posse.
immo id semp accidere vt multa indoctis uideantur
surda. quae cum a doctorib' exponuntur. eo laudand
uideantur. e lacus. quo abiectus aspernanda iudeb
tur. & eo accipiantur aperta dulcus. quo clausa di
cilus aperiebantur. Hoc fere inscis ueteris testa

Paris BN. lat. 1923, f. 1v

Paris BN.

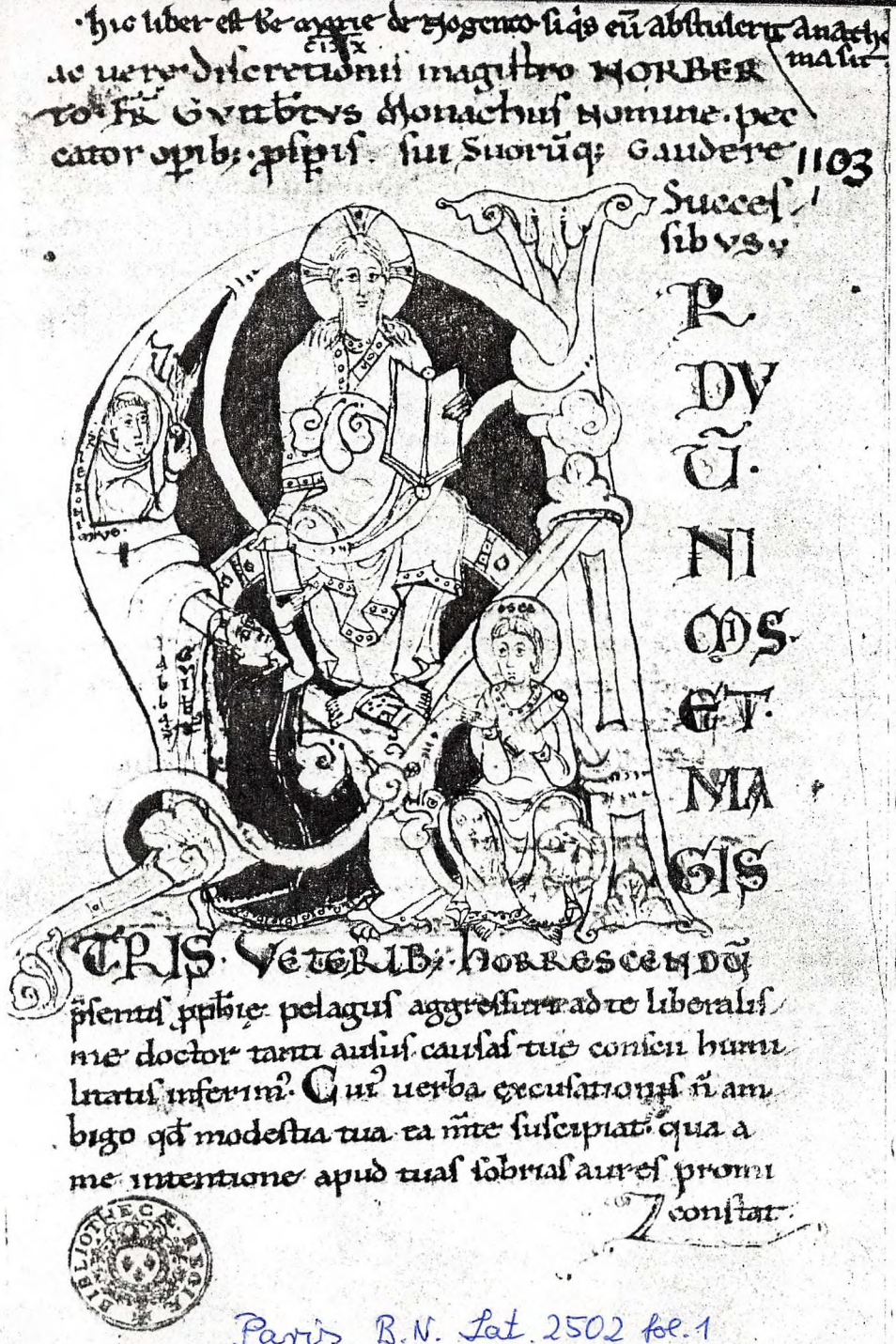
lat. 1923

f. 1v

chs. fr. 1

puris mentib· inheserunt· & eius pulchritudinis contemplatione
beatissimi· que nisi scoz intellectu (non) percipi potest· Nihil inquã
ochis loquar· videntur enim nonnullis res humanas plus quã
oportuerit deseruisse· ñ intellegentib· quantũ nob eoz animus
inoratiomb· psit & vita adexemplum· quorũ corpora uidere
nonsinimur· Sed hinc disputare longũ & supuacaneũ puto·
Nam hoc tam excellens fastigiũ sei tatis· cui nonsua sponte mirandũ
& honorandũ uidetur· oratione nra videri qui potest· tantum
isti ammonendi sunt quise se inanit iactant· intantũ p̃cessisse
temperantiã & continentiã seissimoz catholice fidei xpianoz
ut restringenda ñ nullis & quasi ad humanos fines reuocanda ui
deatur· usq· ad supra dictos homines illorũ animo euasisse· ab
his & iã quib· id displicet iudicat· sed si hoc excedit nrãm to
lerantiã· quis ñ illos miret & p̃dicet· qui contempta atq· deser
ta mundi himus illecebris· incomunẽ uitã seissimã & castissimã
congregati simul & atẽ agunt· viuentes inoratiomb· inlecti
onib· indisputationib· Nulla supbia tumidi· nulla pucacia

Paris BN. lat. 1923, fol. 21r

Paris, B.N. lat. 2502 fol. 1

LES CLASSIQUES DE L'HISTOIRE DE FRANCE AU MOYEN AGE

fondés par Louis Halphen
et publiés sous la direction d'André Vernet
sous les auspices de l'Association Guillaume Budé

GUIBERT DE NOGENT

AUTOBIOGRAPHIE

INTRODUCTION
ÉDITION ET TRADUCTION
PAR

EDMOND-RENÉ LABANDE

Ouvrage publié avec le concours du Centre National de la Recherche Scientifique

PARIS
SOCIÉTÉ D'ÉDITION « LES BELLES LETTRES »
1981

34

tolus spm sem habuer
psente dno in carne;

XCIIII· Siuudas scarioth es ante passione
creputt pendens;

XCV· Vnde ortas sit
observatio pente
costen·

XCVI Si pascha trans
situs inter ptat.

XCVII· aduersus arri
um;

XCVIII· de euangelio
iohannis;

XCVIIII· quid sit tep
tationes n aphen
dat nisi humana·

C· de euangelio
matheo;

C I· de ectantiaro
manoru leuita ru·

C II· contra nouati
anum

C III· Cum constet dm in
co de sacrificiis mandasse
negat;

C IIII· de euangelio luca·

C V cuuenit euangeli
cupphariæ

C VI de libro geneseos

C VII· de ordine diei & noc

C VIII· de lingua hebraica

C VIIII· de melchisedech

C X De psalmo prim

C XI De psalmo xc·iii

C XII De psalmo. I gñ al

C XIII cur filius dī missus

C XIIII Aduersus paganos

C XV de facto

C XVI de ratione pasche

C XVII de abraham

C XVIII de iob

C XVIIII de tobia

C XX de ieunio

C XXI Laus & glon a pasch

C XXII De principio

Paris BN. lat. 2709, fol. 4v

Par. BN. lat. 2834, 1

["Westdeutschland, Maasgebiet o. Ostfrankreich? Ende 11. Jh."
(im 14. Jh. in der Kartause Fontenay bei Beaune, Burgund)]

cf Paris BN. lat. 10500 – Dm. dat. s. XIx!

Besançon s. XI 2/3

SERVICE PHOTOGRAPHIQUE
REPRODUCTION INTERDITE
BIBL. NAT. PARIS
A 183 LAT 2834 fol 1

Iste liber [illegible] fratrum [illegible] ordinis [illegible]
cl. Pat[illegible]

SCISSIMO AEPRE[illegible]
EMILARISSMO M[illegible]
PARISIENSIS SED[illegible]
INDEVITERNE GRED[illegible]EPS

IESV ILLVO[illegible]
CLARA REDEMP
TORVM OMIVM
EXCEPTIONE
CONSECRAVIT
QVO PRESENTI
ANNO PARISIEN
VRBEM REGIA POSITA

passionis dominice festum festivo cordis ardore
suscipiant, quod frivolis diuque explicare
affatu [illegible] Illo cum actum est ut
contrita cunge refluentis silentia aggeres
remotorem secreta locum murmurant. Illic
dum pulsus complurimis imbribus effigies

Bn. Paris ms. lat 1655, fran. 14?) f. 41 (?)
f. 10°. 20°

quinne emias insusis castro & uenit annani unus
de fratrib; meis ipse & uiri iuda · & interrogaui eos de
iudeis qremanserant · & super erant decaptiuitate
& de hierusalem & dixerunt mihi qremanserunt &
relicti sunt decaptiuitate ibi inpuinia inaffluctiones
& inobprio & murus hierusalem dissipatus est & por
te eius cõbuste sunt igni · tertia reũsio sub eodẽ fac
ta est · Sic enim scriptũ est · miserat autẽ rex principes
militum & equites & audierunt sanabalathoronites &
tobias seruus amanites & contristatus sunt afflictione
magna qd uenisset homo qui quereret prsperitatem fi
liorum isrhl · & ueni hierusalem & erã ibi dieb; tribus · +
Iste neemias ædificauit hierusalem · hæc ppter ea plibaui
m ut nsã coaptaremus priori populo dñi hic pter mittim
quartam feriam quando intrauimus Inpugnam qm in al
tera periocha tractanda est dies dominicos sequimur.

DEQVADRAGESIMA

IN quadragesima aliqua pars pugnæ pacta est. Dicit
nobis quem inquinquagesima prectorẽ Inuocauim. In
uocauit me & ego exaudiam eum · & cetera · epla ita ·

Paris BN. lat. 2852, f. 14r

Latin. 2852.

14R°

mare rubrū ē ſtrinſerunt .xl. diu
dies ut qui in captiuitatē peccatū
noſtrū redegim' noſtr exemplar pa
triarchar reūtam' ad tā p miſſio
nis nr̄ī p baptiſmū aquae. Catecumi
nis quī diu tranſier mare rubrū
poſſunt ee ſub typo populuſſet
qui adorauer idola in egypto & pdu
ces optimos moyſen & aaron libe
rauerunt de egypto & tranſierunt
mare rubrū. DE ILLVMINA
TIONE CEREORVM

XXX Quod inluminatio cereorum ſecundū libellū
romani ordinis expectat uſq; ad agnus
dī. hoc demonſtrat quod per illum agnū
qui tollit peccata mundi unuſquiſq; lumen
accipere debet. DE MISSA INNOCTE

XXXI Dicamus modo gloria in excelſis dō quata
to lumine inluſtrat eſt preſens nox ſci
licet dominica reſurrectione. Canamus

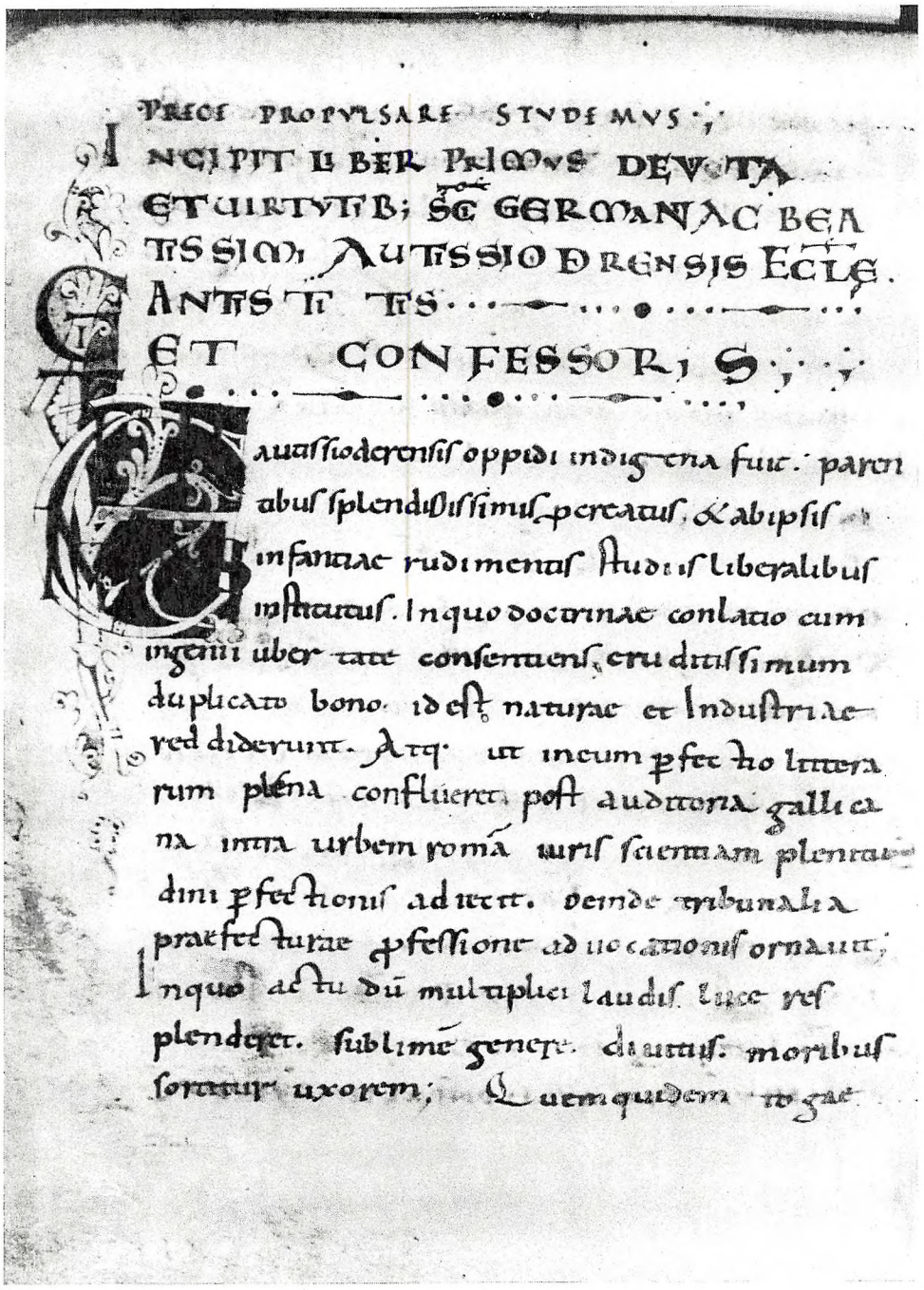
Paris BN. Lat. 2852, f. 97r

Lwk. 2852

9700

De Lambrecht. Drudulin. Adalbert Yalcho
Geza Liza Bodun. Gebeh. Heriza Druda
Iniza Gebeh. Yozman Drudulina Benno Yoza
Riza Gerfint Benzo Engiza Ruozman Sigihert
Liebert Albgart Megino Albgart Heilmuh cū vxfil
Diemuc Luizo Yuelman Yuoffilin Beginza
Engiza Ortfint Adalo Geila Ameza Benzo
Fode nāq. fordido quo portus habat loculo

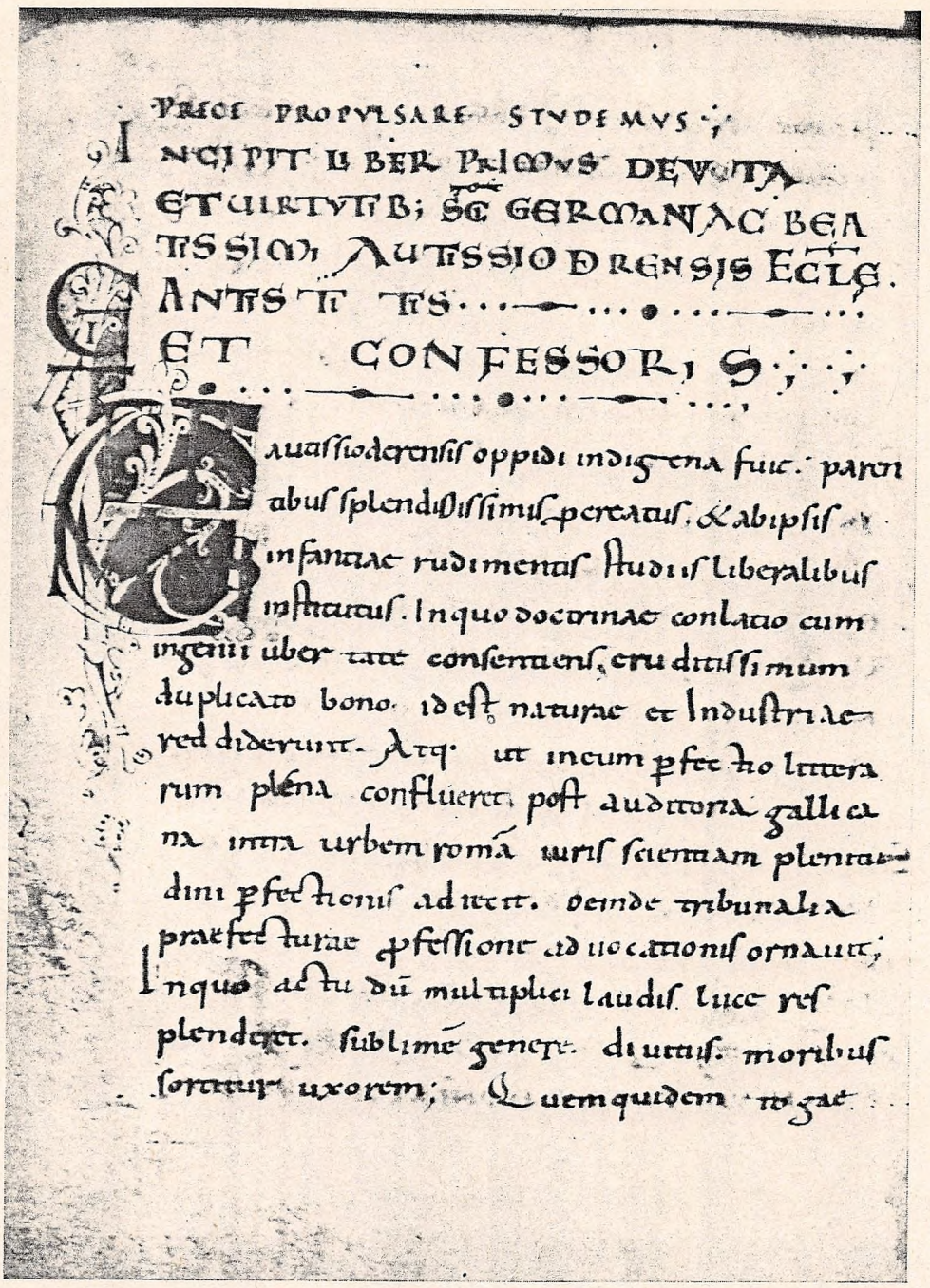
Paris BN. lat. 2852, f. 257r

PRECES PROPVLSARE STVDEMVS ;
INCIPIT LIBER PRIMVS DEVOTA
ET VIRTVTIBVS SE GERMANAC BEA
TISSIMI AVTISSIODORENSIS ECLE
ANTISTITIS ...
ET CONFESSORIS ;
Auissiodorensis oppidi indigena fuit : paren
tibus splendidissimis procreatus . & a ipsis
infantiae rudimentis studiis liberalibus
institutus . In quo doctrinae collatio cum
ingenii uberrate consentiens , eruditissimum
duplicato bono . id est naturae et Industriae
reddiderunt . Atq ut in eum pfectio litera
rum plena confluerent , post auditoria gallica
na intra urbem romã iuris scientiam plenitu
dini pfectionis adiecit . deinde tribunalia
praefecturiae pfessione ad uocationis ornauit ;
In quo actu dñi multiplici laudis luce res
plendescit . sublimi genere . diuitiis . moribus
sortitur uxorem ; Quemquidem rogat

Pl. 4. — Paris, B. N., lat. 2873A, f. 49v. (Voir p. 39-42).

Th. Delforge, Une „Vita s. Germani" pour Lothaire II, in: Scriptorium 22 (1968) 39-42 (abd. p. 41: Bischoff to Paris BN. lat. 2873 A: wahrscheinl. Lothring. a. XI¹)

Th. Delforge, Une „Vita s. Germani" pour Lothaire II, in: Scriptorium 22 (1968) 39-42

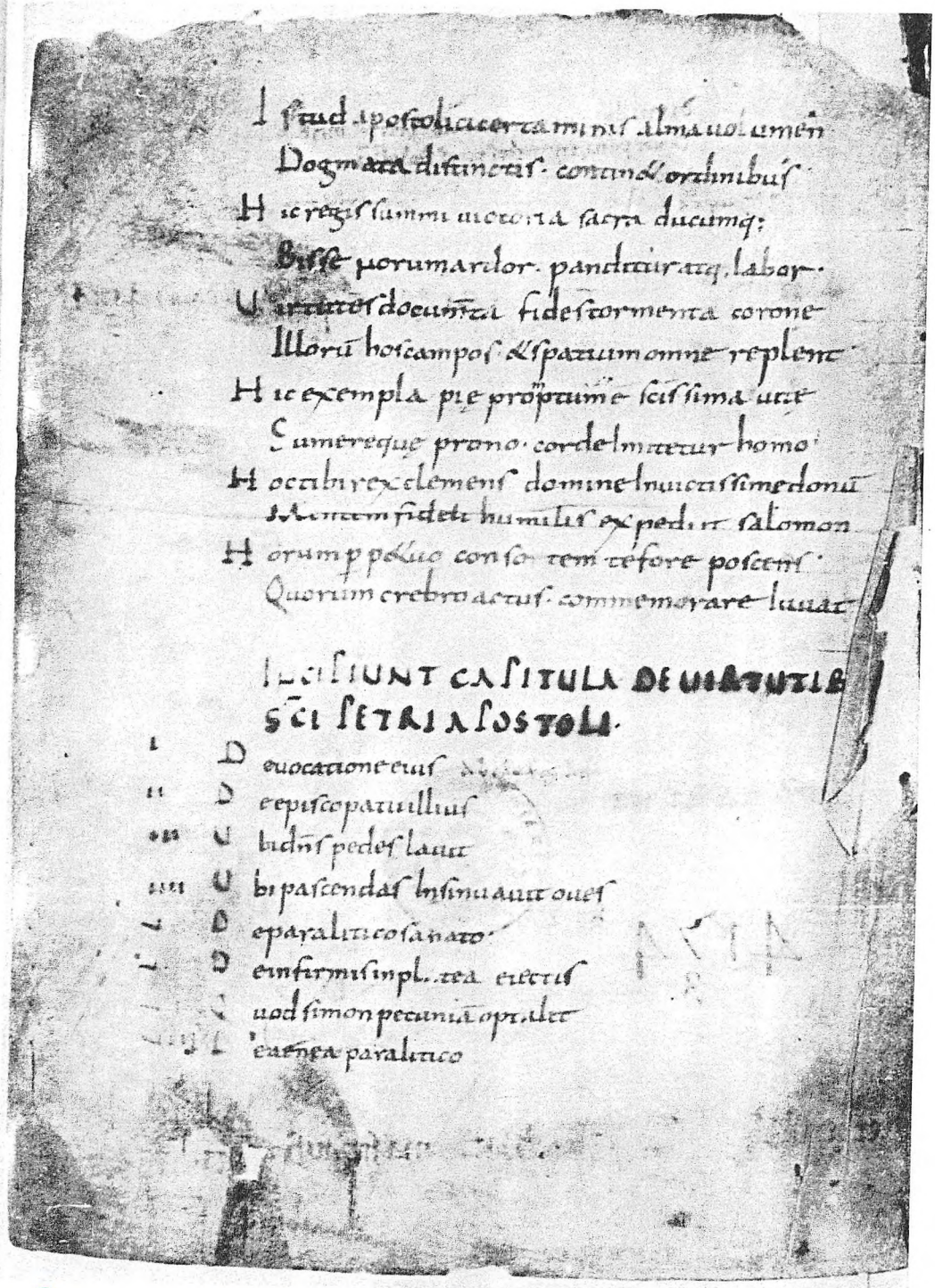

PRECE PROPVLSARE STVDEMVS.

INCIPIT LIBER PRIMVS DEVOTA ET VIRTVTIB; SC GERMANI BEATISSIMI AVTISSIODORENSIS ECLE ANTISTITIS ... ET CONFESSORIS S. ...

Germanus autissiodorensis oppidi indigena fuit. parentibus splendidissimis procreatus. & ab ipsis infantiae rudimentis studiis liberalibus instructus. In quo doctrinae collatio cum ingenii ubertate consentiens, eruditissimum duplicato bono. id est naturae et Industriae reddiderunt. Atq; ut in eum profectio litterarum plena confluerent, post auditoria gallicana intra urbem romam iuris scientiam plenitudini profectionis adiecit. deinde tribunalia praefecturiae professione ad vocationis ornatum; In quo actu duplici laudis luce resplenderet. sublimem genere. diuitiis. moribus sortitur uxorem; Quemquidem rogat ...

Pl. 4. — Paris, B. N., lat. 2873A, f. 49v. (Voir p. 39-42).

vgl. Zimmermann (wie S. 41 Anm.) n. 77, Walahfrid. Lothring.

Incipiunt capitula de uirtutib⁹ sci petri apostoli.

I D euocatione eius
II D episcopatu illius
III D uidit pedes lauat
IIII D bi pascendas | sinu aut oues
V D e paralitico sanato
VI D infirmis in pl.. tea erectis
VII D uod simon pecuniā optulit
VIII D euangea paralitico

Reinhard Düchting, Wredegisprudens Versus Salomonis III., in: W. Berschin + R. Düchting, Festg. f. Walther Bulst zum 80. Geb. (1981) p. 118-128 (datiert das H. ins 11. Jh.!)

Paris BN. lat. 5563, f. 7v

ca. 26 x 19 cm

Taf. I

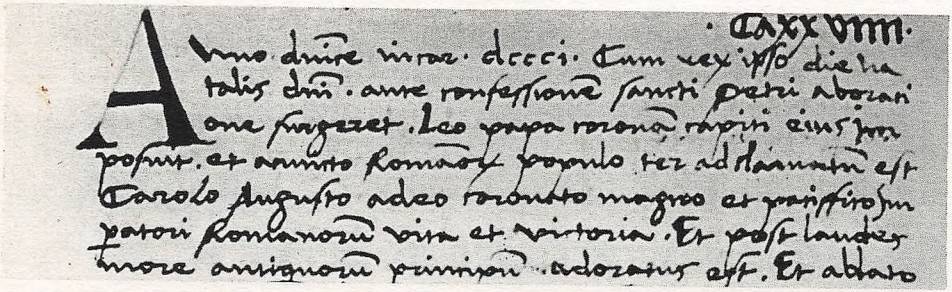

Abb. 12: Augsburg, Stadtbibliothek, 2° 223 fol. 133v

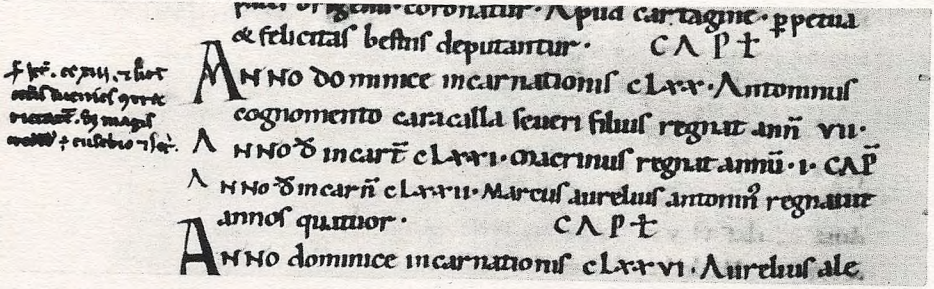

Abb. 13: Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5017 fol. 5v

Wolf-Rüdiger Schleidgen, Der Liber ordinarius des Regino v. Prüm (Qu. u. Abh. z. mittelrhein. Kirchengesch. 31, 1977)

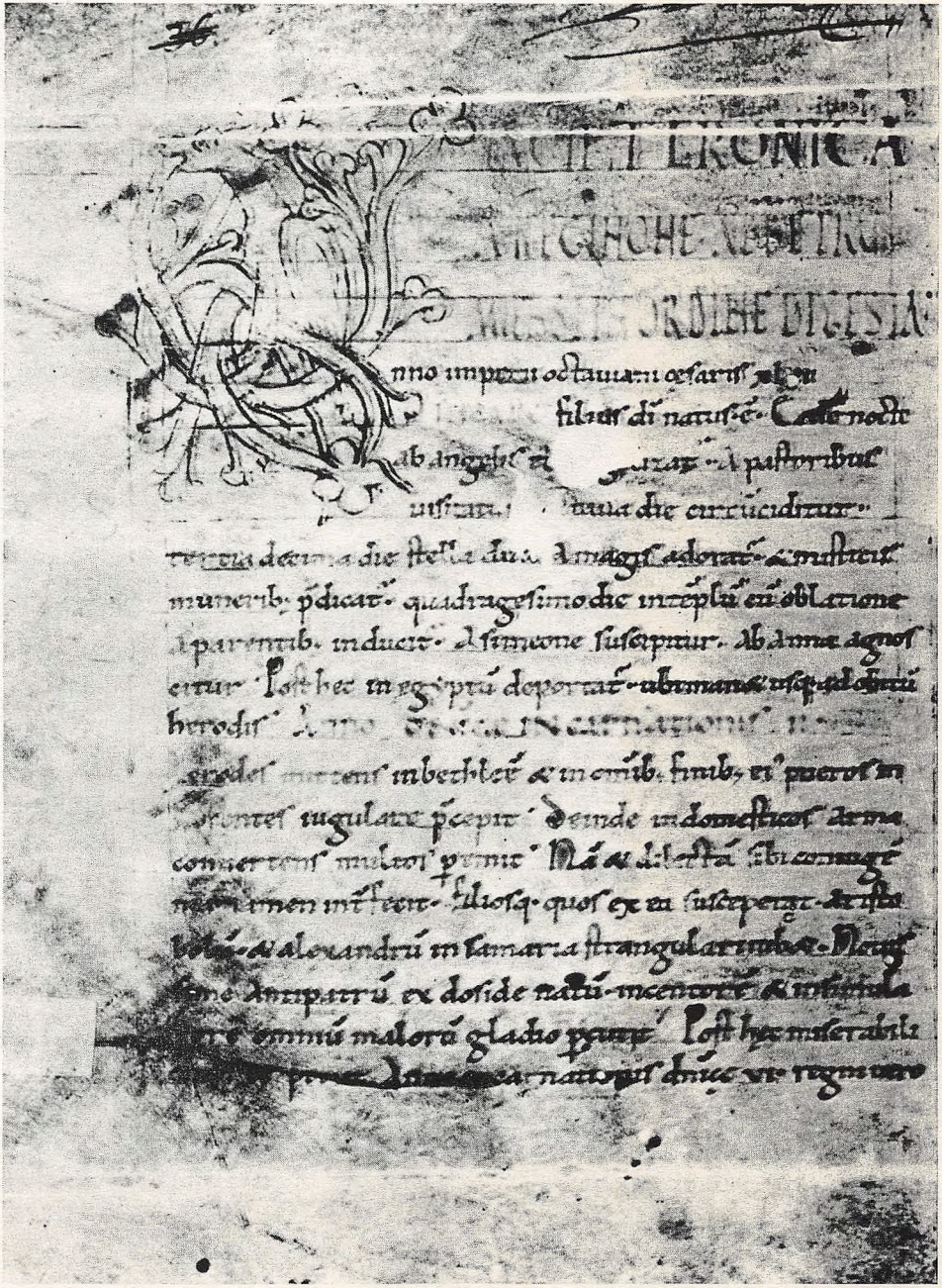

Abb. 16: Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5018 fol. 1v

CONFLUEBAT AD EUM MUL
ta turba iudaeorum · deferens
ei quae necessaria erant ad man
ducandum et bibendum · simulq·
audire desiderans quae ad sal
marum pertinent salutem ·
Incuius medio uenit ad eum ex
supradicta tribu et ciuitate
quidam nobilissimus iudeorū
nomine marcellus · cum uxore
sua nomine h elisabet · et filio ·
unico MARCIALE · quinde ci
annorum aetatis · Audiens
autem predicantem dnm et
dicentem · poenitentiam agite ·
appropinquabit enim regnū
caelorum · et nisi quis renatus

Paris BN. lat. 5576. fol. 1v

Reuertentibus uero omnibus ad
propria bone spei marcialis non
ē reuersus ad paternam domum
sed totum se commendans dn̄o
et eius discipulatui iugiter inhe
rens: sociauit se apostolo petro
quiet proxima affinitate consan
guinitatis iungebatur: eiusq; in
stinctu domini ac magistri sui
in omnib; obsecundare curabat
salutarib; preceptis. Post multū
uero temporis suscitauit dn̄s qua
tr iduanum lazarum in betha
nia: ibiq; scīssimus marcialis
cum dn̄o interfuit. Consuma
ta uero salubertima dn̄i nr̄i
ih̄u xp̄i predicatione: quando

Paris BN. lat. 5576, f. 2v

. oeſiderans. Pergentes autem
iuſſu illius miniſtri piſcan
di gratia intrauerunt ma
re cum nauibus ac diuerſis
retib. multorum generum
congruis capiendis piſcibus.
Cumq. multa ſecum deferen
tes piſcium genera optata
cuperent inuiſere litora. ſu
bito tempeſtas exorta inma
ni. ipſis interritum. et nauib.
coepit minari naufragium.
Longe quippe aterra poſiti.
uix trecentorum ſtadiorum
attingebam metam. Stabat
autem omnis populus p̄fati
conſulis cum uenerabili bene

Par. BN.

Lat 5576

Douteux

"Suisse ?! France ?!
XIes mil (- 2^e/2 ?)"

Lat 5576
XIes mil - 2^e/2 ?
XII ?] Lon ~~[illegible]~~ ?
Lon

Text: Vita s. Martialis

f. [I], Urkunde (11^e - 12^e s.?) mit Erwähnung von Zürich (?); Falz für f. [I] ist Fragment einer Urkunde in deutsch, 14.-15. Jh. (?).
Kommt von Ulric Obrecht, Straßburg

Capitalis rustica in Südfrkr. mögl. (st. gallischer Typ, aber natürl. nicht in St. Gallen selbst)

BIBL. NAT. PARIS ICE PHOTOGRAPHIQUE 2749[illegible] lat. 5576, f. 1

cf.: lat 1655:
France (est ?)
2e/2 (fin ?) XIes

→ descript. de l'encadt

D. Gaborit-Chopin p. 212, 218, et fig 84

E chap. "le style aquitain — mss apparentés"

et 5576 = probab. par Beneventum — calendr. mêlés + style aquitain

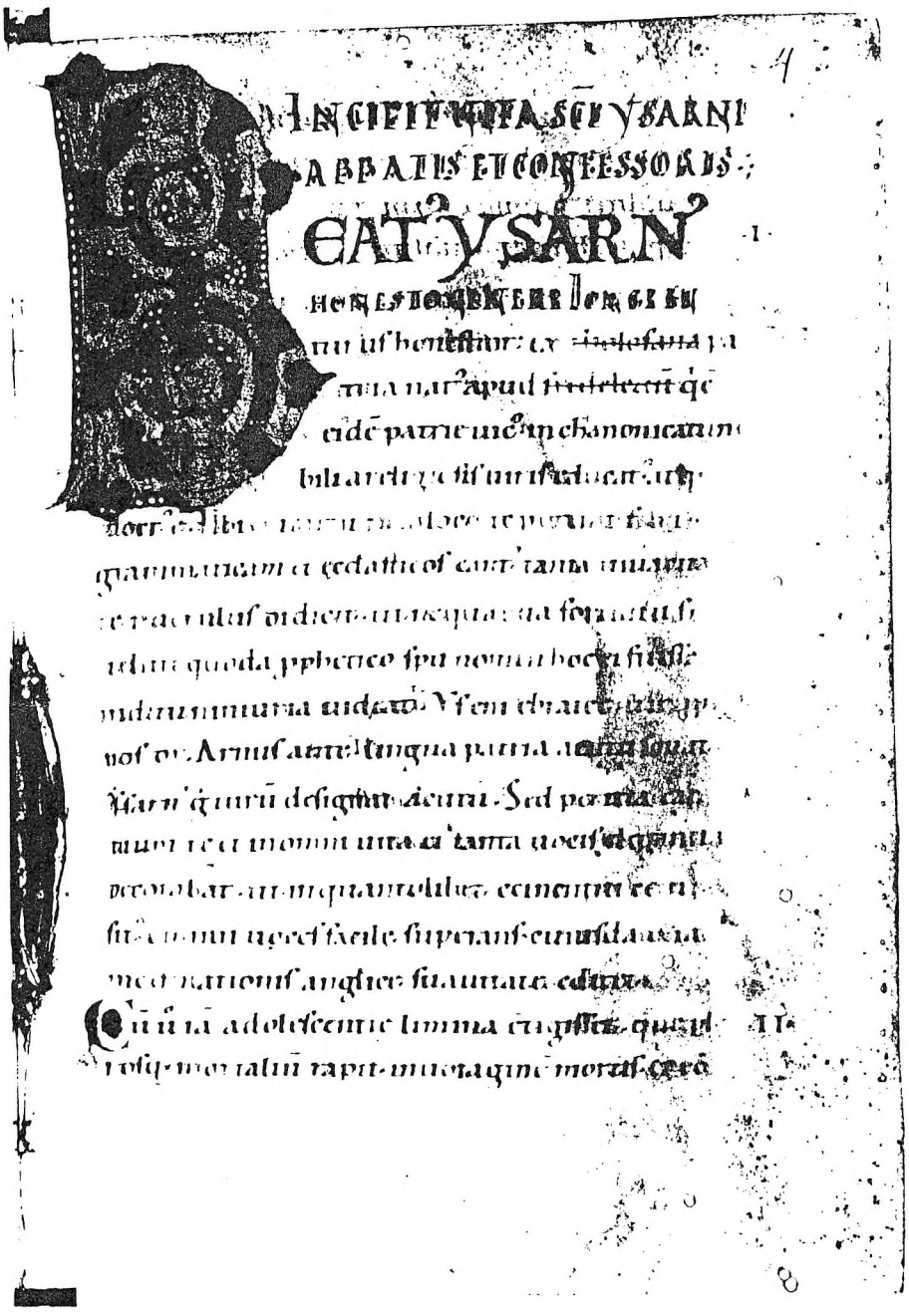
note p 218: (E mss écrits à : [illegible] Ca rel. Aquitaine [illegible] et Clermont

provenant d'Ulrich Obrecht

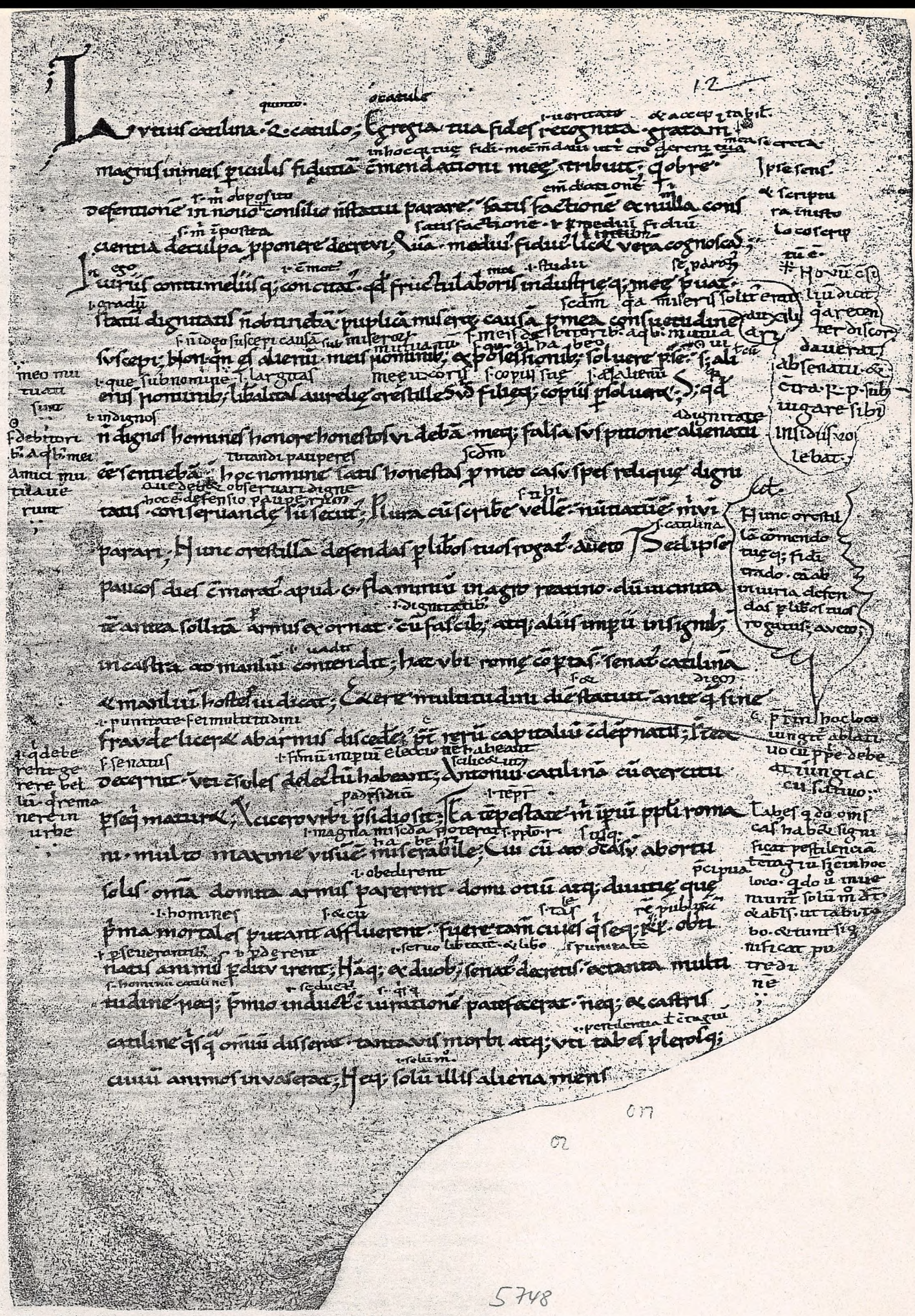
f. 1 : rad. franco-saxon [illegible]

Paris BN.
Lat 5672, 4 "Deutschland?? nach 1048"

Vita s. Isarni
(= Abt von St-Viktor, Marseille, † 1048)
Hs. im 14. Jh. in Avignon, Papstbibliothek

Wird dt. gewesen

Heliog. Dujardin.

SALLUSTE. Paris. 5748 (sec. X)

5748

Chatelain Pl. 54 bis. 55

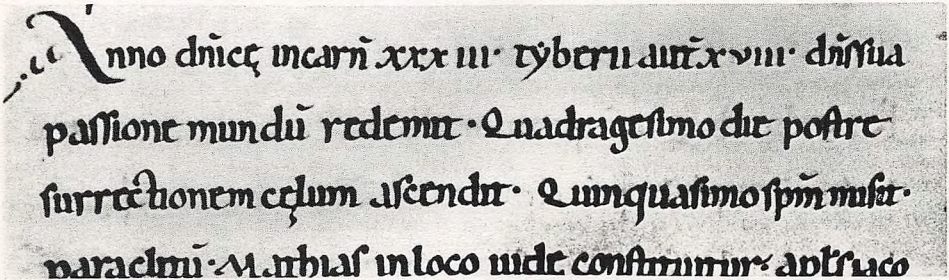
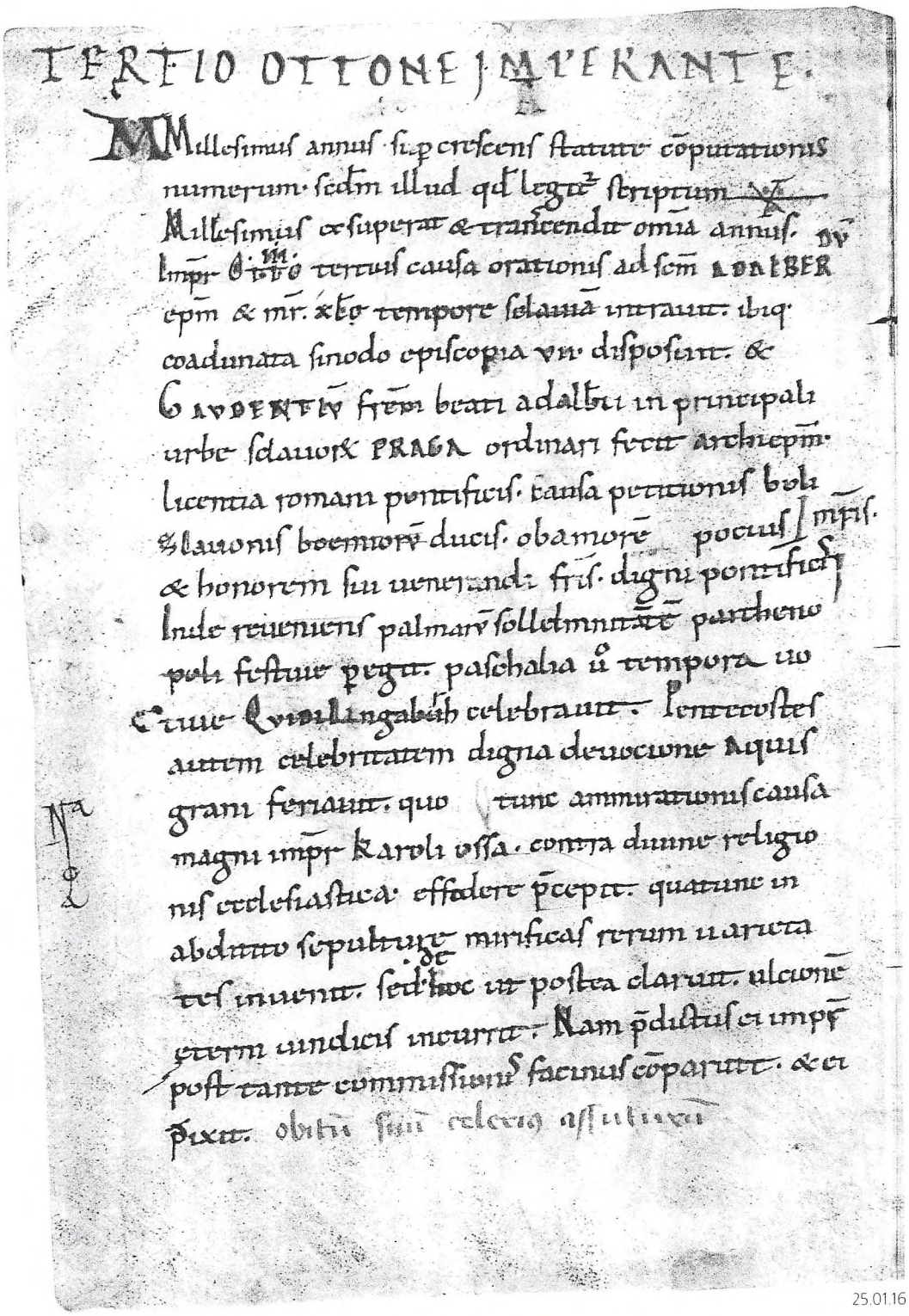

Abb. 5: Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5922 fol. 106v

Schleidgen, Überlieferungsgeschichte

TERTIO OTTONE IMPERANTE.

MIllesimus annus superescens statuit computationis numerum. sedm illud qd legit scriptum — Milesimus ex superat & transcendit omnia annus. Dū Impr Ottō tertius causa orationis ad scm ADALBER epm & mr. xpi tempore solamā iniuit. ibiq; coadunata synodo episcopia vii. disposuit. & GAUDENTIV frem beati adalbti in principali urbe sclauoꝝ PRAGA ordinari fecit archiepm. licentia romani pontificis. causa pacificandi Bole slauonis boemoꝝ ducis. ob amorē pocul[i] mīsi. & honorem sui uenerandi fris. dignu pontificij Inde reuertens palmaꝝ solleḿnitatē parthenopoli festiue pegit. paschalia ii tempora ui Cui Quadragesimā celebrauit. Penthecostes autem celebritatem digna deuocione aquis grani feriauit. quo tunc ammirationis causa magni impr Karoli ossa. contra diuine religionis ecclesiasticā effodere pcepit. quarum in abditu sepulture mirificas rerum uarietates inuenit. sed hoc ut postea clarum. ulcionē grauem undicus incurrit. Nam pductus ei impr post tantę commissionis facinus cōparuit. & ei pixit. obitū sui celeris assignauit

25.01.16

Par. BN. lat. 6114, fol. 36v
Ann. Hedesheim.

Annalen

(Mannheim)
(de 10. bis 1. Hälfte 12. Jh.

3 cm
(que nationale de France.
l. 36v
(rsg.), Annales Hildesheimenses rer. Germ 8. (Hannover
örich, Kaiser Otto III. und
opas Mitte um 1000. Kat.
ow, Berlin, Mannheim,
a (Stuttgart 2000) 786–791. –
III. öffnet das Karlsgrab. In:
hubert (Hrsg.), Herrschafts-
im ottonischen Sachsen.
998) 381–430.

) ragt über alles hinaus, es – so leitet der Hildesheimer
Eintrag zum Jahr 1000 ein.
esselben Jahres vermerkt er
es Grabes Karls des Großen
in Aachen. Zur Verehrung
r, entgegen der kirchlichen
r Gottesfurcht, die Gebeine
n lassen. Für diesen Verstoß
rafe des ewigen Rächers auf
Zeitgenossen wie Nachwelt
den überraschenden Tod des
Kaisers nach einer Erklärung.
nd auf das Jahr 1000 schrei-
t fand sie in dem vermeintli-
el Ottos. Als solcher erschien
ng, nachdem die Heiligspre-
ausgeblieben war, die Otto
nung des Grabes wohl einzu-
Sch.

Wieczorek - Hinz, Europas Mitte (2000)

tempus fuerit. quippe & futurus sit. Hac g̃ dei ratione. consiliog; hu
iusmodi genituram tẽporis uolentis creari. sol. & luna. & alię q̃q;
stellę. que uocantur erraticę facte sunt. Quotam partem tẽporis
notarentur. certa dimensione. quã rediret anfractusq; tẽporarii
sub numeri cõp̃hensionẽ uenirent. corporaq; siderea fabricatus.
assignauit uitalib; diuerse nature motib; numero septẽ totidẽ corpora.
Lunę quidem uxtẽrrã inprima circũactione. solis uõ inscdã. tũ luci
feri. & mercurii collocat ignes. in eo q̃ motu qui con curritq̃ sol
sticiali circuitioni. contraria tam̃ habeo circum fertur agitatione.
Quare fit ut cõp̃hendant se inuicẽ. & a se rursum cõp̃hendantur
hę stellę. Ceteros quoq; siderũ ortus. & progressiones. diuine rationis
ductu. digessit in ordinem. Cuius exornationis causam explicare
siquis uelit plus erit opere ipso. q̃ operis gr̃ã gr̃a sumitur. Verum hęc
sierunt. ad id quo de agitur utilia post exequemur. Jgitur singulis uniuer
sisq; apto. & decenti sibi motu locatis. ui delicet his. quę con sequens
erat tempore q̃uenire. nexib; Jutalib; ubi constricta corpora facta sẽ.
animalia. inperatumq; dixerunt. eaq̃ diuersę nature motus.
ab aplani.
obliquus q̃ directum eiusdem nature motũ uertens semet. ut pote
zodiac. aplanẽ. ẽstatis.
constrictus circum ferebat. parum maiore. parum minore circulo rotabant̃.
cuiusq̃ dimensum spatium q̃ agentia quę minore. que uõ maiore. tardiu.
ut pote ambitu circuacta plixiorẽ. Quade causa fiebat ut ex uni formi
eiusdem nature conuersione. que citius circuirent. ab his quę tardius circũ
lati
ferrentur. conp̃hendentia cõplendi uiderentur.
Omes quippe circulos eoꝝ. uniformis & in er
rabilis illa conuersio uertens inspira. & uelut sinuosum achanti uolum.
curuatio celi.
uel genuino.
Quia gemino & contrario motu ferebant̃. tum ipsa etiam cita & uolucres:
ea quę tardius a se recedebant. pxima semp sibi. ex consequutione faci
ebat. Atq; ut rationabilis. & consulta. hęc motuum uarietas. & moderato
usu quoq; notaretur. Omnium octo motuum pspicua esset chorea. ignium
lucẽ clarissimã dr̃ rerum conditor eregione scdi ãtra globi quã lucem.
solem uocamus. cuius splendore cęlum infraq; omia. inlustrent̃. numeriq;
exstaret omnium animantium. Hinc g̃ noctis dieiq; ortus. ex eodẽ semp.
& inenarrabili motu. rata factus alterna lucis atq; umbrarũ succcessione.
mensis uõ peruentus. cũ lustrato curriculo suo luna solem consequetur.
Annu cũ solẽ mensis anfractib; renouat exordia. Caeterarũ uero stellarũ
uitę
circuitus. neq; notant neq; dinumerant homines. exceptis paucis. neq;
philosophis.
intelligunt discursus. erroresq; earum temporis esse gentiurã. inquo sit
admiranda uarietas tẽpoꝝ. cęlestes tramites un diq; stellis uarianib;
pluuiis.
Est tamen intellectu facile. q̃ pfectus tẽporis numerus. pfectũ annum
cõpleat. tunc demũ. cũ omnium octo circuactionũ cursus p̃ acti. uelut
ad originẽ atq; exordium. circũactionis alterius reuertentur. quã semp
idem atq; uniformis motus dimetitur. Quã ob causã cętera quoq; nata sẽ

Paris BN. Lat. 6280. f. 7r°

Latin 6250
7

Lat 6280
7

sola pceptibilib; reb; cui modu sit · dñs y intellectus ei qua ideas uocam. Recordatioe uo
reb; delibauuis h e hisq; pcepu artificialib; y theorematib; pcipiunt. Credulitate
porro sensilib; scit q ocul aurib; ceteq; sensib; cophendunt. Aestimatioe ficta comunicq;
y imaginarii reb; q uera uero simulata multu a ipis qua sensib; assequnda. qa nebul
ge hn. nn. subsens nros uenit. sy ta scientia qua opinione y ota nre discernimus.
Sm uo ut qb; da uidet mgt uera opinio. ab intellectu nich differt. Nam. Multp
qppe secte sit philosophor qua certu e innatas rep putasse corpora. Cuq intelli-
gibile gen id ideam pene suboculo ostauisse ducen. Intelligibile spem semotam
a sensib; mse ipsa locata. sine ortu. sine occasu. q nec recipiet inse qcqua aliunde.
nec ipsa pcedat ad aliud qcqua in uisibile mta innuenta inuentioi animadusioq;
pspicua. e sequnt adduta. Porro q abb; scdm e natuu. sensile. sustentabile. e si-
sten aliq in loco. Et in rursu cu imutatioe atq; inertia recedens. sensib; y opinioe no-
cendu. Quo loco uult intelligi scdam spem q nascit cu opifex e capit aio fuu opis
imaginta effigieq; mtu locata uxta eande formam q agillu e. Id g e sistere aliq
in loco dic. y in rursu cu imutatioe y inertia recede. Preclare. de molitione qppe
statue forme q mtr sequt necesse e. y ad alia statue e locatioe reuocari ac re-
duci. Sensib; aut nocenda dic hac spe. quia i ipsa forma opis spectacu octis uidet.
Opinioe uo noscenda q. mens opifices nde certo excplan nisi ferat hanc spe sy exp
pa mte hausta p uias. T cu gnis ee dic loci. Puto eu dignitatu respectu e tui gnis
dicisse siluam. Quippe secta spes id natua mutuat substa d spe principalis q sim ortue
y ena censeta ideq; noe. Silua dinu exnatua spe sumit species p in corporea
intelligibiliq; simulachra sep ande. Vt q sine gnatioe e. y inutu t q necesse e
ea locu statioeq; ee quelut receptaculu corporea spetu q ste mbra mundi. ut
uidet ppe oib; indissolubilis y eterni. Ipsa g in mortat e. sy hn q parum in ea de
gnio dat substa. De in p gdien mira q da ani e cepatioe dic ipsa sine tangentu
sensu tangi. Quippe ome q tangit sensile e y sensib; subiacet. Quicqd g tangit sensu
sentiat necesse e. Quo m g possum dicere aliqd tangi q exnata sua minime con-
tinuu e? Vide altitudine pectoris y ut breui elocutioe suspicioe mta sue d silua
reuelauerit. Omne certe q alicui simile e. ex simili suo recognoscit. Uto g certe reu
diffinitaq; certa y d finita e cphensio. sic incerte minimeq; definite incerta
y indefinita suspicio fit necesse e. Quia g sens certa y diffinita q rerum sens e.
qppe habentiu figas y qualitates. necesse e ar cophensioe eas certa diffinita q ee.
Sy eni silua indiffinita re e. uel fit imaginatio. Sine sensu g fit tam euanida
q da ei attrectatio sine tragio. Nec ipsi mage qua eor q mt ipsa se corpor. Que
e sentiunt suspicio nascit ipsa sentiri. p prea q ex his spes qua recip formari
cu sit in formi uidet. Itaq; sens q de spetu in silua e statuta. clare e. Ipsi aut
siluestri spes subiacet obscur y e sens p ea qua sens e. Ergo q siluestria q de sentiunt.
silua uo minime sentit nata ppa sy ppe siluestria. cu hude sentiri putat. sic
hui modi sensu incere. Preclareq; dictu silua sine sensu tangentiu tangi q piuo
sensu minime sentiat. Vt si q sic dicat tenebra q q sim sensu uidri. No eni p in
sensu usu hois tenebra inuen, inuenta. ut cu soler inueri rel colorata dilucida
q sy ctraria passioe y amissioe atq; indigentia eor ouq oculi uident. Se eni

a corpa tam p fecta & mua ni sunt. Quo cameta dic p semet ee in tellectum

b substam. dr uo loqui uocat ea uo regione quanda suscipi entu

c ut pote infer mis & figura carens mata ratione sua. Animume igit cu sensu

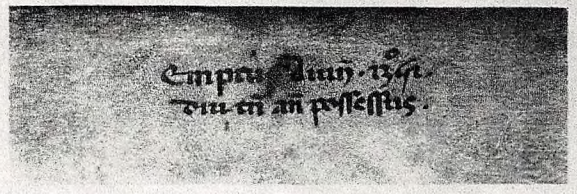
Paris BN. lat. 6280. f. 71r

Latin 6280
71

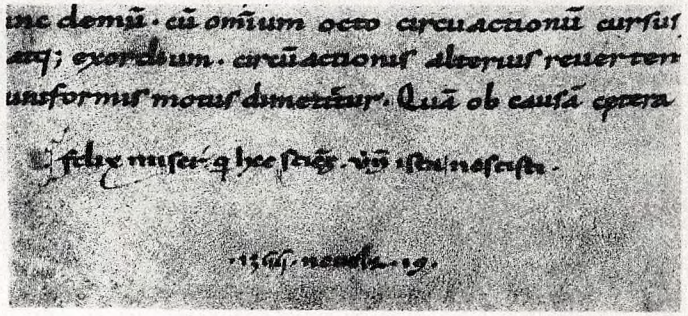
lat. 6280
71

P. de Nolhac, Pétrarque et l'humanisme

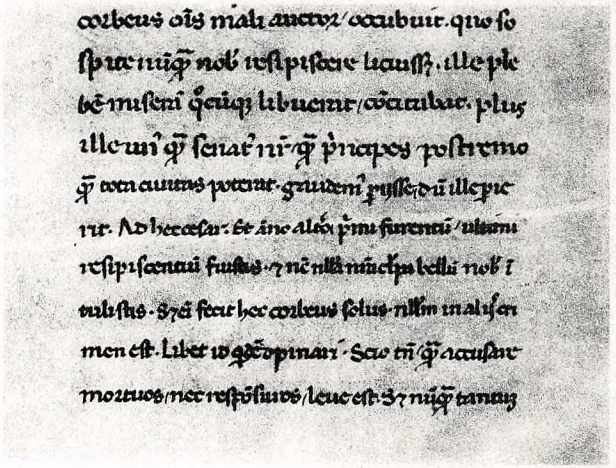
Bibl. d. l'ecole des hautes études, fasc., 91
(1892)

NOTE D'ACQUISITION DU TITE-LIVE
Par. lat. 5690. Fol. 367.

NOTE DATÉE SUR LA TRADUCTION DU TIMÉE
Par. lat 6280. Fol. 7.

IMP. BERTHAUD, PARIS

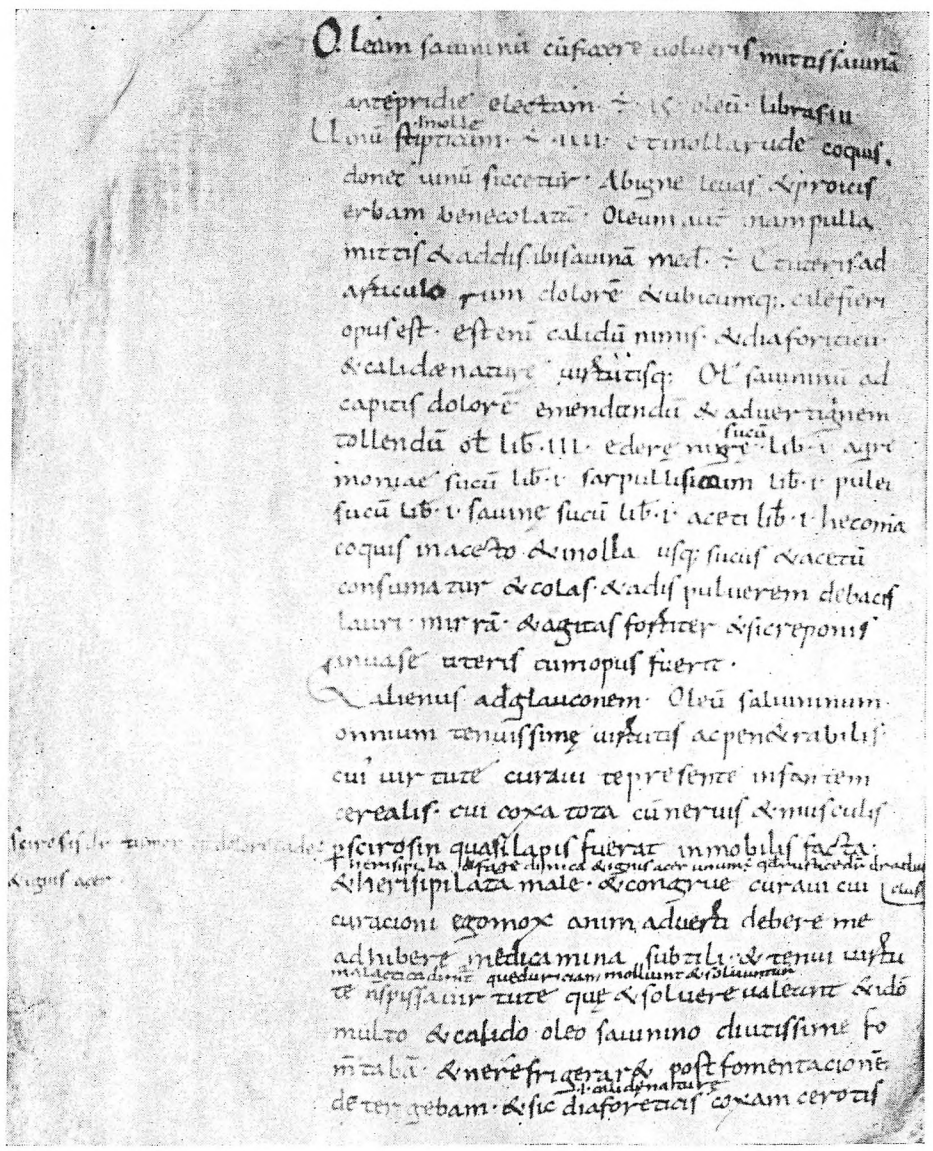
RY

enth century)

er in the early
have been scat-
ote 223). This
ripts of Fleury;
l of the folios.
g *Oleum Savin-*
nally from clas-
hy, etc.). Note
line 18.

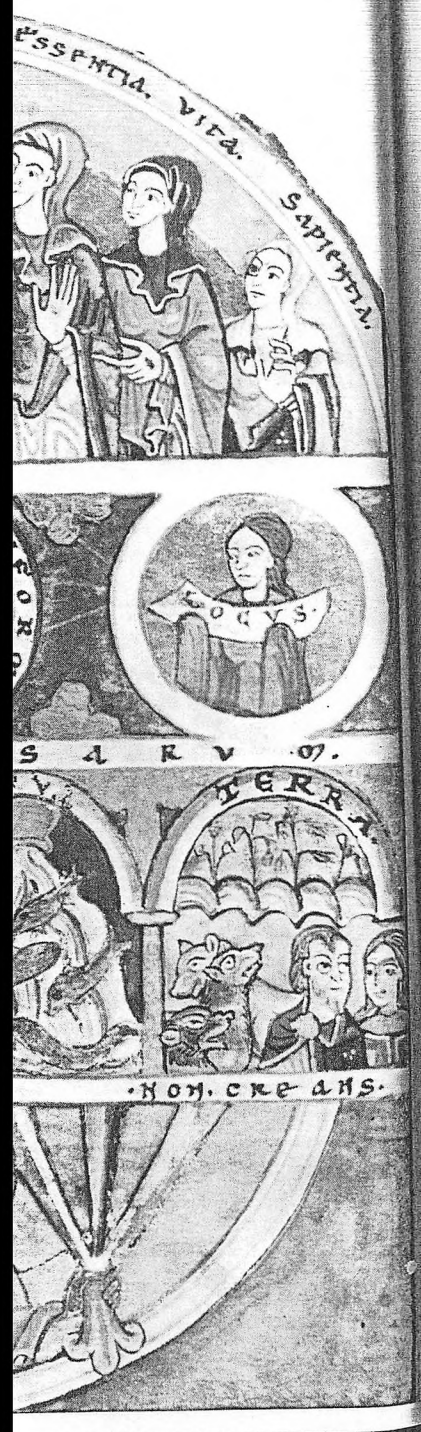
Ans Fleury

Paris BN. lat. 6400B, fol. 82

Loren C. McKinney, Early Medieval Medicine with special reference to France and Chartres, Publications of the Institute of teh History of MedicineThe Johns Hopkins University 3rd ser. vol. III (1937)

Arch. d'hist. doctrinale et litt. du m.à 28 (1953)

Paris BN. lat. 6734

vins, attributs et
de la Bonté, de
les définit aussi
s êtres visibles et
que l'on connaît
st, mais qu'Il est,
hensible, et qu'Il

s les théophanies,
ble avant l'Incar-
vélé à la nature
ble et intelligible

stème se heurtait
uche du disciple
x Idées de Dieu,
rde de contredire
t, mais déforme
assez surprenante
ent éternellement
ıpréhensibles aux
ne. Les anges ne

inus facere in ipsis
untur esse, quoniam
ur et intelliguntur
et Sanctę Trinitatis
nter ipsa et causam
m omnium principia
entia, per se ipsam
llectus, per seipsam
per seipsam magni-
x, et omnes uirtutes
ordo omnium rerum
quę Deo proxima est
nentur. Quecumque
nque essentialiter et
tię subsistunt...
um inuenitur, que a
ia in summa causa

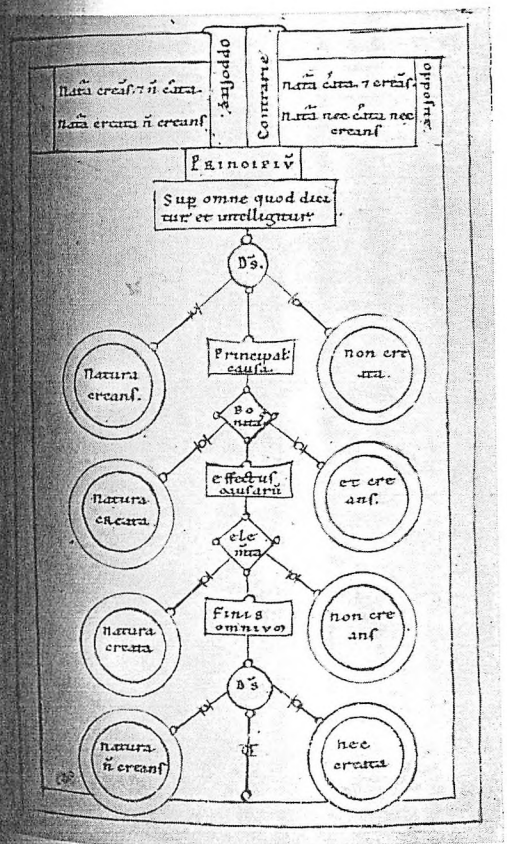
creature incompre-
anias... Theophanias
ritudine cognoscitur
iam ipsa Dei natura
ux inaccessibilis.

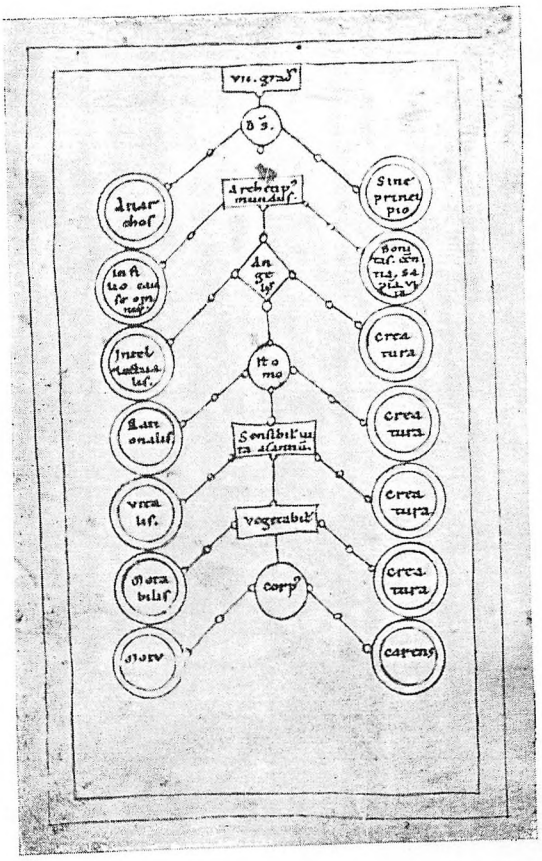
Paris, BN.

Lat. 6734

= fol. 3r

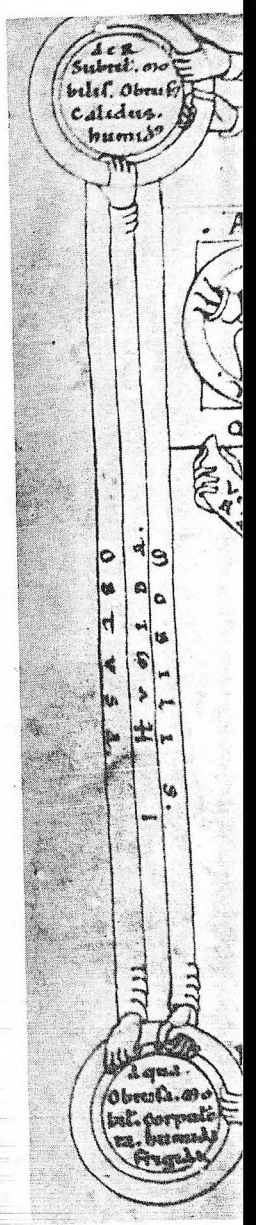

Lat. 6734

Paris BN.

Paris BN. lat. 7099, fol. 25r

INCIPIT LIBER SECUNDUS AD VIRTUTEM SERENI

Phoebe salutiferum gestamen inserere carmen
Inventumque tuum precor commitere favore.
Quo potens arcus [illegible] quo tradere [illegible] urnas
Et stirpem mediis manes revocare [illegible] cultos.
Quo celis egeas quo regna quo [illegible] eundas
Quo quali placeas vestis subpelle latentis
Tempestas cesset ut pridem tepla [illegible]
Devellens errores ostenta [illegible]
Hic adsis [illegible]
Sit mihi [illegible] [illegible] papiri. APOLLINARIS
Dicta [illegible] [illegible]
Hic [illegible] [illegible]
Vel que sepulcra cernens graminea [illegible]
Tilie nectus vel corno et arbore [illegible]
Et alia que potens urna sup[illegible] locabo
Ac ne illud mireris [illegible]
Et [illegible]
[illegible]
[illegible]
Et [illegible]
Et [illegible]
Et [illegible]

Latin 7099

2520

Ana libri drag. ii. Spica drag i. Mel dispumatū fialas iii.
Aquā fortissimo fialas xxx. confici ut mos ē. ut [illegible] clara
& sinapissit potui dandi. & de die in die ieiuno bibat post
cibū & multas salutes in corpore operatur si uno mense hoc frigis
In mense aprili maius in hac potione absinthii & omia q̄ sup̄ dixim.
In mense madii libstici. & omia ut sup̄. In mense iunio urticā & omia
ut sup̄. In mense iulio ut calamandrei. & omia ut sup̄. In mense aug plantā
ginis radicē & omia ut sup̄. In mense septēbr agrimonia & omia ut sup̄.
In mense octob q̄q folia & omia ut sup̄. In mense nouēb nulle folia
In mense decēb pomā de spina alba & omia ut sup̄. In mense ian saturēiā
& pulegiū & omia ut sup̄. In mense febr laurū bacas & corticē & omia

℣ Ad febres. Tolle tres mīsuras fenuculi scdm tres nodos i q̄libet
digiti abscisas cū dom oratione & credo īdm. & da bibere febr.
℣ Ad caducū morbū. Si assit cū cadat p̄mo ut scdo. circina terrā
in q̄rtū pedes man & capitis tangant. & tolle terrā de illo cir
culo siue q̄drato ut q̄libet q̄q̄ unguia. & [illegible] illi nescienti ungues
pedū & manuū circūcide. & ad collū ei pende. & deinceps p viii
dies dato ei p̄dictā terrā bibere. sanabit. ℣ Ad caliginē oculoy.
Gūmi hedere sume. & punge. ℣ Ad guttā & ad ūginē capitis. Sume grana iumperi mata & pistata coq̄ in aqua. & cū
illa aq̄ supfunde corp̄ tuū. Hoc facto colloca te lecto in lecto dor
fudes. cito sanaberis. ℣ Ad ficū seu sit in uentre ut infundamo.
Accipe testas coclearū. & cū de facto puluere in te cū lardo
fariat & current es. ℣ Ad guttā. Sume radicē tropium

Paris BN. lat. 7099, fol. 40r

Latin 7099

40 R°

609. 6.

...RAT. C. ...OGOPTI

...OGENERE ORATOR...

...ratoꝝ genera esse dicuntur. tam quã poetarũ. Id sequs est. Nam ...rium est multiplex. Poemata enĩ tragica. comica. epica. melica etiã. ac dithyrambica quo magis é tractatũ alatinis. suũ cuusq é diuersũ. reliquis. traq & intragedia comicũ uiciosum é. & incomedia turpe tragicum. & incertoris suus é cuusq certus sonus. & quedã intellegentibus nota uox. Oratoꝝ autẽ siquis ita numerat plura genera; ut alios grandis. aut grauis. aut copiosos. alios tenuis. aut subtilis. aut breuis. alios eis intersectos. & tamquã medios putẽ. hominib. deerit aliquid. dẽere parum. Inre enĩ qd optimũ sit quæritur. in homine dr qd é. tra lucẽ dicere. & ennũ sumũ epicũ poetã. sicut ita uidetur & pacuuium tragicũ. & ceciliũ fortasse comicũ.

Oratorẽ genere nondiuido. pfectũ enĩ quero. unũ é autẽ genꝰ pfecti. aquo qui absunt. non genere differunt. ut ego emus abaceio. Sed incodẽ genere nonsunt pares. QVID SIT OPTIMꝰ ORATOR

Optimus é orator. qui dicendo animos audientiũ. & docet & delectat & pmouet. Docere debitũ est. delectare honorariumꝫ pmouere necessariũ. Haec ut aliꝰ melius quã aliꝰ concedendũ é. Verũ id fit non genere. ſ gradu. Optimũ quidẽ unũ é. Cui proximũ qd ei simillimũ. Cæquo pspicuũ é. qd optimo diſ simillimũ sit. id ẽ deterrimũ. Nam quo eloquentia constat ex uerbis & ex sententiis pficiendũ est. Vt pure. & emendate loquentes. qdẽ. latine. uerbo. ꝓprea & ꝓpo. & translato. elegantiã pſequantur. inp̃is. Vt lautissima eligamus. Intranſ lati. ut simul etiã ẽ secum uerecunde utamur alieni. Sententiarũ aũt itidẽ genera sunt. quot dici esse lauclũ. Sunt enĩ docendi acute. delectandi quasi argute.

Paris BN. lat. 7383, f. 11v

Latin 7347

lat. 7347

Chatelain, Paléographie Pl. XX a 1°

munitarū causarū genera tenuerit. ¶ Quod qui nō face
ret si cupiat ubior ee. nonposse habeatur sane orator. & de
minoribus. Magno autē oratori etiā illo modo. sepe dicendū
ē. in tali genere causarum. ¶ Ita fit. ut demosthenes. cere
posse summisse dicere. elate. lysias fortasse nonposse. Sed sic
eodē modo putant exercitū in foro. & in nonnullis. tēplis quę circū
forū sunt constitutio. dici pmulone decuisse. ut si de re pu
ta. adunū iudicē diceremus. ui eloquentię sua facultate
in rei natura metiuntur. ¶ Quare quo nullo sermo
ne inebriut. parū se ipsos attice dicere paratos neminem
nrm dicere. altos neglegamus. ¶ Sanus enī ut res ipsa re
spondet cū aut non adhibeant ad causas. aut adhibita de
rideantur. Nā sinderentur. eēt id ipsum atticorum.
Sed qui dici a nobis attico amore uolunt. ipsi autē se nonorato
res esse pfitent. si tereti auris habent intellegenti. iudicii. tāq.
ad pictura pbandā adhibent etiā insci facienci cū aliqua sol
lertia iudicandi. ¶ Sin autē intellegentiā ponunt in au
diendi fastidio. neq. eos quicquā excelsū magnificū. q. delectat.
dicant se qdā subtile & politū uelle. grande ornatūq. tremere.
Id ū desinant dicere qui subtilit dicant. eos solos attice dicere.
Id est quasi sicce. & integre. et ample. & ornate. & copiose. cū
eadē integritate atticę. ē. qd dubiū ē. utrū oratione nrām to
lerabilē tantū. an etiā admirabilē cupiamus.
Non enī ia querimus. qd sit attice. & quid sit optime dicere.
Ex quo intellegit. quo greci. oratę pstantissimi sint. ii q fuerint
athenis. Eq. autē princeps. facile demosthenis hunc si qui uniuersi.
eū & attice dicturum & optime. utrū quo attici nob ppositi
sint. admirandū bene dicere. id sit attice dicere.
Sed cū in eo magnus error ē & quale esset id dicendi genus putau
mus suscipiendū laborē. male studiosis. mihi quidē ipsi. nnecessariū
Conuerti enī ex atticis. duos eloquentissimos nobilissimas oratio
nes inter se contrarias aeschini demosthenī. Nec conuerti ut interpres
sed ut orator. Sententias idē & earū formas tamquā figuras.

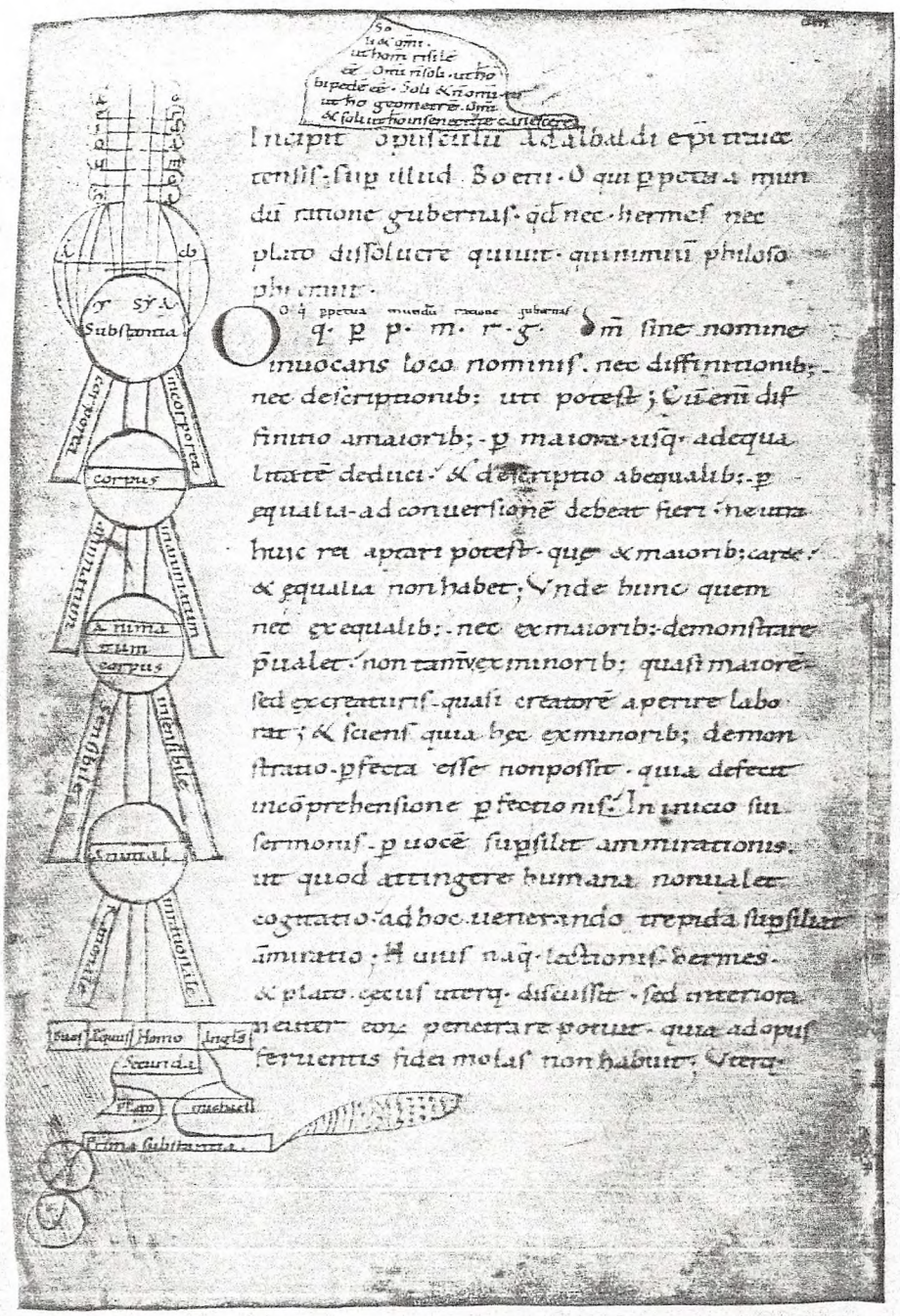
Bibliothèque Nationale

CICERON, Opt. gen. or. — Paris, 7347 (saec. XI)

Chatelain

munitate causarū genera limauerit. ¶ Quod qui nō fa
cet si cupiat ubior ee. nonpossit habeatur sane orator p de
minoribꝫ. Magno autē oratori etiā illo modo sepe dicendū
ē. imali genere causarum. ¶ Ita fit. ut demosthenes. cerce.
possit summisse dicere. elate. lysias fortasse nonpossit. Sed sic
eodē modo putant exercui inforo. & inomnib; tēplis quę circa
fori sunt constatio. dici pmulone decuisse. vt si de re pu
ta. adunū uchicē diceremus. ui eloquentię sua facultate
n rei natura metiuntur. ¶ Quare quo nullo sermo
ia inerebruit. parū se ipsos attice dicere. parum nemine
nrm dicere. altos neglegamus. ¶ Sanus enī ut res ipsa re
sponderet cū aut non adhibeant adcausas. aut adhibita de
rideantur. Nā si rideremur. eet id ipsum atticorum.
Sed qui dici anobis attico amore uolunt. ipsi autē se nonorato
res esse pficere. si cereus auris habent intellegensq; iudiciū. tāq;
adpictura pbandā adhibent etiā inscitiā faciendi cū aliqua sol
lertia iudicandi. ¶ Sin autē intellegentiā ponunt in au
diendi fastidio. neq; eos quicquā excelsū magnificiq; delectat.
dicant se qddā subtile & politū uelle. grande ornatūq; detrectare.
Id ū desinant dicere qui subtilē dicant. eos solos attice dicere.
Id est quasi sicce. & integre. et ample. & ornate. & copiose. cū
eadē integritate atticoꝫ ē. qd dubiū ē utrū orationē nrām to
lerabilē tantū. an etiā admirabilē cupiamus.
Non enī iā querimus. qd sit attice. sī quid sit optime dicere.
Ex quo intellegi. quo grecoꝫ oratoꝫ pstantissimi sint. ii q fuerint
athenis. Eoꝫ autē princeps facile demosthenē hunc si qui intel
ēt. eū & attice dicturum & optime. utrū quo attici nob ppositi
sint. adimitandū bene dicere. id sit attice dicere.
Sed cū in eo magnus error ē & quale esset id dicendi genus putau
mihi suscipiendū laborē. male studiosis. mihi quidē ipsi nnecessariū
Conuertī enī ex atticis. duoꝫ eloquentissimoꝫ nobilissimas oratio
nes inuicē contrarias aeschinē demosthenē. Nec conuerti ut interpres
sed ut orator. Sententias. ideā & earū formas tamquā figuras

Héliog. Dujardin

Incipit opusculu Adalbaldi epi traie
tensis sup illud Boeti. O qui ppetua mun
di ratione gubernas. qd nec hermes nec
plato dissoluere quiuit. quominus philoso
phi essent.

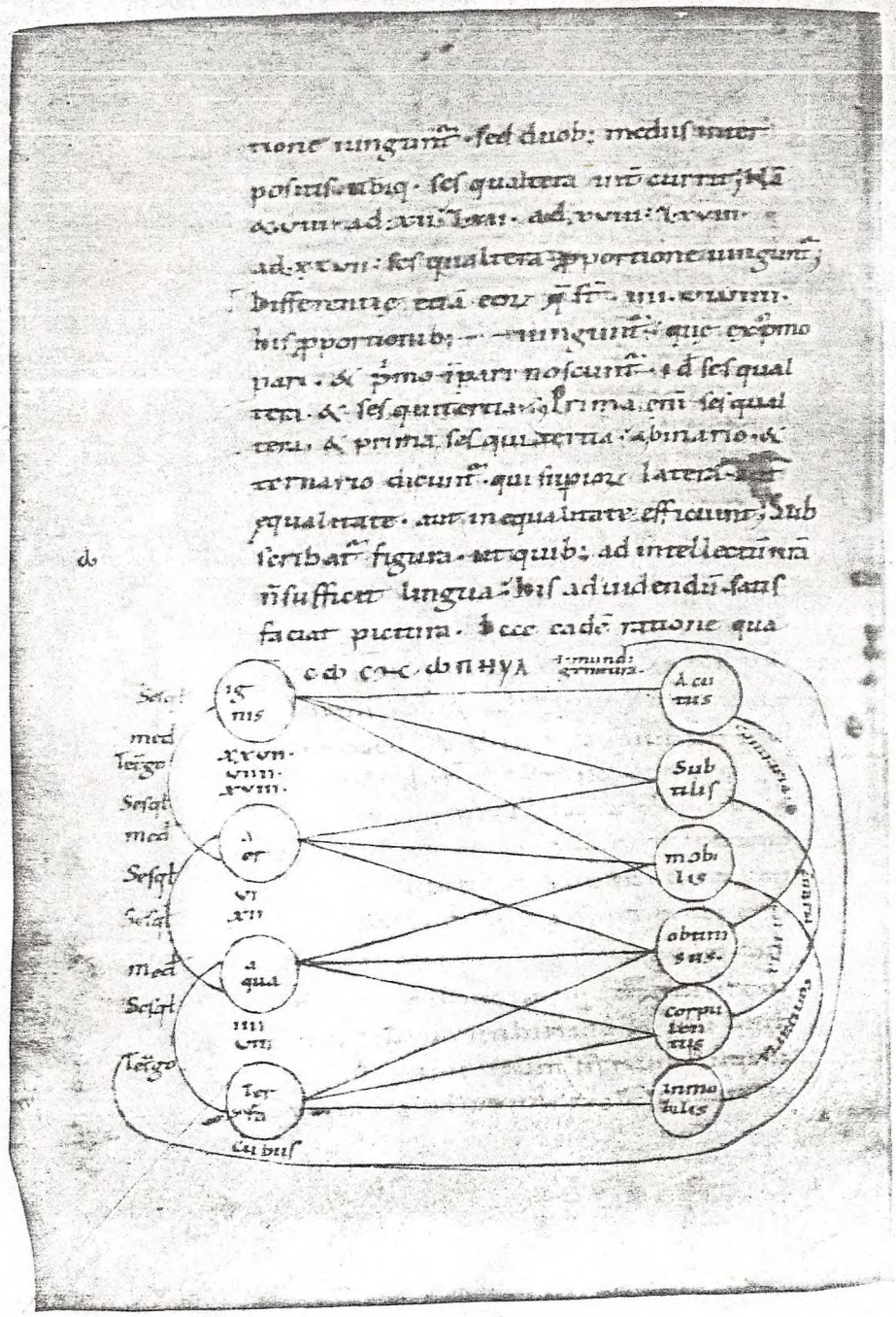
O qui ppetua mundi ratione gubernas Tu sine nomine
inuocans loco nominis. nec diffinitionib;
nec descriptionib: uti potest; Cuiusmodi dif
finitio maiorib; p maiora usq; adequa
tam deduci. & descriptio abequalib; p
equalia ad conuersionem debeat fieri. neuma
huic rei aptari potest. que & maiorib; carent.
& equalia non habet; Vnde huic quem
nec ex equalib; nec ex maiorib; demonstrare
pualet. non tamen ex minorib; quasi maiore
sed ex creaturis. quasi creatore aperire labo
rat; & sciens quia hec ex minorib; demon
strando pfecta esse nonpossit. quia defecit
ueo prehensione pfecto nis. In uno tu
sermonis. p uocem supplet ammirationis.
ut quod attingere humana nouiales
cogitatio. ad hoc uenerando trepida supplet
ammiratio; Nunus naq; tecthonis. hermes.
& plato. ecus utrq; discussit. sed interiora
nemo eoz penetrare potuit. quia ad opus
feruentis fidei motus non habuit. Vtrq;

PARISINUS LATINUS 7361
F. 46v

Photo B. N.

Huygens, in: Sacris erudiri 6 (1954)

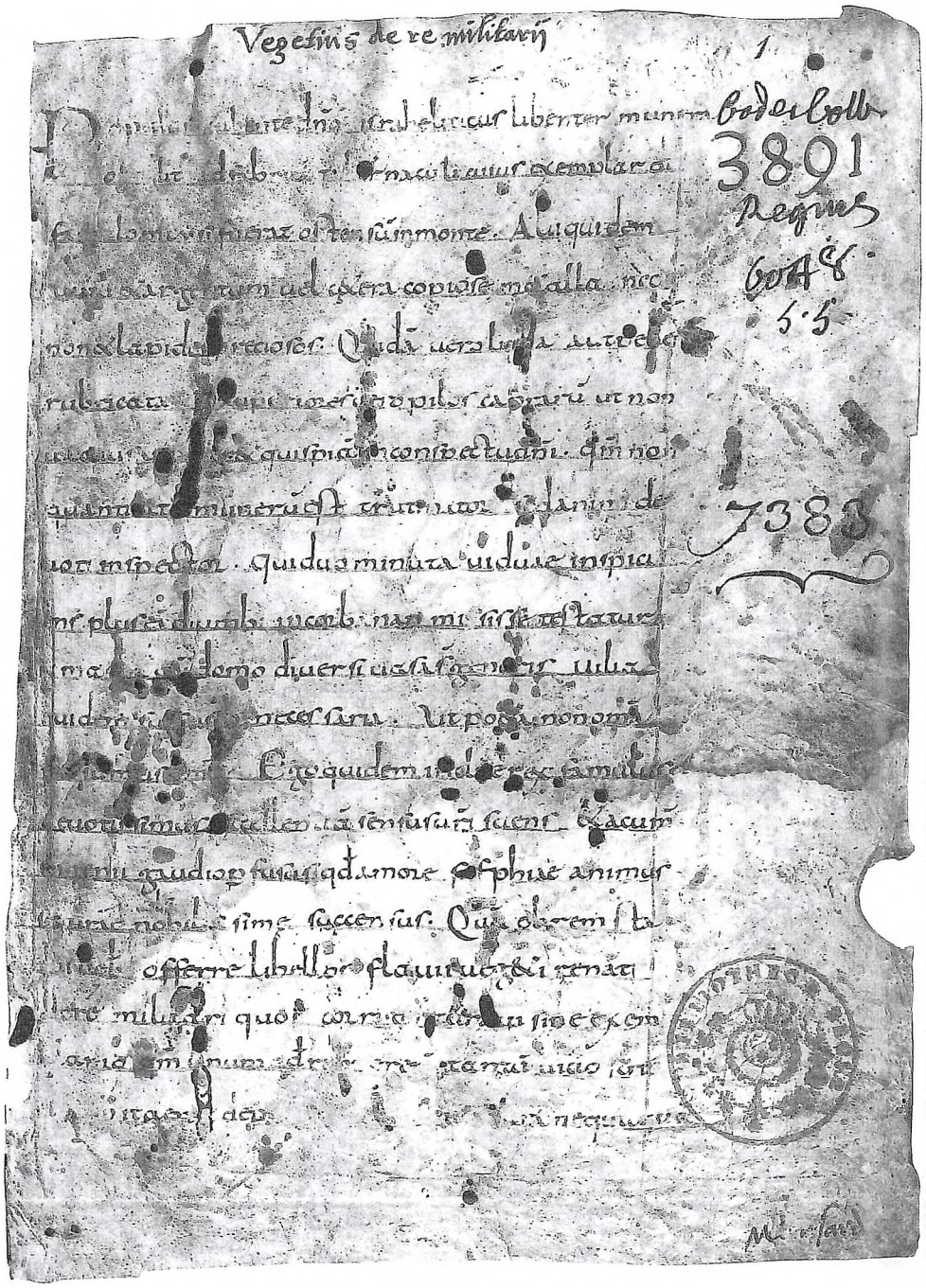
ABBILDUNG IV

PARISINUS LATINUS 7361
F. 51v

Photo B. N.

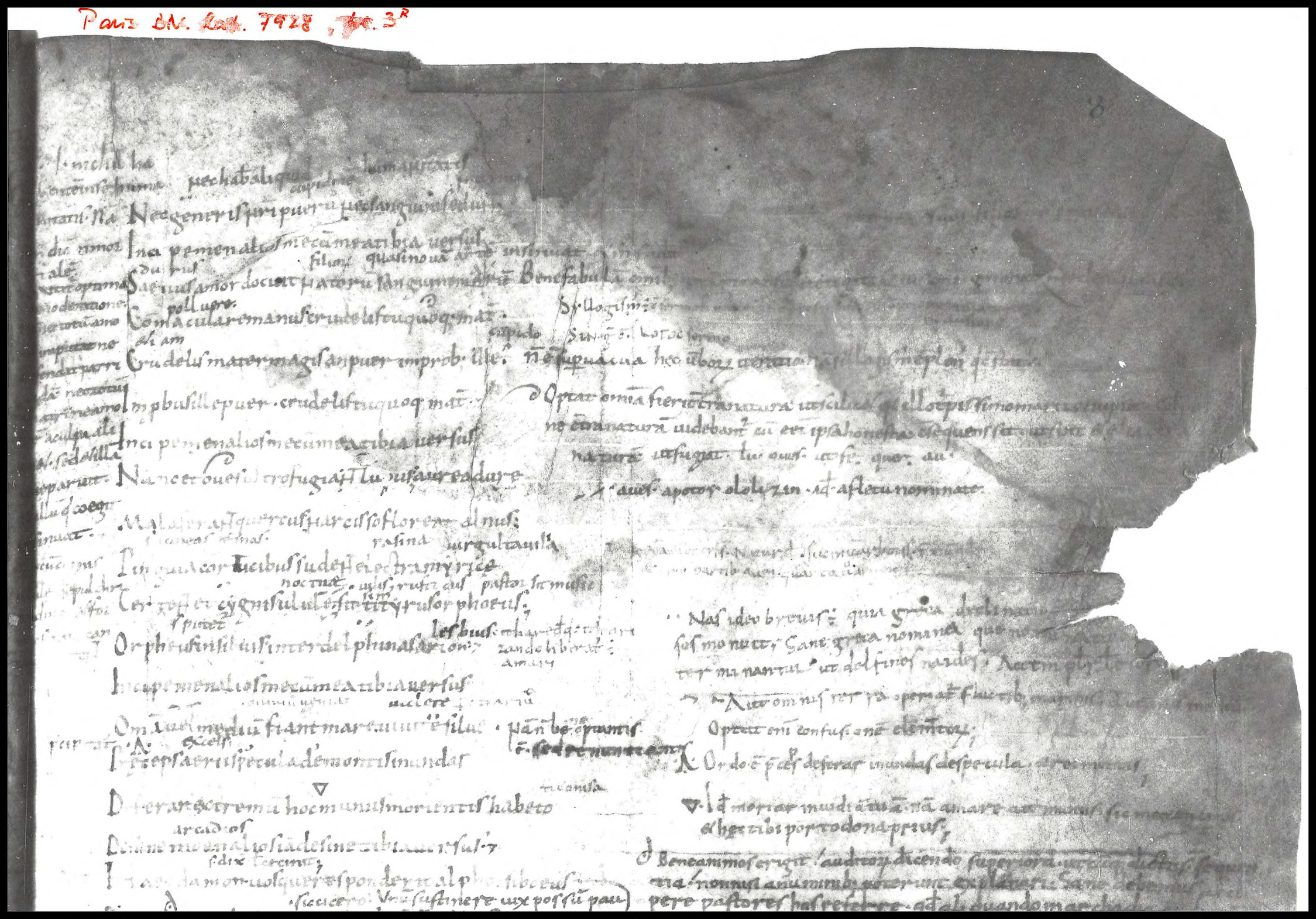
R. B. C. Huygens, Na.e Kommentare zum Oqui perpetua ..., in: Sacris erūdiri 6 (1954) S. 373–427

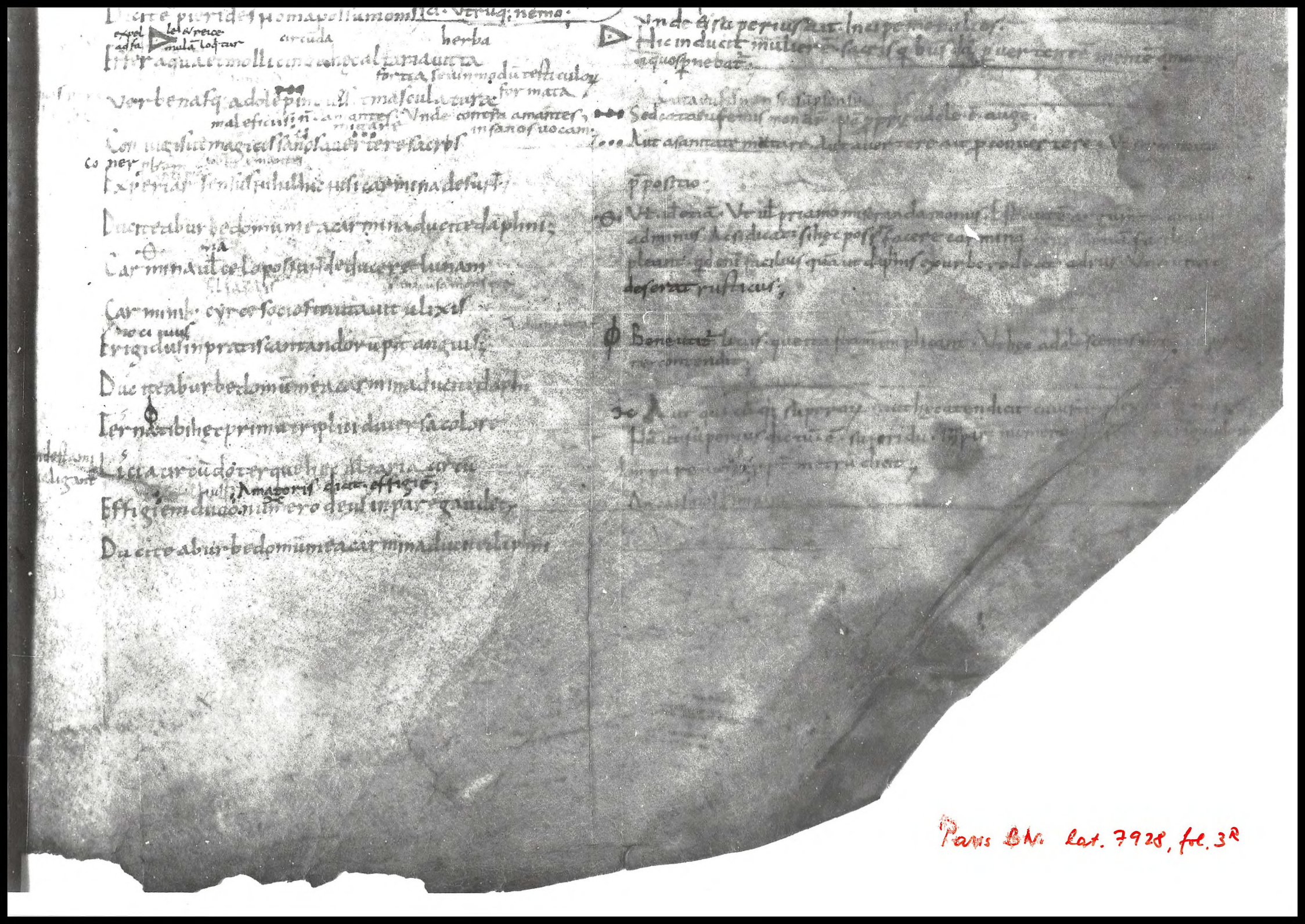
Pl. 6. Paris, BnF, lat. 7383 (Q), fol. 1r

M. Rael I. Allen, Facsimile
CCCM 169 (2002)

Paris BN. Lat. 7928, fol. 3r

Par. BN.
PaA. 7928

Paris BN. lat. 7928, fol. 3R

Par. BN.

Pal. 7928

Chatelain, Paléogr. Pl. 85
PL. LXXXV

Carmina infernalia .i. carmine illa uindicta magi
cam artem aperiebant ante infernorum secreta deprecabantur;
coniuratur ne honesto uocabulo turpitudinem suam celarent. Sic iuuenalis. cecropia solent baptre lassare cocyton.
Hec intellegi candidam horatio commisisse secreta sacrificiorum que ille irridens uulgauerit.
Sine causa iuuenis magistratus metuit annis
Nec tenerae animae demissa parentibus horret
In carmina discentem adhuc laboris ferendos.
Sabinas pelignorum more taboppido .i. magicas
Quid prodest olim heredi adhibuisse peligni anus magis mor
talibusque herbis carminibus suis ante maleficii liberarent et
quid prosint tibi miscuisse uenenum uxori mea.

uid obsecratis auribus fundis preces.
turba candidae respondentis et uenia denegantis.
Non saxa nudis surdiora nauitis
ac siliceae quaequae aures meae adprecentur
Neptunus alto illa tundit hibernus salo.
seu mari posuit
Quae coniecta cupidinis sacris dat intellegi candidam horatio commisisse secreta sacrificiorum gille uulgauerit irridens. contra autem sacra cupidinis ea dicit quae male facta quis sibi possit ad amorem ulterius conciliare. liberum autem atque cupidinem quia obnoxius nulli sit deorum ipse deluserit. Vnde maro. nec patris summi qui tela typhoea temnit;
In utus uterius eris cotycia
deris fff sacrificia
Vulgata sacrum liberi cupidinis.
tibi ame. tare
Et esquilini pontifex uenefici
monstrat ubi eruti sepulchra mortuorum quae colebant ueneficio animas excitare;
Et esquilini pontifex uenefici
pueneficii
.i. ubi me sine uindicta urbis tribulata fecerit.
In pune ut urbem nomine impleri meo.
pontifice aut quasi consorem qua pontifices delacris uehebantur. Esquilini autem dicti sunt esquilinam portam erant monumenta in agger. in qua candida magica secreta nocturnis consuebantur. aut pontifex potest ipsa;
Quid proderit olim strasse pelignas anus
ipsa fuit sere urne soluant aloco monstret armagica discedent aut uiros dua
Velocius ue miscuisse toxicum
puelocissimum ut moriar
Toxicum a uenum efficax coget fingere inde tinguantur;
Set tardiora fata te uotis manent.
ad hoc reseruaris ut maiora supplicia
In grata misero ut adducenda est inhoc
plenare diu sac labori
ppchog. ob hoc ingratum solusti ut ires. ut ad maiora supplicia reserueris & dispoenas luctas
Nouis ut usq; supperas doloribus.
sepelin ire supperet ut ires non iis supplicium. supperas .i. ea clas ut sufficias ad nouos dolores ferendos.
O prae quietem pelopis unde patet. gemmi tellu percipraue immane pque uiri
Luxu opulente animum sepe sepp offendat
Egens benigne tantalus semp dapis.
nutrimo. fratre nutriue.
O prae pmetheus obligatus alti.
sisiphi. adhanc causam punit quia secretum suum in feros boues igneum occultum percipraue quod multum abeo poscebat.
O prae supremo conlocare sysiphus
plutonis
In monte saxum. seduetam leges iouis.
prabis percipere tem fluctus
Vales modo alta desilire turribus.
forti
Modo ense pectus norico recludere.
Et frustraque uincula gutturi nectes tuo. sine causa uel dis ligare uinculo tui gutturis quia mori eris;
ERICA PECTVMENE
Et asticiosa tristis aegrimonia.
ingni hil placere. angor tristitia quae fastidiat tot supplicia dedream.
Vectabor humeris tunc ego inimicus equus.
insultabo P.
cuius quae ero superbi inimici mei ni te uectabor eq; equitabo.
Meque terra cedet insolentiae.
tyra inhac uindicta nec quiet meu gladiu
quinque potentie
efficaciae marriquis insolentiae intellego posteri & insolentiae quasi nouae potentiae intellegendi
Anque mouere cereas imagines
Vt ipse nosti curiosus. ee polo
de equasi stellarum choro
Diripere lunam uocibus possim meis.
Possim crematos excitare mortuos.
desiderii amore amoris uenena miscere
Dicidenque temperare poculum.
explorem magice scilicae
Plorem artis unde nil habemis extrus.
Merrum sufficium.

Quae arte quibus possis carminibus ciclunam celo deducere. quia per infernos mouet. amores inter a. adiustitiae nihilne posse putare de plorare.

·Q·HORATII FLACCI EPODON EXPLICIT · INCIPIT CARMEN SECVLARE QVOD PATRIMI ET MATRIMI CANTARVNT

INCHORO APOLLINARVM ET VERORVM · AD APOLLINEM ET DIANAM · PROSEVTICE TETRACOLOS ;

Phoebe · siluarumque potens diana
quia de sol accipit eadem luna
Lucidum celi decus · o colendi
ut per pueros dicere dis carmen per centum & decem annos
Semper · & culti · date quae precamur
ludis secularibus.
Tempore sacro · trinoctio quo res dies & noctes celebrabant festi ludi. ut per pueros ac puellas quo lucli celebrantur;
Quo Sibillini monuere uersus
.i. hoc per pueros ac puellas per centum & decem annos ludos ita celebrarentur;
Virgines lectas puerosque castos
Dis quibus septem placuere colles. Dicere carmen.

Carmen hoc ideo dicebatur seculare quod per centum & decem annos
ludi celebrabantur tribus diebus totidem noctibus. Metri
saphici. quartus dipodia. Dicebant autem hoc carmen secularibus
ludis quos celebrabant augustus in capitolio post centum & decem
annos. uirgines & pueri precabantur;
Hoc carmen seculare inscribebatur. Cum ludi seculares ludos cele
brarent augustus. sectum rerum prisae religionis auspicibus pueris;
frequentes in capitolio cantarunt. Dicebant autem hoc carmen augustus diuus ea
tunc repute. bis ait cepere uenire ingeorgicis. Vos o clarissima
mundi lumina. his enim regitur. annus fertur rerum. caloresolis
pdiem. humore lunae proferens. Ergo dicunt solem & lunam qui
apollo & diana. unde & deliane arcus assignatur. ex similitudine
inscientis lunae;

Cum prima post bella carthaginis libenter a deo bris sibillinis iussu ei ut deberi
patres acciperent ludi per stipes mercurium. hoc ait ludi celebri usserunt
ut nobiles liberi in capitolio hoc carmen canerent;

Hor. C. 143)

recueil poetique, 2 vol. en 1 gr. in 8 : XI/XII - XIV

Lat 7978, ff. 1-69 = œuvres de Horace,

M. Olsen : H XIe-XIIe s ; orig. Allemagne →
f. 69 vo, ex-lib Servais de Seligenstadt, St Marcellin et Pierre
Lyon, 12e s. (Ch. Officialité (Mair))

Par. BN.

(ff. 34-69 v = Sermons)

début Horatius, De arte poetica epistula ad Pisones

BIBL. NAT. PARIS 7857Lat. 7978, f. 1v°
SERVICE PHOTOGRAPHIQUE
REPRODUCTION INTERDITE

Lat 7978

BIBL. NAT. PARIS 7857 Lat. 7978, f.9
SERVICE PHOTOGRAPHIQUE

Claudii Fauchetii regii consiliarii curia monetarum Praesidis
Fr. Collect. 1829. Regius 5621 [illegible]
MELIORANT OLOSAE SOLES IOVENALEM &

Satura genus est lanae. id est lex. et farcimen multas acuarus frugum generib. plen. quo ea[illegible] fercula onerata inferri. Dicta satura mixta. id est abundans. Inde in liberi pueri chori ministri uno ore apulei plena lances appellentur. Inde et satura dicitur carmen quodammodo varia et grave carpe et omnia sua plena. Et ideo satyros fuisse vocatos; putamus quasi omnia mentiri. et quia membrorum deformatione alios imitando; ridendo volunt corrigendi ostendere. Abdignatione autem coepit. ex qua vita ferre ipsum; Cum quae omissa luxuriemur inscribendis carminib. nisi ego semper ridebo. et risu scribam. Et bene risu redargumento corpus vitiis alienum. quod nulli debere putare. Inde poetae satyra serpentum hunc morbum accepit. et ex eo frenis. satyra abundare videtur. Thesida nonam possessionum. vocasse ideo. id est salubrem esse. Tragoedia. Thesei autem gesta fuere. quae in primo descendit adinferos. ipse per se. Cadrus hic poeta fuit. tragoediae semper. qui fabulas ex lingua sermone composuit. Ranae autem de ubique ex una pendebat. tam alia tragoediae unam finem obiere poetae; Tegeam romanos sigri. quia amissa ea vocabantur. Unde tegeam genus legimus. Si autem dissaluo mos erat romanis edomnes qui eorum nominabantur albos aegros aliosve. sed albos. Tegeas vero feminino genere eos vocabant. propter luxuriam illius reperti. Arcangeli. Quare frigo non frigeri. id nonnulli sed fervens. Comoedia tragoedia quamvis tempestate ingenio duplex. quia per ea vitiosus usum vitam scribentibus gelamur dubio facto. Graeci enim comoedia tragoedia pulla eadem; sive auctor ipsius usu. sive quia in plerique urbium nobiles agere. Latini autem legimus ex liberorum et bonarum nobiles. Interea togatas tragoedias comoedias. quia ex personis. et memoriam tam rem habere. Thelephus autem et herculis filius. fecit fuit.

Thelephus autem fabulae duendo hodie consipere quae adhuc illorum fere singulari omnes.

Thelepha. id est cinnichus; Ammergine libri. Immensas carminis significavit. Ita complexus Gimbus solidus nostrorum parum explicam carmen eius. Lucus. Aut asyloppagus. quia thenus Aut asylum regione est magna. ubi aedes conabuntur. Aut ille apti celebris deque ratio pellem Aurea armari dicebat; Colia et una aduni. insulis. quib. impune volus. quae fumo uenae Sedine silvis erat. dicere. quia mera flavo. Unde ait dirimpassa. Noctisterna inquit, et phisica. Unde ignis aedine ardeant. salices exercitu terra sulphureae. et quem to mutaque pecus Et qua ingrediatur. Amari quasdam, cavernas; Vulcani. Locus dilingue et amoenum ulcam. et ulcani iterum ide solles. Si aut separet quid agunt nam satim philosophos intelligo. quid ... si; malus et ulcani uenas et solles fabricas; qui hi flamb. fuit vento movet. Tres fuisse iudices inferorum. Iovis. et europe filii. Eacus. minos. et Damanus. Manias finis centaurorum fuit. sic dicunt. quem tamen ungula habuit. Locus inquit eo ego signum magnum scribere. et monitu eorum dicas audita. ratum interpretine; Ferro ornat nobilissimus fuit. manus dicunt poeta dicebant. cui. murmurare recumbant pueri columna; Ferulae usus ideo et in studiis. Scriptorum. quorum est secunda et liberorum dicam quamvis est tamen. Cuius tacuit in ipsa dii. ideo plagas plus aduncae quidolae. et gilla acuta ignea dicimus. Ergo discipulos suos deservire studii meminere. et percussos minus laedant ferulas ultrices; Silla et imperator fuit. et dictator. qui accusatus ei cooptis. ideo et romanis. accepto consulatu abamus. Remunerandi gratia offeri depositum servatus munere.

Paris BN. lat. 8070

unus nuptialis. Libertini completis incertū est filius l
analumnus? admediā fere aetatē declamauit. Animima
gis causā quā qđ scolę. Suo foro pparare. Deindepauorum
uorsuum satiram ñabsurde cōposuit inpandē pantomimū?
semis trib; milibus sumenti. Con sempauae indiserose
excoluit. ā tam diu nemodico quidē auditorio quicquā
mittere? Ausus? Mox magna frequentia tanto q. succes
su bis aeter audiuit? Ineaquoq. quę prima fecerat infer
are nouis semper. Quod nondocuit pecter? dabit historio
eumerinas. ā barcas. tunobilū magna aenea? aspas. fre
quentes pelupea facit. filomela tribunos. E nec tū indeli
cus aulę? historia multaq. famosū cuiuscotidię pudebun
t. Venit ergo uniuersalis insuspicionē? quasi tempora
figurate notasse? Actiam phonasō militare quāquā
octogenarius? urbe sumotus est. missusq. adp̄fecturam
cohortes? in extremā partē tendentes aegypti. Id supplī
cii genus placuit? ureteu atq. oculari delicto parci
sse. Uerū intra brevissimū tempus? angore. ā tedio. pcu.

unus dicitur est. qui una mente. Ano con
sul fuerat fuisse? Iuuenalis? uel tunica
pecten ut quidlibet opus meabat

Quidde[m] ergo trib; patrus aconta; uebat
mollibus
P ensilib; plumis. atq; illinc despicat nos; Cum uenia contra; digno compesce labellum;
Accusator erat: quum ira dixerat; hui;
Saeuus luca[m] aenean. rutilu[m] q. feroc[em].
Commotas; nulli grauis est p[er]cussus achilles;
Aut mutatum questus rhas. urna[m] q. secutus;
Ecce uelut fricto quotiens lucilius ardens
Infremuit. rubra[m] audax. cui frigida mens;
Cui nimis; tacita sudare p[re]cordia culpa;
Inde irae & lacrimae; tecu[m] pus ergo uolutat
Hae; animamne tuba galeatu[m]. sero duelli
Pectore; exportar quid concedat in illos.
Quo nu[m] flamma domo tegit cui[us] aq. latina;
Graiorum tyrannis populos
Quos aurea Thessalis gentes
Graios fugere hinc libet hinc galeae
Ocyanu[m]. quotiens aliquid damnabis; audax.
Qui curios simulant. & bacchanalia uiuunt;
Indocta primu[m]. quaqua plena omni gypso
Chrysippi uenias; nam p[er] frequentissimus horu[m] est.

Bachanalia. festa dies libi quarti. In quib; omnia una fere dulcia sine culpa fiebant. Adhuc incerta erat causa. cur pes erraret. uerum ipsa sacra hominibus facerent obscena quoq. gererent. ea[m] pulcra uirgilius ait

.. g alios damnare & seipsos coinquinare

Mmittem & cruc nomarasti me[illegible] bracce. cucelli. frena. flagellu. mastigu

Sic p̄texatos refer arraxata moles; Auerbulsa

Quamus digressu ueteris confusus amici:
recessione p̄cup-barussi umbrias
Laudo tam uacuus quod sedem figere cumis
reprobo nonpopulosis habitatione constituere

dis pones laudo se ibi mmutacinum est
Dostinet. acq. unu cue donare sibille.
i. uteronus t ingressus. se animo. s. ipsa cumis delectabili loc
Janua baiaru. & gratu luus amoen
cultorus cumis Baiapitanorū
insereto de animo esse loco cumis p̄ foro rome
Secessus; ego t pchra p̄pono suburae.
passimu deserto s. usquo
Nam quid tam miseru tasolu udum. ue non
s. eē rom timere s. rome
Deorus credas. horrere incendia. lapsus
fumus grinfernus passime
Teorū assiduos. acmille pericula seue
eū
Vrbis. et augusto recreantes mse poetas.
subsemuda domus uelmpalo
Sedu area domus reda cōponē una.
ppr fumos quib. abundat
Substare. aduertere arcus. madidaq. capena;
illo nom loca p̄pu ad nomen nullas
ibi illo loco s. colloquia pumpilius plurimu ponebat s. ogerus
Hic ubi nocturne numa constituebat amice;
sacrata s. loanur p̄co
Nunc sacri fontes nemus. et delubra locantē
s. in deus s. ē q. substituta
Iudes. quoru cophinus fenumq. supellex;
romano soluere
Omnis enu populo mercedem pendere russa.
ego poetas poetas
Arbor; et oretas mendicat silua camenas;

Paris BN. lat. 8070

Vno patredat; namq; sumo parta labore
Militiæ placuit non ee incorpore census.
Omne tenet cui regimen pat; ergo coranus
Signoui comitee castroui q. deramorentee.
Quaus iam tremulus captat pat; hunc labor equus
Prouehit ecpulcro reddit sua dona laboi;
Ibi pius certe ducis hoc refferre udet.
Vtq; fortis erit. sic felicissimus idem.
Vlda faleris. oms. ecorcquib; oms;

M ilo gpatria laborem. obi gipso suo labore adquirebat. non de quorumlibet gloreditate. sed quasi sponduli habebat. de ipso gpatrimonio laborabat. ut labore militiæ posset eu assequi.

DECIMI IUNII. IUUENALIS LIB SATYRARU EXPLIC

Quotumculo mihi data aura reuerentia hisdieb; ac tali familiaris nr fredilo. Inqua requirebat qd ppe uiri non inclebres intellexerint ee. coroma. Id uerbu fortur in auctorib; ingenuarii artiu discipina summopere pdiat. necnon & apud nros. qui palmam romani eloquij suo seculo meruer. Quaus igit pueros & imbecilles nos iudicent illi. quinorios & medullius. ipsumq; iudicet sanguinem exhibris antiquoru dicunt. sententiaru potius altitudinem. quam uerbo

Paris BN. lat. 8318. f. 20r

Angelus alloquitur plenum uirtute philippum

Ad australem celerare uiam. quaspado iugatis

Aethiopum pergebat equis. qui fiscus in aula.

Regine seruabat opes. uolat axe citato

Gaucha fixa pererrans. curru q. meretrix ipso

Errorum iactare rotas; o quanta bonorum

Semina capies. quorum pretiosa lauacri

Sumere dona uenis. sterilique in corpore condis

Quo structu meliore metas. impone philippum

Oris cor. qd hebreus ait. qui mentis honorem

Nomine teste probat. iuuat hunc audire magistrum

Disce pudica. quia iure docet. dabit ipse prophete

Ex equo uerba sonem. cumque fecerit olim

Quia fuerit nunc parte status. sic credulus auchis

Et tibi nascetur. tuque inde renascens illi

Conspectis pperanter aquis ardescere cepit

Et. unuchi freuncda fides. quingurgite mersus

Deposuit serpentis honus. plaustroq; cucurrit

Helie me dracus ter; non parua figure

Causa subobscure regionis imagine lucet

Comprobat omnes tedarum foedere morsus

Aethiopum sociasse sibi quem dogmata produnt

Posteaquam dño uacamus ore locutum

atm. 8318

2010

Paris BN. lat. 8318, f. 60r

Solaigit rapui quicquid tyx abdit auaris
burgitib: nob dictissima tartara redebet
Quos retinet populos qo suoluut seta nrm
Qd misc& mundus ue sana negotia nrm
Quifit pualidas qd pollens gloua uuser
Deserit& cassos ludit fortuna lacessor
Sord& tristo colis rutila pisfluua mondo
Effigies sordet argenta emblemata& coms
Thersurus nigra feo oculis uilescit honore
Quid sibi docta uolup fastidia nonet rup hu
Egimus exgeario magn quidiscipulorū
Et conuiuia di fallit foedere mensę
Haud qia aqua ignarū dextraq: parapsidem ungit
Incidit in nrm flamma cupidine telū
Infame mercat agrū de sanguine amici
Numinis obliso luiturus iugera collo
Viderat& iberico ppria int funera aquap tū
Fossa& inra man cuuictor concidit achar
Cuedib: insignis muralia& strage sup bos
Subcubuit captouictis exhostib; auro
Duūdicus insigne legens anathema fauillis
Maestarū inarū spolia insaciabilis aurit
Non illū generosa trib; non plebis auitae
Luuit tuda parens xpō quandoq: p pinquo
Nobilis& ralis felix patriarcha nepote
Quis placit exemplū generis placeatq: forma
Exitus sit poena eadem quib; sit gen unū:
Quia mozi dutiudae populares sumpopulares
Sacerdotes sūmi sūmus nam fest ur aaysn

Fallere fraude aliqua astus congressib; in
Nil refert armis comtingat palma dolis ne

DIXERAT ET THORE FACIEM FURIALI AQUE ARMA
Exuit inq: habitū fese transformat honestū
Et uisus species uultuq: & uestes seuera
Quā memorat frugi parce cuiuuere cordi
Et seruare suū tāquā nil rapt& auaro
Astus adumbrat emeruit ceu sedula laudē

HUIUS SE STELIS MENDAX BELLONA COLENTI
Nomen auara lues seduxit sua parca putet& ar
Nenen& tenero pia& aras regmine crines
Obtegit anguinos succandida palla lacertē
Dissimul& rabiem diroq: obtentu furoris

Ex in sacratam per rexit querere uitam
dum proprium linquit xpi pronomine regnū
quitame ante tribus gessit cer amma pugnis
& cer nis pater confecit bella trium phis
sic rexit regnum plures feliciter annos
donec conuer sus cellam migrauit inalmam
inde petit superas meritis splendentib; astris
angelicis tur mis adaethicalmina ductus
caelicolis iunctus letatus sorte superna
posthunc successit bello famosus & armis
Rex ceduualla potens regni possessor & herer
sed mox imperium mundi sceptrumq; relinquens
turgida cum ratibus sulcabat cerula cursu
& maris aequoreos lustrabat regmine campos
algida uento sis crepitabant carbasa flabris
donec barca rudi pulsabat littora rostro
exin nimbosas transcendit passibus alpes
Aggeribus mueis & monte suertice septus
cuius in aduentu gaudet clementia romae
& simul ecclesia laetatur clerus in urbe
dum mergi meruit baptismi gurgite felix
post albas igitur morbo correptus egrescit
donec mors talis clausit spiracula uitae
alta super norum conquirens regna polorum
clarum stelligeri conscendens culmen olympi
sed his principibus caelum pene tramitabus datum
quorum describi iam bina uocabula dudum
tertius accepit sceptrum regnator opimum
quem clamant ini cognomine genter
quinunc imperium saxonum iure gubernat
quo regnante nouum praecelsa mole sacellum
bugge construxit supplex uernacula xpi
qua fulgent aruae birseno nomine sacrae
Insuper absidam cum se cratae uirginis aruae
presentem ergo diem cuncta celebremur ouanter
& reciproca dō modulemur carmina xpi
mensstrua uoluuntur alterni uicib; tempora festa

Paris BN. Lat. 8318, f. 75v

Latin 8318

75v°

Mens hominum sollers uitę seruare tenorem
Impromptu semper ultima secla uidet
Labile deuitat mansurum denique captat
Sic spretis uicijs ęlica iura colit
Felix quitali meruit se subdere curae
Nonhedus sedouis sumet amica bonis
Noscas ruo dul sum posito me nomine dictum
Officio quis quis hęc loca scā petis
Me genuit fouit cleroque colonia unxit
Leuitam q; suae contulit ecclesiae
Quae quoq; dum ꝑprio merens pastore careret
Ducere me romam tristia facta iubet
Quam pacis dono cōmendans tertius otto
Imperat exaltat auget honorat habet
Quo bene ꝑfecto roma dū sorte redirem
Hic iussu dñi carmis onus posui
Sat tibi sum notus precibus me ꝓtege motus
Vt que uicem capias dic deus hunc habeas

Paris BN. Lat. 8319, f. 43r

Latin 8319

43 R°

Gen quias ꝑ das frustra terendo tuas.
Neue teras teneru tãquã puer ipse palatum
Uberibus primę grãmaticę fruere:
Musica uis nostris nonest incognita doctis
Etmea si ura modus notus ubique sonus.
Si diapente sonat mea mens non dextra laborat
Tango manu lignũ. haurio mente sonum
Mens. opus. ars. digitus dulcis propor tio cordis.
Stridulus habitus dulcior atque sonus
Tu ratione uiges ignorans edere uoces.
Ꝑ cuius uitio das flere mones asinas
Simia cũ manibus toto tibi subrigit artus
Applaudit digitis gaudę nihil modulus.
Conueniunt asine tę sic resonante sonore
Ut pupa nocturnos congregat aligeros.
Vox tua sit dulcis sic est gratissima cordis
Vt dicunt montes uoce mouere sole.
Nos pitagoricis frumur resonan de quaternis
Quinarius & abiec tus sit tibi malleo lus.
Simplus cũ duplo bisternus cũ duo deno.
Nã dia pason icũ ꝑficiunt sonitum.
Obꝑ tę que cũ sensu sit ses quitertia binis.
Epitrita modis constat & innumeris.
Bissenis que nouem ternis superantur eodem.
Hęc diates saron est ita dia pente subest
Si dia pente sonat ses equalitera portio surgat
Ses qual ter numerat cum dia pente sonat.
Nonne nouem seni sub cũ bunt ordine ternis
Hec hemiola fit pars dia pente cadit.

Paris BN. Lat. 8319, f. 47v

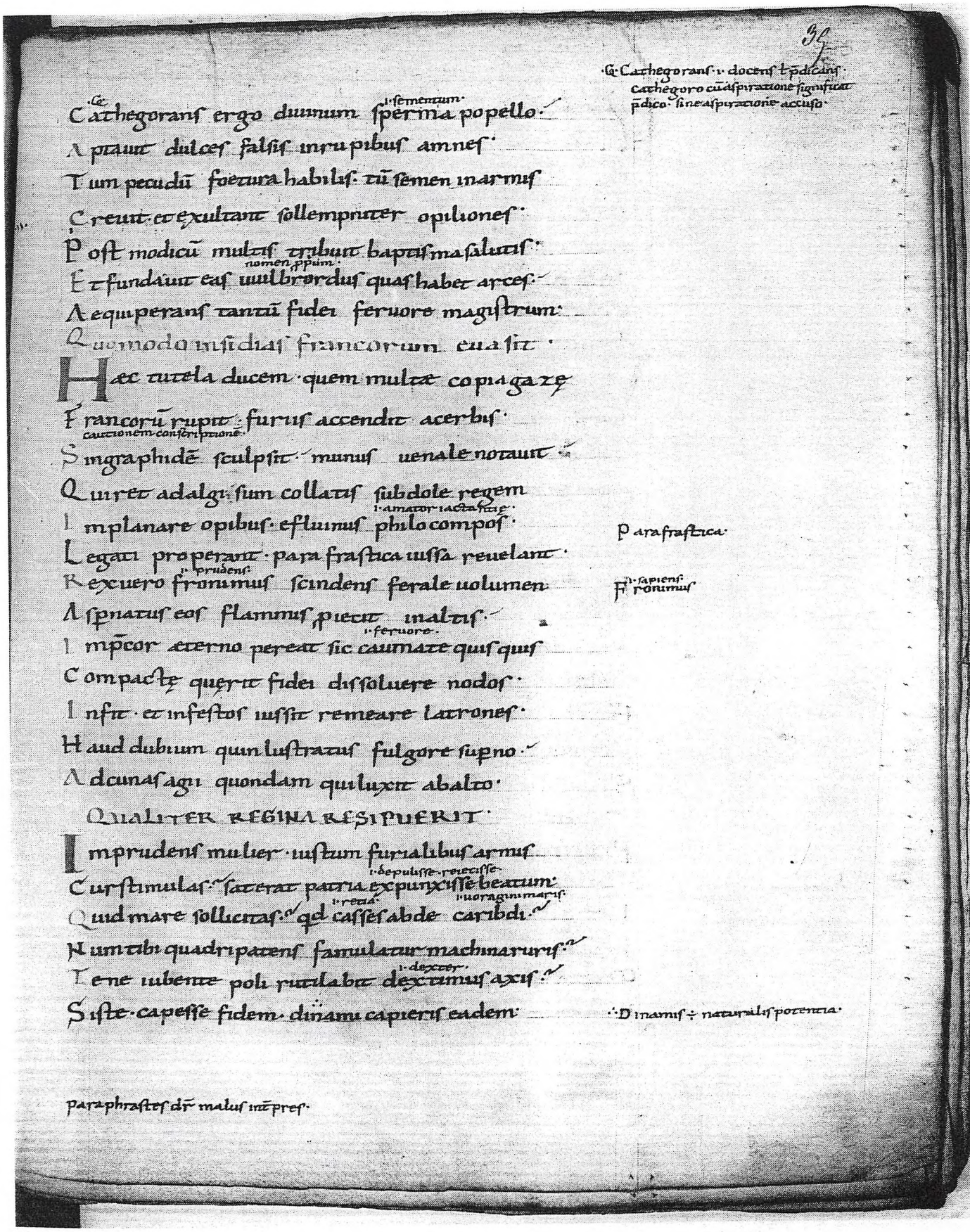
Latin 8319

47v°

Breviloquium vitae Wilfridi

21,4 x 17,7 cm

Michael Lapidge, A Frankish Scholar in tenth-century England: Frithegod of Canterbury / Fredegaud of Brioude, in: Anglo-Saxon England 17 (1988)

V Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 8431, 35r

BN. lat.
Paris 8847 (2)
Tours cc. 800
Prov.: Rehtmad

& in ipſ discurrenſ & marcureum. & quatuor
animalia plena oculis dicens; animal primū ſi
mile leoni & ſecundum ſimile uitulo & tertium
ſimile homini. & quartum ſimile aquile uolanti;
& poſt paululum plena undique erant oculis. &
requiem non habebant die ac nocte dicentes
ſcs ſcs dns deus omnipotens. qui erat & qui
& qui uenturus e; Quib; cuncta perſpicue oſtendi
tur. quatuor tantum debere euangelia ſuſci
pi & omnes apoſtolicorum uiros mortuos ma
gis hereſes quam eccleſiaſticos baſiliscos cane
deuſ. explicit prefatio

explicit prefatio.

Incipit prefatio.

MATHEUS: SICUT IN ORDINE
primus ponitur euangelium in
iudea primus ſcripſit; cuius uocatio eiusdem
expoſitionis locis, fuerit ordo generationis
xpi principia ſacramenti unuſquiſque primaci
cumoſis carpit. alter ſecundus ſecundum conſolatio
nis fuit. & ideo unus quisque; xpi ſuas quas
tenuit & docuit numero triformem poſſe
principium. ad credendi fidem ad loquendi ſcientiam
porrigens & ad omnium tranſmigrationis in diem
dirigens aequalem tranſmigrationis eius. xpi
deſinens dominum adnuens dnī oſtendit. Ioan
nem generationem. uitę & numero ſuis factis. &
tempore & ſequendo oſtendens & diuinitatis
monſtrans. Quam in his quorum genus po
ſuit xpi operamur. a principio ſanctorum
nominatur. Quorum omnium ſermonem
breuiter. numerus. diſpoſitio. uel ritus quod ſi
demonſtrarium ē dī xpi ē quiſquis ē examu
luere facius ſubiugo. pauci equiuoco poſſit
mea nomina. mortua ſunt uictoriam ſunt. eo
in ſemetipſo. reſurgens in patre. & patris no
men impleuit. filio & ſibi nomen patris reſ
tituens in ſuis. ſine principio ſine fine oſten
dens. unum ſemen patris eſſe. quia unus eſt
inque euangelio unde deſiderantibus ſum

ſic primum uel medicum uel per facta cognoſcere. cuius
uocationem. apoſtoli & opus euangelii & dilectionem
dī incarnationis eius. per uniuerſa legentes mollo
gant. & cq; ideo & uocati ſunt & comprehendere
& cognoſcere. & recognoſcant. nobis enim hoc ſtudio
cer gumenta fuit & fidem facere rei tradere. & ut
operantes dī mollegendam diligenter. diſpoſitio
nem quaerentibus nos tacere;

explicit prologus.

explicit prologus. Magi.

Stella fulgoris numo pretulit quę regem regum
natum monſtrat. quem uenturum olim epiphania
ſignauerat.

BIBL. NAT. PARIS
SERVICE PHOTOGRAPHIQUE
REPRODUCTION INTERDITE

SUSAN RANKIN, M.A., Ph.D., M.Mus.
Director of Music

EMMANUEL COLLEGE
CAMBRIDGE
CB2 3AP

01223 - 334206
Messages 334200
Fax 334426

14th March 1997

Dear Professor Hoffmann,

At the moment Notker Balbulus is not at the forefront of my attention, because I am working on an older project, that is liturgical drama. My specific concernsjust now are with the so-called Magi play (or *Ordo Stellae*). I suspect it of having its roots, that is being first composed, in a central Ottonian situation; the ways in which it develops themes of kingship, and of contrast between Herod and Christ as kings have many resonances in the late Ottonian situation. For a long time I have been convinced that it was not first composed for liturgical purposes, and the kind of source material I enclose copies of forms part of that argument. But I write to ask for palaeographical help: because of my suspicions about the origin, getting some of these fragmentary sources in order is of the first importance. Any help you could give would be much appreciated! I shall set out the basic details of each of the sources I still have questions about.

1 The earliest source, as far as I can tell, is the flyleaf of Paris 1152, the Psalter of Charles the Bald. There is no question of the play being written onto the flyleaf of the Psalter (unfortunately), because it is on a bifolium which has been turned around in order to be bound. (And I imagine that the rest of the play was in the central pages of the libellus this has been taken from.) As far as I can tell, the text hand is not inconsistent with a possible Metz provenance (and the neumes are of the kind called 'messine' or 'lotharingian'). Bischoff apparently commented on the hand (in private correspondence), placing it at the beginning of the 11th century.

Propheten + NT

2 Paris lat 8847: I have seen the ms, but do not know of any bibliographical treatment (it is a bible, with Canon tables and interesting decoration—biting beaks). The main text hand looks to me like mid-ninth-century, region of north east France (although it isn't a Reims hand). Can you get any closer than this? Then there is the question, which I can't solve at all, of the hand which writes in the first words of the Magi play ('Stella fulgore nimio rutilat . . .') etc. Beyond its lack of quality I have not been able to work out even whether this hand belongs to the west or east.

3 Frankfurt, cod. Barth 179. This is a rotulus from Lorsch, with a litany, and at the end a list of the books belonging to the Salvatorstift (in a hand of the mid 11th century?). Then there is the beginning of the play, again. These are neumes of the so-called St Gallen type, and could have been written anywhere in the German-speaking area. But would you associate this hand with Frankfurt, or with somewhere else?

4 Lastly, Paris 16819; this, with Paris 1152, is the most important source. Unfortunately I do not have a photograph, and can only sent you a copy of a copy of a photo. The ms is associated with Compiègne (CMEL has an entry for it), and this Magi play hand is said to be of the mid 11th century. What interests me is its particularity—the angle at which the pen is held, and the individuality of the hand. Do you have any views?

Mss. dates 3, S. 715

The Ottonian interest comes about not only because of the distribution and date of sources, and the Ottonian's interest in rulership and ideas about the relation between the emperor and Christ, but also because of the events of 983/4, in particular the record in the Annals of Quedlinburg, which mention the appearance of a star on the day Otto III was handed back by Heinrich 'der Zänker' to Theophanu. You can understand that, in fantasy, I would wish that you could discover a copy of the Magi play in the Bamberg Staatsbibliothek!

Short of that, I would be most grateful for your help,

With very best wishes, and hoping
that your Bamberg work is going well

Susan

SEMINAR FÜR MITTLERE
UND NEUERE GESCHICHTE
DER UNIVERSITÄT GÖTTINGEN

Prof. Dr. Hartmut Hoffmann

37073 GÖTTINGEN, den
Platz der Göttinger Sieben 5
Telefon: 0551 - 39-1 (Vermittlung)
- 39-4631 (Gesch.Zimmer)
- 39-4632 (Fax.Nr.)

22.3.97

Dr. Susan Rankin
Director of Music
Emmanuel College
Cambridge CB2 3AP
England

Dear Miss Rankin,

es hat mich sehr gefreut, wieder einmal von Ihnen zu hören, und ich bedauere nur, daß ich Ihre Fragen nicht so umfassend beantworten kann, wie Sie sich wohl erhofft haben. Soweit die nicht sehr guten Abbildungen ein Urteil erlauben, möchte ich folgendes dazu sagen.

Der Text aus dem Psalter Karls des Kahlen (Paris lat. 1152) zeigt kaum etwas von der Metzer Kalligraphie der Jahrtausendwende (die an sich leicht zu erkennen ist). Die abgebildete Hand ist freilich ziemlich schlecht und weist kaum irgendwelche deutlichen Charakteristika auf. Ich möchte es daher auch nicht ausschließen, daß es eine Metzer Hand ist. Die Metzer Handschriftenproduktion des 10. und des 11. Jhs. ist sehr umfangreich gewesen (man muß mit mindestens drei Skriptorien in der Stadt selbst rechnen, und in den Klöstern der Umgebung - wie Gorze oder Saint-Mihiel - hat man vermutlich ganz ähnlich geschrieben). Ich habe eine ziemlich große Sammlung von Photos aus diesem Raum, obwohl ich mich bloß nebenbei darum gekümmert habe, eigentlich nur um die deutsche Produktion von der lothringischen abgrenzen zu können. Das auf das Mittelband beschränkte y in *myrram* dürfte übrigens mehr fürs 10. als fürs 11. Jh. sprechen.

Der ursprüngliche Text von Paris lat. 8847 scheint mir eher turonisch als nordostfranzösisch zu sein (eine von den vielen exportierten turonischen Bibeln?). Der kurze Zusatz *Stella fulgore* usw. kann ebenso gut westdeutsch wie französisch sein, wahrscheinlich Ende des 10. Jhs.

Der Frankfurter Rotulus ist zwar rein paläographisch schwer zu lokalisieren (denn die kümmerlichen Reste, die sich aus dem Bartholomäusstift erhalten haben, erlauben es nicht, das dortige Skriptorium deutlich zu fassen), aber hier scheint mir der Überlieferungszusammenhang eindeutig zu sein. Der *Stella fulgore*-Text folgt unmittelbar auf das Frankfurter Schatzverzeichnis, d. h. der Rotulus dürfte sich seit der Eintragung des letzteren im Bartholomäusstift befunden haben, also auch zur Zeit, als der *Stella fulgore*-Text geschrieben wurde. Zudem scheint dessen Hand derjenigen des Schatzverzeichnisses recht ähnlich zu sein. In den "Mittelalterlichen Schatzverzeichnissen" wird dieses, offenbar von Bischoff, in die Mitte des 11. Jhs. gesetzt. Ich würde statt dessen lieber "1. Hälfte des 11. Jhs." sagen.

In Paris lat. 16819 ist das Dreikönigs-Spiel gewiß nicht von einer deutschen, sondern von einer französischen Hand der 2. Hälfte des 11. Jhs. geschrieben. Der vorausgehende, ältere Text sieht m. E. nicht gerade nordfranzösisch aus; aber da der Codex offenbar schon im ausgehenden 10. Jh. in Compiegne gewesen ist und seine nachweisbare Bibliotheksheimat eben Compiegne ist (ich beziehe mich auf die Angaben, die ich in den Mss. datés 3, S. 715 gefunden habe), wird auch hier das Dreikönigsspiel aufgrund des Überlieferungszusammenhangs zu lokalisieren sein: nämlich nach Compiegne.

Den Münsterschwarzacher Text (heute Lambach Fr. 1), der ja ebenfalls zu den frühen Zeugnisse des Dreikönigsspiels gehört und eher älter als das Stück aus Compiegne ist,, haben Sie vermutlich bloß deshalb nicht erwähnt, weil seine Datierung und Lokalisierung unproblematisch sind?

Ohne daß ich mich mit der Frage näher befaßt habe, bin ich zunächst etwas skeptisch, ob sich die Entstehung des Dreikönigsspiels auf eine ideologisch-politische Komponente zurückführen läßt, wie Sie es andeuten. Aber vielleicht gelingt es Ihnen, mich zu überzeugen.

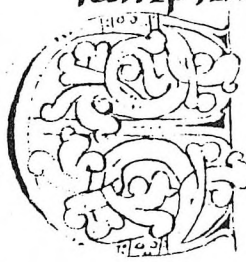
Als ich kürzlich in München war, konnte ich dort in der Handschriftenabteilung der Staatsbibliothek zum ersten Mal Ihre Facsimile-Edition von St. Gallen 484 und 381 sehen (in der Göttinger UB ist sie noch nicht vorhanden, obwohl ich schon im vorigen Jahr, nachdem ich in St. Gallen von der Publikation erfahren hatte, sie zur Anschaffung vorgeschlagen habe). Ich beglückwünsche Sie zu dieser offenbar sehr wichtigen Arbeit, muß Ihnen allerdings gestehen, daß ich bedauere, daß das Facsimile farbig und nicht schwarz/weiß gemacht worden ist. Eine gute Schwarzweiß-Reproduktion wäre gewiß besser ausgefallen. Aber Kunsthistoriker, Bibliotheksdirektoren und Verleger bevorzugen natürlich ein farbiges Facsimile, und dagegen waren Sie vermutlich machtlos.

Mit herzlichen Grüßen
Ihr

H. Hoffmann

Par. BN. lat 9377, 21v

ut a terrenis cupiditatib⁹ liberi ad
cęlestia desideria transeamus. ℟.
oncede nobis dñe qs. ut quicquid in
nr̄a mente uiciosū est. sacramenta qđ
sumpsimus medicatione curentur. ℟.

M. I. DEADIENTI DNI.
XCITA DNE QS POTENTIA
tuā & ueni. ut ab imminen
tibus peccatoꝝ nr̄oꝝ pericu
lis. te mereamur protegente eripi. te
liberante saluari. Qui cū ℣. ℟. ℣. ℟.
cc sacra nos dñe potentia uirtute mun
datos. ad suū faciant pariores uenire
suscipiamus dñe miam tuā in Ad cō
medio templi tui. & reparationis nr̄e
uenturā solēnia congruis honoribus
pcedamus. ℟. Dom̄. II. DEADIENTI D.
XCITA. DNE CORDA NR̄A AD PRE
parandas unigeniti tui uias. ut p eius

ex seculo XI.

SERVICE PHOTOGRAPHIQUE REPRODUCTION INTERDITE
BIBL. NAT. PARIS
LAT 9377 fol 21v

schrägbirch ca 1100
Freisaltar? Hinsau?
Spilling fragen!

Arnoaldus

PAppolius xiikt dect

Arnulfus xviikt sept

Gohericus xiiikl oct

Godo viii id mai

Chlodulfus viiiid mai

Abbo xviikl mai

Apradus xiikl feb

Felix xikl ian

Sigibaldus viikl nou

Chrodegangus unon mar

Angelrannus viikl nou

Gundulfus vii id sept.

DROGOARCHIEPS

VIII DECEMBRIS

Aduentus decessio prid kt septebr

Uala decessit iii. kt aprit

Ruotpertus ordinatus e. ops x. kt mai

Drogo-Sakramentar, Paris BN. lat. 9428, fol. 128r
(nach Facs. in Codd. sel. 49)

Explicit liber quartus.

ost quã pulsa stris membraq. leuata fluentis
Inachide iuuenis ante omnis mitis adrastus
Psephilee cyllũ gentẽ patriãq. requirit
Ingemit illa quidem. & tandem uix mesta profatur
Lemnan olerat patrie princeps mihi sanguinis ruban
Hic ueneris rabie. ytas cuncta pempta uirgo est
Ast ego solamen caru miserata parentẽ
Comitee incolomem uentis mox ipsa pandas
Excessi geminã linquens jasone plem
Ye fata archemoz sacro serpente peptũ
Conspicit eridicen genitrix miseranda querelis
Inimat & placat graiorũ turba licurgũ

Incipit liber quintus.

ulsa simois flumina populataq. gargara simum.
Agmina liquebant ripas. amnemq; minorem;
Acrior & campũ sonipes rapit. & prodesa ruina
Implacat ouans; redire uiris animiq. minoq.
Votaq. sanguineis mixtũ cru fontib; ignem.
Ausissent belli. magnasq. inprelia mentes;
Dispositi inturmas rursus. legemisse uicem.
Ordinis ut cuiq. ante locus. ducterq. mone.
Instaurare uias; tellus iã puluere primo
Cresert & armoz transmittunt fulgura siluz;
Qualia transpontũ pharius defensa serenis.
Rauca pythonio decedunt agmina nilo.
Cum fera ponti hiemps illy clangore fugaci
Vmbra in freti in aruisq. uolant; sonat auius ethra
Amborean imbresq. patri iãnare solutis
Amnib; & nudo iuuat estiuare sub remo;

Hunc librum poeta extra ordinem carminis fecit. & cessat tu. & certo miam suam.

Postquã ductu hypsilee argiuus exercitus sitis ardore succensus uires liquore haustu recuperauit rursus orbi natur adbellum

Lerna] congrua cõparatio. Sic argiuu post stei lyrnensium & calaren se uidebun uel grues uocẽ pro uitanda cõgendo fugi nocte. q uirgi pro calore. & tempore au ge plurat.

h Vt sine umbre frondi & aruis qsi ipse gruel ũbra frondi sine uolucri multitudi dine designare. Omẽ uni spatiũ pon narũ dumetaru qpẽ uolante inum brantur.

munisẽ tragee. Erbone nudo uolucrum cui arboribus. Vt salustius. Vestitur ol rastra aeruorosq. aliisq. generibus arborum.

Chatelain
Pl. CLXIII
BN. lat. 10317
STACE, Thébaïde. — Paris. 10317 (s. XI).
cf. Paris BN. lat. 13766, fol. 42ᵃ ?

BIBL. NAT. PARIS 859 / Lat.10400 f.22 v°

bus et tamen tabernaculis ac sagittariis [illegible]

bantur. Sed neque harum aequare ipsi poterant celsitudinem structur-

erat. Quae cuncta propter gravitatem neque incendi propter materiae qd

ere possent. ultra iactum uero telis fugientes sarcinarum impetus

re interm sione ferientes. paulatim aliquid proficiebant. Itaq. muro

rietis romanorum quae iudaeis contaminabant quod omnia uincerent qua

et pugna et vigilius. cum longe ab oppido pernoctarent. tamen etia

od male consulerent murum sibi superuacuum ee credentes qubus alia

perfecissent. lassatique plurimi recesserunt. Cum autem romani qua

superata ascendissent. ad secundum omnes iudaei relictis custodiis refu

romani quitransierant patefactis. exercitum receperunt. Ethiqui e

a die quinto decimo nonis mai. ciparte eius maxima diruunt ad sep

tis regione quam antea cestius uastauerat. Titus autem nohadaqd

militem transfert. occupato omni quod inter cedrona fuerat spatio

Ad secundo muro separatus. expugnatione state adgressus est;

muro iudaei fortiter restiterunt. & iohannes quide eiusque socii

tionali porticu templi. ad alexandriae monumenta pugnabant. Si

ta monumentum iohannis aditu cluserat usq. ad portam quaminip

cludebatur. Sepe autem prosilientes e portis cominus dimicabant. fu

conflictu quide romanorum disciplina propter imperitia uincebant.

superabant; eos enim fortitudo ac scientia. iudaeos uero etia au

ritus sustentabat. quod quenatura erant in calamitatibus duri.

liberat spes salutis. et romani sscitae uictoriae. neutros aut las

ad gressiones. murorumq. oppugnationes & excursus crebrip

ebantur. Nullaq. proeliorum species aberat. cu a prima luce inci

Paris BN. lat. 10400, fol. 22v

(illisible mais l'original

Cic. off. 1,37.

tius caesar catuli patrius frat̄ uicem om̄s. ut in illo ipso forensi genere dicendi. contentiones alioꝝ sermone uincerent.

In om̄ib; igit̄ his elaborandū ē. sin omī re quid deceat exquirim̄. Sit ergo hic sermo inquo socratici maxime excellunt. lenis. minimeq ptinax. ut sit in eo lepos. nec uero tanquā inpossessionē suā uenerit. excludat alios. Sed cū reliquis in reb; tū in sermone cōmuni uicissitudinē n̄ inuquā putet. Ac uideat inprimis quib; de reb; loquat̄. si serius se ueritate adhibeat. si iocosius lepore. Inprimisq pudeat ne sermo uitiū aliquod in dicendo in ēe in moribus. quod maxime tui; cauendum ē. cū studiose de absentib; detrahendi causa. aut p ridiculū. aut seuere. maledice. contumelioseq dicitur. habent̄ aut̄ plerūq sermones aut de domesticis negociis. aut de re. p. aut de artiū studius atq doctrina. Danda igit̄ opera est. ut etiā si aberrare ab alia coeperit. ad hęc reuocet oratio. sed ut cuiq aderunt. neq eni hisde de reb;. nec omī tempore. nec similiter delectabim̄. Ani aduertendū ē etiā quatenī sermo delectationē habeat. ut & incipiendi ratio fuerit. ita sit desinendi modus. Sed quomodo in omī uita rectissime p̄ciptur. ut p̄turbationes fugiam̄. ideſt motus animi nimios rationi n̄ obtēperantes. sic eiusmodi motib; sermo debet uacare. ne aut ira existat. aut cupiditas aliq. aut pigritia. aut ignauia. aut tale aliquid appareat. maximeq curandū est ut eos quib; cū sermonē ēferem̄. & uereri & diligere uideamur.

c.38.

Obiurgationes etiā n̄ nūquā incidunt necessarię. In quib; utendū est fortasse & uocis contentione maiore. & uerboꝝ grauitate acriore. Id agendū etiā ut ea facere uideam̄ irati. si ut adurendū ē fortasse & secandū. sic ad hoc genus castigandi raro in utrūq uenient̄. nec ūquā nisi necessario. si nulla reperietur alia medicina. sed tam ira procul absit. cū qua nihil recte fieri. nihil cōsiderate potest. Magna in re pars clemētia castigatione luctus. uti. grauitate tam adiuncta. ut se ueritas adhibeat̄ & commu-

Paris BN. lat. 10403, f. 51r

Paris BN. lat. 10403, fol. 51r

Cic. Off. 1,37.

tus caesar caeli patris frat uitet omis. ut in illo ipso forte si genere dicendi contentiones aliqs sermone uitetur.

In omib; igit his elaborandu ē: sim omi re quid deceat exquirim. Sit ergo hic sermo inquo segregatio maxime excellat. leuis. minimeq; ptinax. ut sit ineo lepos. nec uero tanquā inpossessione suā uenerit. excludat alios. Sed cū reliquis in reb; tū in sermone cōmuni uicissitudine ñ iniquā put& accidit in primis quib; dereb; loquat. si seruis se ueritate adhibeat. si necesse lepore. Inprimisq; pudeat ne sermo uitiū aliqd indic& inesse in moribus. qd maxime tui: & euenire. cū studiose de absentib; detrahendi causa. aut p ridiculū. aut seuere. maledice. contumelioseq; dicitur. habent aute pleriq; sermones aut de domesticis negocius. aut de re. p. aut de artibus studius atq; doctrina. Danda igit opera est. ut etiā si aberrare ab alia coeperit. adhec reuocet oratio. sed ut cuiq; aderunt. neq; eni hisde dereb;. nec omni tempore. nec similiter delectam. Nā aduertendū ē: etiā quatenus sermo delectationē habeat. ut& incipiendi ratio fuerit. ita sit desinendi modus. Sed quomodo in omi uita recte ssime p̄cipitur. ut perturbationes fugiam. ideft motus animi nimios rationi ñobtēperantes. sic eiusmodi moribus sermo debe& uacare. ne aut ira existat. aut cupiditas aliq. aut pigritia. aut ignauia. aut tale aliqd appareat. maximeq; curandū est ut eos quib; cū sermone cōferem. & uereri & diligere uideamur.

c. 38.

Obiurgationes etiā ñ nūquā incidunt necessarie. In quib; utendū est fortasse & uocis contentione maiore. & uerboꝝ grauitate acriore. Id agendū etiā ut ea facere uideam iratus. si ut adurendū ē fortasse & secandū. sic adhoc genus castigandi raro in utrāq; uenient. nec ūquā nisi necessario. si nulla reperietur alia medicina sed tam ira pcul absit. cui quā nihil recte fieri. nihil cōsiderate potest. Magna laus est parce & cum castigatione leue& uti. grauitate tam adiuncta. ut se ueritas adhibeat & comitu-

Paris B.N. Lat. 10403, f. 51r

atin 10403
51R°

Tams BN.
lat. 10403
f. 51r

Cic. off. 1,37.

tius caesar catuli patris frat uicit omis. ut in illo ipso foren si genere dicendi. contentionis. alioq sermone uinceret.

In omib; igit his elaborandū ē. sim omi re qđ deceat exqui rim. Sit ergo hic sermo inquo socratici maxime excellunt. lenis. minimeq ptinax. ut sit uico lepos. nec uero tanquā in possessionē suā uenerit. excludat alios. Sed cū reliquis in reb;. tū in sermone cōmuni uicissitudinē ñ inuiquā putet. ac uideat in primis quib; de reb; loquat. si seruis se ueritate adhibeat. si iocosis lepore. In primisq; pudeat ne sermo uitiū aliqđ in dicē & in cē in moribus. qđ maxime tū; lā euenire. cū studiose de absentib; detrahendi causa. aut p ridiculū. aut seuere. maledice. contumelioseq dicitur. habent aut plerūq sermones aut de domesticis negocius. aut de re. p. aut de artib; studius atq doctrina. Danda igit opera est. ut etiā si aberrare ab alia coeperit. ad hec reuocet oratio. sed ut cuiq aderunt. neq eni hisdē de reb;. nec omi tempore. nec similiter delectam. Anī aduertendū ē etiā quatenꝰ sermo delectatione habeat. ut & incipiendi ratio fuerit. ita sit desi
c. 38. nendi modus. Sed quomodo in omi uita recussime pcipitur. ut perturbationes fugiam. id est motus animi nimios rationi ñ obtemperantes. sic eiusmodi motib; sermo deb& uacare. ne aut ira existat. aut cupiditas aliq. aut pigritia. aut ignauia. aut tale aliqđ appareat. maximeq curandū est ut eos quib; cū sermone cferem. & uereri & diligere uideamur.

Obiurgationes etiā ñ nūquā incidunt necessarie. In quib; uten dū est fortasse & uocis contentione maiore. & uerboꝝ grauitate acriore. Id agendū etiā ut ea facere uideam ira. si ut adurendū ē fortasse & secandū. sic adhoc genꝰ castigandi raro in utrūq uenient. nec ūquā nisi necessario. si nulla reperietur alia medicina. sed tam ira procul absit. cui qua nihil recte fieri. nihil considerate potest. Magna enī pte clemtia castigatione lue& uti. grauitate tam aduncta. ut seueritas adhibeat & comitas.

BIBL. NAT. PARIS SERVICE PHOTOGRAPHIQUE 5506 Lat. 10403 fol. 51

[illegible] esse quam adoptet tuendas ac tenendas. quā diligi-
[illegible] metuas quā timeri. pclare enī ennius. quē metuunt. odē
runt. quē quisq odit. pisse expetit, multos autē odiū nullas
opes posse subsistere. si antea fuit ignotū. nup cognitum.
Lecto huius tyranni solū, quē armis oppressa ptulit cuncta
apparet cuius maxime portui interitus declarat quantum
odiū hominū ualeā adpestē. sed reliquos [illegible] exercitus tyran
nos quos haud fere quisquā tam in urbe fuit effugit. Malus enī
ē custos diuturnitatis metus. Contraq; benuolentia fidelis uel
adpetentissimā. Sedulo quoq; opprimi imperio coercent. sit sane
adhibenda seuitia. uteris ut infamulos. si alit teneri non possit.
Quo uero in libera ciuitate ita se instruunt ut metuant. his nihil
potest ee demētius. quā uis enī sint demersae leges alicuius
opib;. quā uis tamē libertas facta. emergunt tam hae aliquan
do aut iudicis tactus. aut occultus de honore suffragiis. aeno
res aute morsus sunt intermissae libertatis. quā reterite, quod
igit Latissi[illegible] patet. neq adincolomitatē solū. sed etiā adopes
& potentiā ualet plurimū. Ad amplectam ut metus absit.
caritas reuocet. Ita facillime quae uolem & pr[illegible]us in reb;
& in re p. consequem. & enī qui se metui uolent quib; me
tuent eosdē metuant ipsi necesse ē. Quid enī [illegible]em superi
orē illū dionisiū. quo cruciatu timoris an[illegible]olitū. qui cul
tros metuens tonsorios. candente carbone sibi adurebat ca
pillū. qd alexandrū pheretē quo animo uixisse arbitram.
qui ut scriptū legim. cū uxore [illegible]chen admodū diligeret.
tm adeo expulsis cubiculis uenien barbaru ut eum
quide ut scriptū e compulsū non [illegible] thraecius. destricto gla
dio uibrat admoue re. pmittebatq destipatorib; suis quisq u
taret arculas muliebres. & ne qd inuestigatū [illegible] occulta
retur exquireret. Omiserū qui fidelioē & barbaru & stig
matiā putaret. quā coniugem. nec eū fefellit. habeā enim
ipsa pp[illegible] pelicatus suspitionē uti sectus. Nec uero illa uis

Paris BN.
lat. 10403,
f. 52v

Paris BN. lat. 10403

fol. 52v

necessitas uenerit p̄traxerit · cū multitudine hominum · t exercitu uenire p̄sumat · sed modeste & decenter · sicut sca loca decet adire · Nec ullus superioris aut inferioris ordinis iudex · aliqd decedē de coenobii possessionibus quas modo legaliter obtinet · t postea requisierit · t acceperit · suorum sine publico mallo iudicario audeat · nec inde aliqd auferre · aut homines ei' loci seruos · aut ingenuos · ad ius tuū aliquod calūniā · t necessitate distringere · aut freda · t parafreda exigere · aut tributos nros · seu suos · aut cui' libet nomīb; ei loca imponere p̄sumat · absq; nra siquidem maiestatis postulauerit iussione · t quandocunq; abbas qui nunc · t ei' successores · diuina uocatione ex hoc mundo decesserint · quandiu tales inter eos inuenti fuerint · qui ipsum monasterium secundum regulā sci benedicti bene regere · & ad nrā serenitatis obsequium sint idonei · cū dei uoluntate & nra auctoritate · unanimo & salubri consensu · eligant sibi abbatē · que nullus ppter aliquā causam despicere · t abicere debeat · Si quis aliqui dep̄missi · alii demeduis · quidā & ita de extremis · ad nrā p̄sentiā ipsū electū ad ducant · ut pro eos correctionis omnium uoluntate · addiscens · eū illius abbatē p̄ficiam · subspiritualis regimine · unanimes habitantes in domo · statui regni nri · & pacē totius ecclē · sēp impetrare p̄cibus deuotis insistant · Hoc p̄dil dubio scientes · quia si quereloси aut contradictores inuenti fuerint · aliquē de capellanis · aut epis · seu uasallis meis · talē eis sup imponā · qui aut eos cum iustitia ordinet · aut si ea sic corrigi noluerit · quod absit · ex meo illius p̄cepto · ordinē cunctos · homine uenia dispegum · t dispegat · Et ut supra; ⁘ Λ l J Λ ⁘

ipsa ē surgere & semet lacrimare coneť. Diuersas pestes. & morbos. ab hominibus & iumentis auferat. aeris temperiem tribuat. Terram fecundet. & fruges ad maturitatē p̄ducat. fructus arborū multiplicet. vt ex ter nonibus necessarius affluentes. cū fide recta. spe firma. & caritate sincera. dñm diligere. & illius mandatis inherere possimus. et his subsidijs utentes hinc ad ętnā p̄mia p̄uenire mereamur. patria. Lane siccolant. omis. & crudis oleribus. & sale adq. pomis. & qui opus habent infusis uescant. olerib. Vno uasculo depura ceruisa refolent. Cunctis omnino a carne & pingue dine. & omni qđ ex tacte ēficit. Pisces & oua. p̄ infirmi tate nemo p̄sumat. similit uinū. & omē qđ melle dulcoratū. & unusquisq. inquantū potest. quod sibi subtrahit. indi genti p̄bere nō differat. Quia ieunio innocens adquirit. uita, oratione. religiosus animus enutrit. elemosyna. mi sericor dia quę requirit inuenit. & quod nup in ministerio tuo semi cor rectū dereliqui. sicut ate digrediens strenuitatiuę cōmi dauī. oma ad certū finē. p̄ut potuerit p̄ducere curauī. vat. tt epī. sois simę cōgregationi. inhonore sci. y. coadunate. salut. Dilectio ura nouerit. qđ sca synodus apud urbē. y. collecta. fini tas questionibus. que ex diuersis causis emerserē. salubrime decreuerunt. vtomis ecclesiax clerici. & monachoz catuę. cōmune ieunium [illegible] exequerent diebus. hoc. iiii. & ii. nonnulli. Librr. iii. missas. cū clerici psallere. de cantarent. circa nonā horā cruce sequerent. Alimenta ro esu ere uterent. Cętero populo p̄pter estū atq. opera so [illegible] hoc [illegible] vat.

Paris. BN. lat. 10757

ut unū ad mīsariū generosissimū · celeritate & formā quā & animo
prestantissimū & acrē · mihi fidelivrō dirigat · [illegible] nil quo dām q·
uoluerit grandioris p̄cu mihi inungentes · ut pu[illegible] duram vo
luntatē parantissimo;

6 obiurgatis & religionis · summiq · sacerdotii dignitate subli[illegible]
dit ecclē ponitifica · N · dit ecclē indignus epūs · Cōpta sanitate dulce[illegible] N ·
uræ · multū in dnō gauisus sum · sed & gaudeo & gaudebo · I
p̄turbationē vtiliq · tū ppt̄ unām & ecclesiarū xp̄i inqui
etudinē & vastationē · tū & iam ppt̄ nrā detrimēta · nimiū
cōristam · quia pauprima & arida p̄uincia nrā quid amplius
habituræ mītre diuitiarū suar̄ direpta · Sed dī misericor dia
cōfidimus · hanc tēpestatē in breui serenandā · Nā sicut
demandastis mihi vt de regni pace & statu · uobis certa aliquid signi
ficarē · & qualē pacē tres fratres ad.vnicē cōseruarent · & filium
domini hlud · & verū nepotē t consobrinū · immo cōpatruelem
suū filiū · k · in socia caritate suā ascuisserunt · Illorū facto dilectionis
ureę · quia · in · illi fratres tā se mutuo caritate cōplectuntur · vt
summā trinitatē mediam inter illos duūsan credamus · Ad deo
mā quę a dilos seu p̄uato seu publice p̄tinere uidebit vr · hu
manas res & vota sup grediunt̄ · Et unus quisq · eor̄ si posset & pot[illegible]
fieri · plus alios quā seipsū diligit · & diligere · Et dominus
quidē · k · car[illegible] ⁊ l.t · hīci iunioris · id est galliam lugdu
nensē · & treuerim cōmissellana regionē [illegible] en
sem puncia · & burgundionia · inter se diuisa dendas [illegible] erunt ·
talia uero & tuscia & omem campania · domno · k · gendas cōmser-

Paris. BN. lat. 10757

606a.—PARIS, BIBL. NAT. LAT. 10837 (foll. 34–41, 44). ANGLO-SAXON MAJUSCULE SAEC. VIII in. (ante A.D. 728).

¶ KALENDARIUM 'WILLIBRORDI'; TABULAE PASCHALES (A.D. 684–759).

Foll. 9 (in entire MS. 45 folios; for foll. 2–33 and 42–43—which continue the Paschal tables—see preceding and following items); 222×158 mm. (177×130 mm.) in several columns of 23–31 lines. Ruling several leaves at a time after folding. Prickings on both inner and outer margins. One gathering of eight, with hair-side outside and flesh facing hair within the quire, plus one leaf. No quire signature. Punctuation: the medial point or comma. Abbreviations include, apart from recurrent technical terms (mostly suspensions): epi, nr = episcopi, nostri. The abbreviation-stroke is sometimes duplicated in red. Spelling shows the Insular misuse of s and ss: 'gerbassi'. Black initials with half-moon protuberances, blank circles on the black ground and minute spiral finials, partly filled with sulphur yellow, stand upon a field of red dots; they recall initials found in the Maihingen and Echternach Gospels (our No. 578). Parchment not of the Insular type. Ink dark brown. Script is a fine calligraphic Anglo-Saxon majuscule closely akin to that of the Maihingen Gospels: ð and d, n and N, r and R, ſ and s. Many additions saec. VIII and IX, some in Insular minuscule, some in uncial of the East French type; others of historical importance are written in inexpert minuscule with a stylus. Willibrord's autograph entry on fol. 39v in a cramped hand—now retraced—reads: 'In nomine domini clemens uuillibrordus anno sexcentessimo nonagessimo ab incarnatione christi uen\i/ebat ultra mare in francea et in dei nomine anno sexcentessimo nonagessimo quinto ab incarnatione domini quamuis indignus fuit ordinatus in romae episcopus ab apostolico uiro domno sergio papa · nunc uero in dei nomine agens annum septen\gen/tessimum uigessimum octauum ab incarnatione domini nostri iesu christi in dei nomine feliciter.' In the Paschal Table, on fol. 40v, in the margin, is a cross opposite the year 717, perhaps marking the year in which the MS. was written. The entry 'aodberto hecco' appears in cursive minuscule saec. VIII on fol. 44v.

Written in an Anglo-Saxon centre on the Continent, probably at Echternach by the scribe of the Maihingen Gospels. The Calendar and the Martyrology were bound together before the ninth century, as is attested by the use to which the blank foll. 33 and 34 were put (see preceding item).

Our plate from foll. 39v and 40v.

Willibrord † 658 † 7. Nov. 739

E. A. LOWE, Codices

Katha. Art. Studies, 5, 1950

